

østlandsk lærerstevne

31. oktober og 1. november 2014
på Høgskolen i Oslo og Akershus

Norges største læremiddelutstilling
www.ostlandsklarerstevne.no

Bli med inn i

Ordriket

Norsk for 1.–7. trinn

Besøk oss
på standen og
få mer informasjon
om *Ordriket*. Vi deler ut
klasseromsplakater og
kanskje har vi noe
annet spennende
til deg også!

FAGBOKFORLAGET

31. oktober og 1. november 2014
på Høgskolen i Oslo og Akershus

POSTADRESSE:

Østlandsk Lærerstevne | Postboks 1950 Vika, 0125 Oslo

HJEMMESIDE: www.ostlandsklarerstevne.no

LEDER:

Jørgen Øverbye | Kjølåsveien 111B, 0491 Oslo | MOBIL 926 51 319

FORRETNINGSFØRER:

Rune Ek | Ryenbergveien 35, 0196 Oslo | MOBIL 901 75 620

Jørgen Øverbye
Disen skole
LEDER

Maria Skogly
Østbytunet
behandlings-
senter og skole

Berit Faller
Riddersand skole

Trine Løvsjø
Vestby kommune

Ketil Sørlien
Disen skole

**Elisabeth
Heggehagen**
Nordpolen skole

Tutti Sillén
Kurland
barnehage

**Birgit Åkermoen
Prytz**
Gommerud
barnehage

Anne Borgersen
Utdannings-
direktoratet

Dag Ulvin
Veitvet skole

**Julie S.
Hagesæter**
Enebakk kommune

Rune Ek
Rykkinn skole
FORRETNINGSFØRER

For oppdatert informasjon om Østlandsk lærerstevne: Gå inn på vår hjemmeside www.ostlandsklarerstevne.no eller besøk oss på Facebook.

På hjemmesiden kan du lese kursbeskrivelsene og melde deg på kurs. Da er det viktig for oss at du også registrerer mobiltelefonnummer og epostadrese. Du vil få bekreftelse på at påmeldingen er mottatt, og i god tid før stevnet vil du motta elektronisk be-kreftelse på om du har fått plass på kurset. Denne bekreftelsen vil du få etter at påmeldingsfristen har gått ut.

På hjemmesiden vil også finne kart og andre nyttige opplysninger om stevnet.

Visste du at:

- Østlandsk Lærerstevne arrangeres i år for 79. gang!
- Østlandsk Lærerstevne ble første gang arrangert 1931 og hadde da 650 deltagere.
- I 2013 besøkte mer enn 5500 personer stevnet
- Årets stevne tilbyr 210 kurs og ca. 70 utstillere
- Østlandsk lærerstevne er en uavhengig, ideell organisasjon
- Østlandsk lærerstevne organiseres av et styre på 11 personer og en tilsatt forretningsfører
- Østlandsk lærerstevne ønsker å speile den aktuelle, pedagogiske debatten i skoler og barnehager

Styret ønsker deg et lærerikt utbytte av årets stevne!

Med vennlig hilsen for styret: Jørgen Øverbye, leder

> Presentasjon av styret	2	
> Velkommen til Østlandsk Lærerstevne 2014	3	
> Informasjon		
Kontaktinformasjon	5	
Praktiske opplysninger	6	
Påmelding	7	
> Emneoversikt kurs	8	
> Kursomtaler		
	FREDAG	LØRDAG
① Pedagogikk	19	102
② Samfunnsfag / Religion / Etikk	56	117
③ Organisasjonsteori / Veiledning / Ledelse	58	120
④ Praktiske / Estetiske fag	63	121
⑤ Norsk	69	128
⑥ Fremmedspråk	77	132
⑦ IKT	79	133
⑧ Matematikk	82	134
⑨ Natur / Teknikk / Miljø	88	135
⑩ Fysisk aktivitet / Motorisk trening / Helse	96	137
> Utstillerguide		
Kartskisse over høgskoleområdet	138–139	
Utstillerguide	140–141	
Kartskisse over utstillingslokalene	142–144	
> Vedtekter for Østlandsk Lærerstevne	145	
> Notater	146–152	

> PRIS

Inngangsbilletten koster kr. 200,-. Den inkluderer adgang til alle kurs du er påmeldt, samt læremiddelutstillingen begge stevnedagene.

> KONTAKTINFORMASJON

SERVICETELEFON: 22 74 31 12

E-POST: post@ostlandsklarerstevne.no

HJEMMESIDE: www.ostlandsklarerstevne.no

> TELEFONTID

1. til 30. september: tirsdag, onsdag og torsdag: kl. 08.30–15.30

Fra 1. oktober til stevnestart:

Mandag, tirsdag, onsdag og torsdag kl. 08.00–15.30

Fredag kl. 08.00–12.00

Servicetelefonen er stengt i uke 39.

> STEVNESTED

Høgskolen i Oslo og Akershus, Pilestredet 52, 0167 Oslo.

Alle henvendelser vedrørende stevnet rettes til 22 74 31 12.

Merk at noen kurs avholdes i eksterne lokaler.

> STEVNEKONTORETS ÅPNINGSTID UNDER STEVNET

Torsdag 30. oktober kl. 16.00–19.00

Fredag 31. oktober kl. 08.30–16.00

Lørdag 1. november kl. 08.30–16.00

Stevnekontoret er i innerste glassgangen, inngang A ved hovedresepsjonen Anna Sethnes hus.

> ÅRSMØTE

Lørdag 1. november 2014, kl. 17.00

Høgskolen i Oslo og Akershus, A-inngangen, auditorium 2, Anna Sethnes hus.

Buss: nr 21 Helsfyr – Aker brygge. Stopper på Bislet, to minutter fra Høgskolen i Oslo og Akershus

Trikk: nr 11 Disen – Majorstuen
nr 17 Sinsen / Grefsen – Rikshospitalet
nr 18 Ljabru – Rikshospitalet

Alle trikkene stopper utenfor Høgskolen i Oslo og Akershus

Parkering må foregå i de tilstøtende gater. Det er ikke mulig å parkere på høgskolens område. På grunn av vanskelige parkeringsforhold, anbefales bruk av kollektiv transport.

Kantiner og kafeer finnes på stevneområdet.

Røyking er kun tillatt utendørs.

Det er **heiser** i alle bygg.

For mer opplysninger og kart over området: www.hioa.no

Vi minner om at det er forhåndspåmelding til alle kurs.

All påmelding foregår via hjemmesiden:

www.ostlandsklarerstevne.no

På hjemmesiden registrerer du deg som deltager. Hvis du er registrert tidligere, kan du bruke samme brukeridentiteter. Når flere fra samme arbeidsplass går sammen på kurs, er det best at arbeidsplassen registreres slik at alle meldes på samlet. Påmelding via hjemmesiden gir elektronisk tilbakemelding.

Det viktig for oss at du skriver mobiltelefonnummer slik at vi kan nå deg ved behov. Du vil få bekreftelse på at påmeldingen er mottatt, og i god tid før stevnet vil du motta elektronisk bekreftelse på om du har fått plass på kurset. Denne bekreftelsen vil du få etter at påmeldingsfristen er gått ut.

Når du har registrert deg som deltager på hjemmesiden vil du også kunne melde deg av kurs før påmeldingsfristen utløper. For praktiske kurs kan deltagerantallet være begrenset. For disse kursene vil prinsippet om «førstemann til mølla» gjelde. Det er da mulig å melde interesse for kurset. Interesselisten vil vise styret hvor stor den reelle etterspørselen etter kurset er, den vil også kunne fungere som en reserveliste.

PÅMELDINGSFRISTEN ER 19. SEPTEMBER 2014

Billetter til kursdeltagere sendes ut sammen med faktura. Billetter refunderes ikke.

EMNEOVERSIKT

KURS FREDAG 31.10

1 PEDAGOGISK						
EMNE/MÅLGRUPPE	KURSTITTEL	KURSHOLDER	KURS	TID	SIDE	
1 Sfo	Vårt ansikt utad. – Om omdømmebygging og foreldresamarbeid i SFO	Aunaas, Line	1F	13.00–16.00	19	
1 Alle	ADHD, et problem i forhold til sanseintegrasjon, tilknytningsvansker eller en kombinasjon?	Berndt, Sabine Imhof, Ute	2F	09.00–12.00	20	
1 Bhg	Se barnet innenfra. Et tilknytningsperspektiv på arbeidet i barnehagen	Brandtzæg, Ida Torsteinson, Stig	3F	09.00–12.00	20	
1 Bhg	Hvordan skape et språkstimulerende miljø for minoritetsspråklige barn	Bråthen, Nina Indseth	4F	13.00–16.00	21	
1 Alle	SmART oppvekst: Barnehager og skoler som begeistrer – hvordan bygge et læringsmiljø preget av engasjement, entusiasme og glød. Hvordan få fram det beste hos kolleger og barn?	Bugge-Hansen, Vidar Våge, Gro Prynmo, Karina	5F	09.00–12.00	22	
1 Bhg/SFO/ S.trinn	Jeg – og barn i andre land	Bustos, Marcela Midthun, Ingar	6F	9.30–11.30	23	
1 Bhg/Alle	Barnehagens betydning for barns senere utvikling – et samfunnsøkonomisk perspektiv	Drange, Nina	7F	14.00–15.00	23	
1 Bhg	Barns hverdagskriser	Ebbesvik, Trygve	8F	13.00–16.00	24	
1 M.trinn/ U.trinn/ Ledere	Vurdering for læring – utvikling av en bærekraftig vurderingskultur	Engh, Roar	9F	14.00–16.00	24	
1 Bhg/SFO	Hvordan forholde seg til barns seksuelle leker?	Friis, Pia	10F	09.30–11.30	25	
1 Alle	Evnerike barn i barnehagen	Gardar, Linda Apalnes	11F	13.30–16.00	25	
1 Bhg	«Inkluderende språkfelleskap i barnehagen»	Giæver, Katrine	12F	09.00–12.00	26	
1 Alle	Asperger syndrom. Det syns ikke, men det merkes!	Gjesti, Ellen	13F	13.00–16.00	27	
1 Bhg/SFO/ S.trinn	Å undervise barn i sosial kompetanse – et praktisk kurs!	Glavin, Patrick Lindbäck, Sven	14F	09.00–12.00	28	
1 Skolen	Bli med å utvikle dagens skole!	Glavin, Patrick Lindbäck, Sven Dokk Holm, Erling	15F	13.00–16.00	28	
1 Bhg	Gylne musikk møter med de yngste barna i barnehagen	Granum, Anne	16F	09.00–11.30	29	
1 Bhg/Alle	Du och jag, Alfred	Grimstad, Lars	17FA	09.00–12.00	29	
1 Skolen	Sansing, læring, adferd og velvære. Hvordan gi barn med utviklingsforstyrrelser bedre skolehverdag	Gudjonsdottir, Sigridur	17FB	09.30–11.30	30	
1 Bhg	Hva trenger de yngste barna i barnehagen? Et kunnskapsbasert grunnlag for tilbudet til de minste	Hansen, Marit Bergum	18F	13.30–15.30	30	
1 Skolen	Snakk med meg-metoden: ledere og lærere side ved side i kampen mot mobbing	Hasselberg, Kjetil	19F	09.30–11.30	31	

EMNE/MÅLGRUPPE	KURSTITTEL	KURSHOLDER	KURS	TID	SIDE
1 Bhg	LØFT for barn i barnehage	Haug, Ivar	20F	13.30–16.00	31
1 Alle	Anerkjennelse – grunnlag for trygghet og selvfølelse	Hauge, Anniken	21F	13.00–16.00	32
1 Skolen	Leselos – en veibok for sjøfarende i lesingens farvann	Helgevold, Lise	22F	09.00–12.30	32
1 Alle	Presentasjonsteknikk – kunsten å formidle	Holtskog, Vibeke	23F	09.00–12.00	33
1 SFO/ S.trinn/ Ledere	«Sammen kan vi klare det». Samarbeid med minoritetsspråklige foreldre	Hugo, Bente B.	24F	09.30–11.30	33
1 Bhg	Reggio Emilia – fra inspirasjon til praksis	Huseby, Anne Karine Arnstøl, Hanne	25F	13.00–16.00	34
1 Bhg	Språkstimulering i barnehagen – hva har vi i verktøykassa?	Ibsen, Helle	26F	14.00–16.00	34
1 Bhg	Grep om begreper – en metode for strukturert begrepslæring i barnehagen	Ibsen, Helle Grove, Ingvild Aas	27F	09.00–12.00	35
1 Bhg	Se min fortelling – Digital historiefortelling som redskap for dokumentasjon og refleksjon i barnehagen	Jamissen, Grete Haug, Kristin Holte	28F	13.30–15.30	36
1 Skolen	Kan god og systematisk vurderingspraksis føre til bedre klasseledelse?	Jensen, Marit	29F	09.00–11.30	37
1 Bhg/ Ledere	Små barn i risiko – styrket kompetanse hos pedagogisk personale	Johannessen, Charlotte U	30F	13.00–16.00	38
1 Alle	M.U.S. (Musikk – undring – språk): En tverrfaglig tilnærming til språket	Kandat-Ilagsmoen, Gro Nettum, Lena Brennskag	31F	10.00–11.30	38
1 Alle	Omsorg, tilknytning og betydningen av trøst	Klette, Trine	32F	13.00–16.00	39
1 Skolen	Evnerike elever: Hvordan gjenkjenne og ivareta elever med en sterk læringshungre?	Kolberg, Kari Smedsrud, Jørgen	33F	09.00–12.00	39
1 Bhg	Småsteg	Kristensen, Toril	34F	13.00–16.00	40
1 Bhg	Trivsel og kvalitet i barnehagen	Lekhal, Ratib	35F	09.00–12.00	40
1 Alle	Det du tenker og sier mange nok ganger blir din virkelighet!	Lundqvist, Torleif	36F	13.00–16.00	41
1 Bhg	Snakkepakken® – det håndgripelige språk-verktøyet. Se, hør og gjør. Le, lek og lær	Malinovsky, Lena W.W.	37F	09.00–12.00	42
1 Alle	De grunnleggende begrepene betydning for all videre læring	Natås, Elin	38F	13.00–16.00	43
1 Bhg/SFO/ Alle	Jakten på den gode barndom – lekende og inkluderende miljøer i barnehagen	Pape, Kari	39F	09.00–11.00	43
1 Alle	Tenke sjæl – hvordan øve tenkeferdigheter i klasserommet?	Ranfelt, Åse	40F	09.00–12.00	44
1 Alle	«Men vi er da ikke terapeuter». – Hvordan terapeutisk praksis kan være støttende i møte med utfordrende atferd i skole og barnehage	Ranheim, Mari-Anne Egge Solberg, Gard	41F	09.00–12.00	44
1 Bhg/ S.trinn/ M.trinn/ Ledere	Når barns atferd gjør deg bekymret	Rieber-Mohn, Therese	42F	09.00–12.00	46
1 U.trinn	Økt læringstrykk med Kahoot! På iPad	RIKT AS	43F	09.30–11.30	46
1 Bhg	Begrepsstrening med iPad	RIKT AS	44F	14.00–16.00	47

EMNE/MÅLGRUPPE	KURSTITTEL	KURSHOLDER	KURS	TID	SIDE
1 Skolen	«Baklengs planlegging» – hvorfor begynne med slutten?	Schjerven, Hilde Marie	45F	09.00–12.00	47
1 Alle	Rolleforståelse og faser i veiledning	Skagen, Kaare	46F	09.00–11.00	48
1 S.trinn/ M.trinn	Læreren i møte med utfordrende elever. Bruk av utviklingsstøttende dialog for bedre læringsbetingelser	Skogen, Kristin	47F	13.00–16.00	48
1 Skolen	Visible Learning – synlig læring	Skogvoll, Marianne	48F	09.00–11.30	49
1 Skolen	Visible Learning – synlig læring	Skogvoll, Marianne	49F	13.30–16.00	49
1 Skolen	Skrivestien – skolebasert kompetanse-utvikling i skriving	Skrivesenteret	50F	13.00–15.00	50
1 Alle	Trygg tilknytning – sunn utvikling – økt læring!	Strømme, Brit Hildonen, Kjersti	51FA	09.00–12.00	50
1 Bhg	Mindfulness i barnehagen – nøkkel til empati, danning og læring	Sælebakke, Anne	51FB	10.00–16.00	51
1 Bhg/Alle	Barnet viser vei. – Veien til samhandling med barn som er vanskelig å forstå, vanskelig å komme i kontakt med	Thiedemann, Mette Nettum, Lena B. Aagre, Greta	52F	14.00–15.30	51
1 Alle	Relasjoner med barn	Thorhallsdottir, Dora Palsdottir, Herdis	53F	09.00–12.00	52
1 Alle	Jeg bare MÅ – tvangslidelser hos barn og ungdom	Torp, Nor Christian	54F	13.00–16.00	52
1 Skolen	Systematisk arbeid med leseforståelse og læringsstrategier i alle fag	Wennevold, Merete	55F	09.30–11.30	53
1 Skolen	Hvordan kan vi hjelpe gråsoneelevne?	Wennevold, Merete	56F	12.30–14.30	53
1 Bhg	Prosjektarbeid i barnehagen. – Verden gjennom kunst	Widell, Bente Marie Hansen, Anne B.	57F	09.00–12.00	54
1 Bhg	Voksne som bekrefter og beriker små barns lekende samspill	Wolf, Kristin Danielsen	59F	13.00–16.00	54
1 Bhg	BRAVO-LEKEN for ekstra tidlig språkstimulering og fysisk aktivitet i barnehagen	Aabrekk, Heidi	60F	09.00–12.00	55

2 SAMFUNNSFAG • RELIGION • ETIKK

2 Alle	«Temmelig hemmelig». Om barn som lever med vold i familien	Aschjem, Øivind	61F	13.00–16.00	56
2 Bhg/SFO/ S.trinn	Asbjørnsen og Moes Christiana	Lunde, Mari Atlanta	62F	13.30–15.00	56
2 Alle	Fra sorg til livsglede	Ørjasæter, Ragnhild Ingeborg	63F	14.00–16.00	57
2 Alle	Barn, seksualitet og seksuelle overgrep mot barn og unge	Aasland, Margrethe Wiede	64F	10.00–16.00	57

3 ORGANISASJONSTEORI • VEILEDNING • LEDELSE

3 Alle	Relasjonskompetanse – avgjørende for samhandling og gode resultater	Bratt, Elin Gullesen	65F	09.00–12.30	58
3 Bhg/ Ledere	Tydelig og effektiv ledelse	Grimstad, Lars	66F	13.00–16.00	58
3 Ledere	LØFT for pedagogiske ledere	Haug, Ivar	67F	09.30–12.00	59
3 Alle	«Arbeidsmiljøet på jobben, – en kilde til motivasjon, inspirasjon eller depresjon?»	Jorselje, Ingelin	68F	13.00–16.00	59

EMNE/MÅLGRUPPE	KURSTITTEL	KURSHOLDER	KURS	TID	SIDE
3 Alle	Hva gjør vi med de sinte og triste barna? – hvordan møte aggresjon og frustrasjon på en konfliktløsende måte	Montgomery, Hedvig	69F	09.00–12.00	60
3 Bhg/ Ledere	Tydelig lederskap = Omsorg	Parmer, Trine	70F	09.00–12.00	60
3 Bhg/ Ledere/ Alle	Tanke + Energi = Bevegelse (pedagogisk ledelse i praksis)	Sagen, Anne Linn	71F	13.00–16.00	61
3 Alle	«It's all in the huggu»	Tangen, Anders Martinius	72F	13.30–15.30	61
3 Alle	Hvordan bli en innovativ arbeidsplass og bli bedre i stand til å møte fremtiden?	Weiberg-Aurdal, Gustav	73F	09.00–12.00	62
3 Bhg/ ledere	Nærversarbeid med Bravo-leken. En helhetlig tilnærming for barnehagestyrere	Aabrekk, Heidi	74F	13.00–16.00	62

4 PRAKTISKE ✎ ESTETISKE FAG

4 Bhg	Kom og lek med oss med sirkel	Bialowska, Malgorzata Kunicka, Dorota	75F	13.00–16.00	63
4 Bhg	Musikk for smårollingene i barnehagen. Hvorfor og hvordan arbeider vi med musikk for 1–3-åringene	Bogen, Bente	76F	12.30–16.00	63
4 Bhg/ Ledere	Verksteder i barnehagen	Fønnebø, Bente Jernberg, Unni	77F	09.00–12.00	64
4 Bhg/ SFO/ S.trinn	«Lidele galen, lidele god». Folkemusikk på nytt	Haukenes, Siri Engesnes, Nina	78F	13.00–16.00	64
4 Bhg	Musikk i barnehagen	Iversen, Lars Lødemel	79F	09.00–12.00	65
4 Bhg	Forming med barn – materialer og teknikker	Iversen, Trude	80F	13.00–16.00	65
4 Bhg	Kreativ dans for barn 2–6 år	Lambertsen, Janne	81F	09.00–12.00	66
4 M.trinn	Spennende mat og helse på 5.–7. trinn	Persson, Anders	82F	10.00–14.00	66
4 M.trinn	Ideer til oppgaver innenfor maleri, leire, trearbeid og utsmykningsarbeid i skolen	Slind, Hege	83F	09.00–12.00	67
4 Alle	Ukulele på 1-2-3	Thormodsrud, Elisabeth Cunningham, Jeanie	84F	09.00–12.00	67
4 Bhg/SFO/ S.trinn	Kreativ dans for barn 3–6 år +++	Thorshaug, Cathrine Bull	85F	13.00–16.00	68
4 Alle	Trommekurs med djembe	Ulvin, Martin Svendsen	86F	13.00–16.00	68

5 NORSK

5 U.trinn	Spenning i skolehverdagen	Aspeli, Widar Lundevall, Ingebjørg	87F	13.30–15.30	69
5 S.trinn/ M.trinn	Skrivegrep og skriveglede	Bjerke, Christian Areklett, Gudrun Garman Mæhle, Lars Ulland, Gro Hagen, Marit Midbøe Sortland, Bjørn	88F	09.00–13.00	70
5 U.trinn	Nynorsk lettlest for ungdom	Bratlund, Bente	89F	14.00–15.00	71

EMNE/MÅLGRUPPE	KURSTITTEL	KURSHOLDER	KURS	TID	SIDE
5 S.trinn	En god start i lese- og skriveopplæring	Bjerke, Kari Kolbjørnsen Svanes, Ingvill Krogstad	90F	09.30–12.00	71
5 SFO/ S.trinn/ M.trinn/ ledere	Lesekroken og grunnleggende ferdigheter med Nysgjerrigper	Bjørkvold, Tuva	91F	13.00–16.00	72
5 Alle	Fortelling og den gode samlingsstund: Grunnleggende fortellerteknikk	Frostad, Beathe	92F	13.00–16.00	72
5 S.trinn	Flere veier til lesing og skriving	Gabrielsen, Rut Eli	93F	09.00–11.00	73
5 S.trinn	Bevegelse, sang og læring	Gjerdrum, Anne-Lise Solli, Anne Lise Aasgaard	94F	13.00–16.00	73
5 M.trinn/ U.trinn	Skriving som grunnleggende ferdighet	Jensen, Marit Groseth, Johannes	95F	13.00–16.00	74
5 M.trinn/ U.trinn	Lesing og skriving i alle fag	Moseby, Mette Hvalstrand, Kristin	96F	09.00–12.00	74
5 Bhg/SFO/ S.trinn	Leseglede med tegneserier og Donald!	Skogsrud, Bente Midthun, Arild	97F	13.00–15.00	75
5 S.trinn	Alle har en historie å fortelle	Skumsrud, Unni	98F	13.30–15.30	75
5 S.trinn/ Ledere	Å skrive seg til lesing på PC/nettbrett	Trageton, Arne	99F	13.00–16.00	76
5 M.trinn/ U.trinn	Gutter som leser romantikk og jenter som leser sakprosa	Voldner, Wanda	100F	14.00–16.00	76

6 FREMMEDSPRÅK

6 S.trinn	En god start på engelskundervisningen	Flognfeldt, Mona Torvund, Tove	101F	14.00–16.00	77
6 M.trinn/ U.trinn	Det kommunikative klasserommet. Trygghet, motivasjon og læring	Heger, Halvor Wroldsen, Nina	102F	09.00–12.00	78
6 S.trinn	Motiverende vei til engelsk gjennom lek og «Everyday Practice»	Lien, Tormod Pritchard, Pat	103F	13.00–16.00	78

7 IKT

7 Bhg/SFO/ S.trinn	Digital praksis i barnehagen	Darre, Cathrine Fragell	104F	09.00–12.00	79
7 Skolen	Minecraft og grunnleggende ferdigheter	Guttormsgaard, Vibeke Skaug, Jørund Høie	105F	13.00–16.00	79
7 U.trinn	Digitale lærebøker – et nyttig redskap i undervisningen!	Ophaug, Siv Tove	106F	09.30–11.30	80
7 Skolen	Digital dømmekraft i skolen – hvordan jobbe med digital dømmekraft med elevene	Tømte, Karoline	108F	09.00–12.00	80
7 Bhg/ S.trinn/ Alle	Interaktive tavler og iPad i barnehage og småskoletrinn	Wølner, Tor Arne	109F	12.30–16.00	81

8 MATEMATIKK

8 M.trinn/ U.trinn	Smart vurdering i matematikk fra 1.–10. trinn	Alseth, Bjørnar Tangen, Janneke	110F	09.00–12.00	82
-----------------------	---	------------------------------------	------	-------------	----

EMNE/MÅLGRUPPE	KURSTITTEL	KURSHOLDER	KURS	TID	SIDE
8 M.trinn/ U.trinn	Å undervise i matematikk: Hvilke utfordringer møter lærere?	Berg, Claire Vaugelade	111F	09.00–12.30	83
8 Bhg	En, to – støvel og sko. Matematikk og de minste barna i barnehagen	Devold, Else H.	112F	09.30–11.30	83
8 S.trinn	Hvor mange er en meter? Matematiske samtaler med barn	Devold, Else H.	113F	12.30–14.30	84
8 S.trinn	Tall, telling og tallforståelse – kan man leke og spille, og samtidig lære?	Fremstad, Kjersti Kjølseth, Carl Kristian	114F	09.00–12.30	84
8 Skolen	Økt læringsutbytte i matematikk ved hjelp av getSmart kort	Hansen, Skage	115F	09.00–11.00	85
8 M.trinn/ U.trinn/ Alle	Figurtall og tallmønstre – veien til algebra- forståelse	Hansen, Skage	116F	13.30–16.00	85
8 Alle	Begreper til å begripe matematikk med	Natås, Elin	117F	09.00–12.00	86
8 M.trinn	Hvordan kan vi gi elevene solid matematikk- forståelse på mellomtrinnet?	Rasch-Halvorsen, Anne	118F	13.00–16.00	86
8 S.trinn	En ny matematisk hverdag	Rosenberg, Anne-Line Krogh, Claudia	119F	13.00–16.00	87
8 S.trinn	Hvordan skape matematikkglede og mestring? – Addisjon og subtraksjon på 1. og 2. trinn	Strandseter, Renate	120F	09.00–12.00	87

9 NATUR • TEKNIKK • MILJØ

9 M.trinn/ U.trinn	Fra bevisstløs shopping til ansvarlig handling – om forbrukermakt og bærekraft	Albertsen, Anne Lena	121F	13.00–16.00	88
9 Bhg	Blomster og bier – biologisk mangfold for barnehagebarn	Bakke, Hjørdis	122F	13.30–15.30	88
9 Bhg/ SFO/ S.trinn/ M.trinn	Hvem er hvem av dinosaurene?	Bøckman, Petter	123F	10.00–11.00	89
9 M.trinn/ U.trinn/ Ledere	5E-modellen og utforskende undervisning innen bærekraftig utvikling	Korsager, Majken Scheie, Eldri	124F	14.00–16.00	89
9 Bhg/ SFO	Smaksglede i barnehagen	Langholm, Guri Tuset, Elly	125F	09.00–12.00	90
9 Bhg/ Ledere	Utforskende naturfag i barnehagen	Langholm, Guri Holter, Kari	126F	13.00–16.00	90
9 Bhg/ SFO/ S.trinn	Lek og lær i friluft	Moe, Nicolay Ljungström, Annika	127F	09.00–11.30	92
9 Bhg	Leken er truet, kan naturen være redningen? Mangfoldig natur-, bevegelses- og lekeglede i barnehagen	Maanum, Lars	128F	13.00–16.00	93
9 SFO/S. trinn/ M.trinn/ Ledere	Nysgjerriger i realfag – med vekt på eksperimenter og metode	Skjold, Frode	129F	13.00–16.00	94
9 Bhg	Insekter og kryp – naturopplevelser i minityr	Solberg, Torgeir	130F	09.00–12.00	94
9 SFO/ S.trinn	Inspirerende naturfag	Wollebæk, Gro	131F	09.00–11.30	95

10 FYSISK AKTIVITET • MOTORISK TRENING • HELSE

EMNE/MÅLGRUPPE	KURSTITTEL	KURSHOLDER	KURS	TID	SIDE
10 Bhg/SFO/S.trinn/Ledere	Eventyryoga – smidig, sterk, leken og glad!	Berge, Anita	132F	09.00–12.00	96
10 Bhg/SFO/S.trinn	Bevegelse og læring – hvordan bruke aktivitet som metode	Bjørreng, Tone Mari Gulbrandsen, Kristian	133F	12.30–16.00	96
10 SFO/S.trinn	Røris	Engebretsen, Christina Yran, Maddan	134F	09.00–12.00	97
10 Bhg	MiniRøris	Engebretsen, Christina Yran, Maddan	135F	13.00–16.00	97
10 Bhg/SFO/S.trinn	1317 Skøvven – Barna i skogen – om villmarks-SFOen med visjonen sunne barn – sunn fremtid	Fjeld, Jan-Kåre	136F	09.30–11.30	98
10 Bhg	Sprell levende!	Heiestad, Hege	137F	13.00–16.00	98
10 Alle	Hvordan lage sunn og god mat på tur?	Moe, Nicolay Ljungström, Annika	138F	12.30–15.00	99
10 Bhg	Fra barnehage til skole – aktivitet, mestring og glede!	Nielsen, Nina Rønneberg Kaardal, Kari Johanne	139F	09.00–12.00	99
10 Bhg	Dans i barnehagen	Olsen, Bjørg Grete	140F	14.30–16.00	100
10 Skolen/Alle	Det sensitive barnet i skolen	Strand, Bente Christensen Solberg, Line Langaard	141F	09.00–12.00	100
10 Bhg/Alle	Det sensitive barnet i barnehagen	Strand, Bente Christensen Solberg, Line Langaard	142F	13.00–16.00	101
10 SFO/S.trinn/M.trinn	Morsomme kroppsøvningsaktiviteter for småskoletrinnet	Øvrevik, Geir	143F	09.00–12.00	101

KURS LØRDAG 1.11

1 PEDAGOGIKK

EMNE/MÅLGRUPPE	KURSTITTEL	KURSHOLDER	KURS	TID	SIDE
1 Alle	«Vil du ikke leke med oss?» Om introverte barn – og litt om voksne	Aunaas, Line	1L	09.00–12.00	102
1 Alle	«Biolle i egen barndom»	Bergem, Anne Kristine	2L	12.30–15.30	102
1 Alle	Klasseledelse – led elever og læring med varme og tydelighet	Bergkastet, Inger	3L	09.30–11.30	103
1 Skolen	Læreren i forkant med Klassesetivsel.no	Flaaten, Tanja Lang	4L	12.30–15.30	103
1 Alle	Mestringspedagogikk – veien til egenverd og motstandskraft	Germundsson, Odd Erik	5L	13.00–16.00	104
1 Bhg	Gylne musikk møter med de yngste barna i barnehagen	Granum, Anne Villa, Stein	6L	09.00–11.30	104
1 Alle B.trinn	Sammen for livet i en flerkulturell skolehverdag	Helland, Unni	7L	09.00–12.00	106
1 Bhg	Forskjellen som gjør en forskjell	Holst, Benedikte Skårmo	8L	09.00–12.00	106

EMNE/MÅLGRUPPE	KURSTITTEL	KURSHOLDER	KURS	TID	SIDE
1 Bhg	Reggio Emilia – fra inspirasjon til praksis	Huseby, Anne Karine Arnstøl, Hanne	9L	13.00–16.00	107
1 Skolen	Kan god og systematisk vurderingspraksis føre til bedre klasseledelse?	Jensen, Marit	10L	09.30–12.00	108
1 Bhg/SFO	Mindfulness i arbeid med barn	Jorselje, Ingelin Lie, Elisabeth Engen	11L	12.30–15.30	108
1 Alle	Det du tenker og sier mange nok ganger blir din virkelighet!	Lundqvist, Torleif	12L	09.00–12.00	109
1 Bhg/Ledere	Tid og penger i barnehagen – et spørsmål om teknologi	Meijer, Hanna	13L	13.00–16.00	109
1 Bhg	«Mobbing i barnehagen – finnes det?»	Moe, Nuria	14L	09.00–12.00	110
1 Alle	«Den gode samtalen om det vanskelige»	Nikolaisen, Ida Lundtveit, Heidi	16L	09.00–13.00	110
1 Alle	Klasseledelse mellom det pedagogiske verkstedet og det strukturerte klasserommet	Ogden, Terje	17L	09.00–13.00	111
1 Skolen	Når læring er vanskelig. Om bruk av læringsstrategier i undervisningen	Refsahl, Vigdis	18L	09.00–13.00	111
1 Alle	Filosofi i barnehage og skole	Schjelderup, Ariane B.	19L	13.00–16.00	112
1 Bhg/Alle	Tidlig flerspråkighet: muligheter og utfordringer for barnehagen	Simonsen, Hanne Gram Ryen, Else	20L	13.00–15.00	112
1 Alle	P4C – filosofiske samtaler i klasserommet	Skogvoll, Marianne	21L	09.00–11.30	113
1 Alle	Å tenke – øvelse gjør mester!	Skogvoll, Marianne	22L	13.00–15.30	113
1 Alle	Kommunikasjon og konflikthåndtering i relasjoner med barn	Søthjell, Hans Holter	23L	09.00–12.00	114
1 Bhg/Alle	Barnet viser vei. – Veien til samhandling med barn som er vanskelig å forstå, vanskelig å komme i kontakt med	Thiedemann, Mette Nettum, Lena B. Aagre, Greta	25L	13.00–14.30	114
1 Alle	Relasjoner – som jeg møter meg selv, slik møter jeg også andre	Thorhallsdottir, Dora Palsdottir, Herdis	26L	09.00–12.00	115
1 Alle	Drømmen om det gode – 4 metoder for indre og ytre ro i barnehagen og klasserommet	Sommerfeldt, Ole Henning Haarstad, Victoria Sceel Bunæs, Inger H.	27L	09.00–12.00	115
1 Bhg	Prosjektarbeid i barnehagen – Verden gjennom kunst	Widell, Bente Marie Hansen, Anne B.	28L	09.00–12.00	116
1 U.trinn/Alle	FLEXid – om identitet, ressurser, utfordringer og anerkjennelse	Østby, Kjell	29L	09.00–12.00	116

2 SAMFUNNSFAG ✶ RELIGION ✶ ETIKK

2 Bhg/S.trinn	Sosial ulikhet og sosial utjevning i barnehagen	Kasin, Olav Bergflødt, Sigurd	30L	09.00–11.00	117
2 Bhg/SFO/S.trinn	Dr. Proktors elleville verden	Lunde, Mari Atlanta Dannevig, Tone Wangen, Wenche	31L	13.00–14.30	118
2 Alle	Gjennom barneøyne – barns møte med psykisk lidelse	Moen, Grete Lillian	32L	09.00–12.00	119
2 Alle	Barn, seksualitet og seksuelle overgrep mot barn og unge	Aasland, Margrethe Wiede	33L	09.00–15.00	119

3 ORGANISASJONSTEORI ✪ VEILEDNING ✪ LEDELSE

EMNE/MÅLGRUPPE	KURSTITTEL	KURSHOLDER	KURS	TID	SIDE
3 Bhg	Anerkjennende kommunikasjon i praksis	Beer, Anniken Poulsson	34L	09.00–12.00	120
3 Bhg/Alle	Tilbakemeldingskultur	Grimstad, Lars R.	35L	13.00–16.00	120

4 PRAKTISKE ✪ ESTETISKE FAG

4 Bhg/SFO/Ledere	Skatter til samlingsstunden – nytt og spennende repetoar!	Berge, Anita	36L	09.00–13.00	121
4 Bhg	Musikk for smårollingene i barnehagen. Hvorfor og hvordan arbeider vi med musikk for 1–3-åringene	Bogen, Bente	37L	09.00–13.00	121
4 S.trinn/M.trinn	Lekerbisen! Lek med musikken- musikk i leken	Brox, Beate	38L	13.00–15.00	122
4 Bhg/SFO/S.trinn/M.trinn	Musisk glede i klasserommet	Busterud, Hege Nyland, Catherine	39L	09.00–12.00	122
4 Bhg/SFO/S.trinn	Musisk lek gjennom lyd – stemme – bevegelse	Fuglestad, Svein	40L	09.00–12.00	123
4 Bhg	Kunstneriske bevegelser i barnehagen	Fønnebø, Bente	41L	09.00–12.00	123
4 Bhg	Forming med barn – materialer og teknikker	Iversen, Trude	42L	13.00–16.00	124
4 Alle	Formingsglede med avform	Magnussen, Tor Eirik	43L	09.00–13.00	124
4 S.trinn/M.trinn	Sang, spill og sprell	Ophus, Tone	44L	13.00–16.00	125
4 M.trinn	Spennende mat og helse på 5.–7. trinn	Persson, Anders	45L	09.00–13.00	125
4 S.trinn/M.trinn	Full pakke – K&H oppgaver vist med bilder	Stave, Agneta	46L	09.00–12.00	126
4 Alle	Ukulele på 1-2-3	Thormodsrud, Elisabeth Cunningham, Jeanie	47L	12.30–15.30	126
4 Alle	Trommekurs med djembe	Ulvin, Martin Svendsen	48L	13.00–16.00	127
4 M.trinn	Dans på mellomtrinnet	Ørbæk, Hanne Mari	49L	09.00–12.00	127

5 NORSK

5 Bhg	Med føtter på røtter i barnehagen. Fortellinger fra virkeligheten – en måte å bygge språk og følelses-intelligens	Frostad, Beathe	51L	12.30–15.30	128
5 SFO/S.trinn/M.trinn	Inspirasjonskurs prosjektarbeid: – Eventyret en del av barnas hverdag	Frostad, Beathe	52L	09.00–12.00	128

EMNE/MÅLGRUPPE	KURSTITTEL	KURSHOLDER	KURS	TID	SIDE
5 S.trinn/ M.trinn	Å lese for å lære, systematisk opplæring gjennom Veiledet lesing	Holm, Solveig Kristin	53L	11.00–15.00	129
5 SFO/ S.trinn/ M.trinn	Hva om Et kurs om kreativ skriving og avis som virkemiddel i den første lese- og skriveopplæringen	Johnsen, Janne Aasebø	54L	09.00–12.00	129
5 SFO/ S.trinn/ M.trinn	Leselyst og skriveglede	Johnsen, Janne Aasebø	55L	13.00–16.00	130
5 Bhg/S. trinn	Les med meg!	Paulsen, Karin	56L	09.00–11.00	130
5 Bhg/SFO/ S.trinn	Leseglede med tegneserier og Donald	Skogsrud, Bente Midthun, Arild	57L	09.30–11.30	131
5 S.trinn/ Ledere	Tidlig innsats på stasjoner Veiledet lesing og stasjonsundervisning på småskoletrinnet. Hvordan og hvorfor?	Wegge, Kathrine	58L	13.00–15.00	131

6 FREMMEDSPRÅK

6 U.tinn	Basic skills in English	Pihlstrøm, Rikke	59L	13.00–16.00	132
----------	-------------------------	------------------	-----	-------------	-----

7 IKT

7 S.trinn/ M.trinn/ Alle	iPad og applikasjoners potensiale i undervisning	Lothe, Vigdis W. Waalder, Vidar	60L	09.00–12.00	133
--------------------------------	--	------------------------------------	-----	-------------	-----

8 MATEMATIKK

8 M.trinn	Gode apper i matematikkundervisningen	RIKT AS	61L	13.00–15.00	134
8 S.trinn	Begynneropplæring i matematikk med fokus på begrepsinnlæring	Sønnesyn, Gunvor	62L	09.00–12.00	134

9 NATUR ☼ TEKNIKK ☼ MILJØ

9 Bhg	Leken er truet, kan naturen være redningen? Mangfoldig natur-, bevegelses- og lekeglede i barnehagen	Maanum, Lars	63L	09.00–12.00	135
9 M.trinn/ U.trinn	Naturfagsprosjekt på iPad	RIKT AS	64L	09.00–12.00	136

10 FYSISK AKTIVITET ☼ MOTORISK TRENING ☼ HELSE

10 Alle	Mindfulness for barn: hvordan hjelpe barn å være mindre opptatt av å gjøre og bare være	Durand, Sonja Gunder- sen	65L	12.00–14.30	137
10 Alle	Dans for barn/ungdom med nedsatt funksjonsevne	Olsen, Bjørg Grete	66L	10.00–11.30	137

På de følgende sidene vil du finne en oversikt med en kursbeskrivelse av de kursene som holdes under lærerstevnet.

Det tas forbehold om at det melder seg nok deltakere for at et kurs kan holdes.

Melding om hvor kurset vil gå, vil bli sendt ut med bekreftelsen på at du har kommet med på kurset. Styret håper på den måten å unngå å avvise deltakere ved at de mest søkte kursene kan legges til de største lokalene.

I kursoversikten brukes bokstavforkortelse for å antyde hvilket hovedtrinn kurset er beregnet på:

FORKORTEELSE	FORKLARING
BHG	barnehage/førskole
SFO	skolefritidsordning
B.TRINN	barnetrinn
S.TRINN	småskoletrinn 1.–4.
M.TRINN	mellomtrinn 4.–7.
U.TRINN	ungdomstrinn 8.–10.
LEDERE	ledere
ALLE	alle

FREDAG
31.10.2014

Kurs 1 F
Fredag 31.10
13.00–16.00
● **SFO**

Vårt ansikt utad.

– Om omdømmebygging og foreldresamarbeid i SFO

KURSHOLDERE: **Line Aunaas**

Vi som jobber i SFO skal fremstå som profesjonelle, og ha fokus på å utvikle et kvalitativt godt tilbud, tilpasset både barnas og foreldrenes behov. Vi skal være imøtekommende og serviceinnstilte, og bygge gode relasjoner med foreldrene. Hvordan kan vi legge til rette for god kommunikasjon med alle foreldre? Hvordan kan vi gi foreldrene et innblikk i alt det flotte, morsomme og viktige som skjer i hverdagen i SFO? Hvordan kan vi bygge vårt eget positive omdømme?

Line Aunaas har et glødende engasjement for SFO! Hun jobber på heltid med kurs og kompetanseutvikling for SFO-ansatte gjennom sitt eget firma Skolefritid. Aunaas har 17 års erfaring fra SFO, både som SFO-leder og undervisningsinspektør. Hun er allmennlærer, med videreutdanning i sosialpedagogikk, veiledning, coaching og ledelse.

S
F
O SFO
SFO

ADHD: et problem i forhold til sanseintegrasjon, tilknytningsvansker eller en kombinasjon?

KURSHOLDERE: **Sabine Berndt og Ute Imhof**

Kurs 2 F
Fredag 31.10
09.00–12.00

• ALLE

Hvordan differensere ADHD-symptomer? Kan det være en KISS/KIDD-problematikk, tilknytningsforstyrrelser, lærevansker og/eller hjernefeil? Og hvordan kan vi finne ut av dette? Å forstå og erkjenne sammenhengene mellom disse årsakene gir en mer effektiv tilnærming til barna det gjelder. Det kan være ulike årsaker og sammenhenger med likt symptombilde. Dette krever ulike, differensierte tilnærminger som til sammen kan gi mer effektiv hjelp til barna det gjelder. Temaet blir formidlet på en praksisorientert måte ved hjelp av video.

Sabine Berndt er bl.a. psykoterapeut og lærer i Lovt-konsept. Hun holder foredrag over hele Tyskland og også internasjonalt. Berndt har eget institutt i Hamburg. Ute Imhof er spesialist i barnefysioterapi med 20 års erfaring fra arbeid på sykehus. Hun har siden 2006 jobbet på eget institutt. Hun holder kurs for andre fysioterapeuter og faggrupper over hele Norden.

Se barnet innenfra. Et tilknytningsperspektiv på arbeidet i barnehagen

KURSHOLDERE: **Ida Brandtzæg og Stig Torsteinson**

Kurs 3 F
Fredag 31.10
09.00–12.00

• BHG

Tilknytningen til foreldrene danner den viktigste rammen rundt barns utvikling. Men du som jobber i barnehage er en klar nummer to, kanskje verdens viktigste andreplass! Foreleserne tar utgangspunkt i sin nye bok «Se barnet innenfra. Hvordan jobbe med tilknytning i barnehagen», der de viser hvordan Trygghetssirkelen «Circle of Security» kan danne et konkret og praktisk utgangspunkt for omsorg i barnehagen.

Psykologspesialistene Brandtzæg og Torsteinson implemterer Circle of Security i Norden. De er medforfattere av «Mikroseparasjoner. Tilknytning og behandling» (2011) og «Se barnet innenfra. Hvordan jobbe med tilknytning i barnehagen» (2013).

Hvordan skape et språkstimulerende miljø for minoritetsspråklige barn

KURSHOLDER: **Nina Indseth Bråthen**

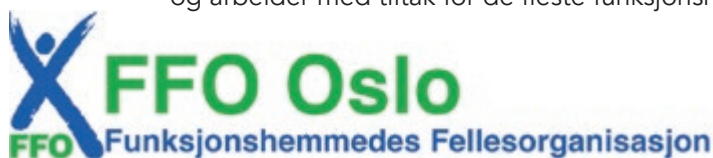
Kurs 4 F
Fredag 31.10
13.00–16.00

• BHG

I barnehagen må vi skape gode språkstimulerende miljøer. Vi må oppmuntre barn med to- og flerspråklig bakgrunn til å være språklig aktive, og samtidig hjelpe dem å bygge opp deres begrepsforståelse og ordforråd i norsk. Kurset presenterer praktisk verktøy for språkstimulering i barnehagen. Metode og materiell er utarbeidet i barnehagen og basert på enkle hjelpemidler og utnyttelse av barnehagens daglige gjøremål og nærmiljø.

Nina Indseth Bråthen har flere års erfaring fra barnehage, og arbeider systematisk med språkstimulering av små barn – både minoritetsspråklige barn og barn med spesielle behov. Hun har utarbeidet metoder og materiell til bruk i barnehagen og er forfatter av Språkkista, praktisk språkstimulering. Kurset arrangeres i samarbeid med Gan Aschehoug.

Møt oss på vår stand 43 i teltet til en givende samtale om tiltak for funksjonshemmede og deres pårørende. FFO (Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon) Oslo har 35 medlemsorganisasjoner som dekker og arbeider med tiltak for de fleste funksjonshemninger.

SmART oppvekst: Barnehager og skoler som begeistrer – hvordan bygge et læringsmiljø preget av engasjement, entusiasme og glød. Hvordan få fram det beste hos kolleger og barn?

KURSHOLDERE: Vidar Bugge Hansen, Gro Våge og Karina Prynmo

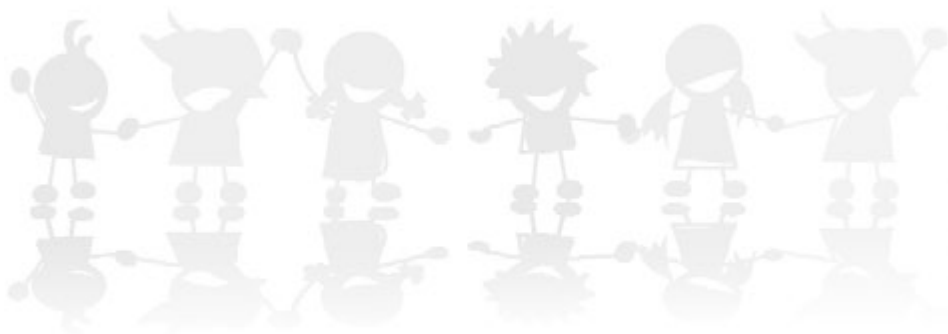
Kurs 5 F
Fredag 31.10
09.00–12.00

• ALLE

Livet byr på både med- og motgang. Hvem takler dette best? De som har en optimistisk innstilling med tru og håp for framtiden og høy sosial kompetanse. Dette kurset presenterer teori og gode eksempler fra Re kommune sine barnehager og skoler.

- Gjennom *Aggression Replacement Training* (ART) og *Appreciative Inquiry* (AI), skapes glede og utvikling hos barn og voksne.
- Gjennom ledelse som engasjerer og gir anerkjennelse i alle ledd skapes nye muligheter og innovasjon.

Vidar Bugge-Hansen, prosjektleder smART oppvekst i Re. Han har 25 års erfaring som lærer. Gro Aasland Våge har mange års erfaring som pedagogisk leder i barnehage. Begge er forfattere av bøkene smART oppvekst. Karina Prynmo, SFO leder som har jobbet SmART både i personal og barnegruppa gjennom flere år. Begge er forfattere av bøkene smART oppvekst. Karina Prynmo er SFO leder som har jobbet SmART både i personal og barnegruppa gjennom flere år.

Jeg – og barn i andre land

KURSHOLDERE: **Marcela Bustos og Ingvar Midthun**

Kurs 6 F
Fredag 31.10
09.30–11.30

• BHG
• SFO
• S.TRINN

Hvordan kan små barn begynne å se sammenhenger mellom seg selv og barn de ikke kjenner? Hva kan de lære om andre og dermed også om seg selv? Marcela Bustos reflekterer over barns dannelsesprosesser og hvordan FORUTs barneaksjon kan brukes som pedagogisk utgangspunkt og aktivitetssopplegg. Ingvar Midthun, som lager innholdet i barneaksjonen, gir en kortfattet orientering om barneaksjonen, presenterer materialet og tankene bak. Kulturinnslag. Erfaringsdeling.

Marcela Bustos er høghskolelektor ved Høgskolen i Oslo og Akershus ved Institutt for barnehagelærerutdanning. Ingvar Midthun er tidligere NRK-journalist og prosjektansvarlig for utviklingen av FORUTs barneaksjon. Kurset arrangeres i samarbeid med FORUT.

Barnehagens betydning for barns senere utvikling – et samfunnsøkonoms perspektiv

KURSHOLDER: **Nina Drange**

Kurs 7 F
Fredag 31.10
14.00–15.00

• BHG
• ALLE

Hvilken betydning har barnehagen for barns senere utvikling? Både internasjonal og norsk økonomisk forskning tyder på at å tilby barnehage av høy kvalitet fører til at barna gjør det bedre senere i livet. Dette foredraget er en gjennomgang av litteraturen på feltet, og vil i særlig grad ha fokus på barn fra ressurs-svake hjem, samt barn med innvandrerbakgrunn.

Nina Drange har en doktorgrad i samfunnsøkonomi, og jobber i Statistisk sentralbyrås forskningsavdeling. Drange har de siste årene forsket på barnehagens betydning for barns utvikling, med et særlig fokus på barn av innvandrere.

Barns hverdagskriser

KURSHOLDER: Trygve Ebbesvik

Kurs 8 F
Fredag 31.10
13.00–16.00

• BHG

Mange barn opplever kriser i hverdagen. Det kan være vold i hjemmet, omsorgssvikt, seksuelle overgrep, samlivsbrudd, utestenging. Barnehagen blir anklaget for ikke å se disse barna og gripe fatt i livssituasjonen deres. Heller ikke noe kriseteam står klar. Opplevelsene kan store konsekvenser for barnas læring, utvikling og helse. Det er avgjørende at barnehagen ser disse barna og står klar til å hjelpe dem og familiene deres.

Trygve Ebbesvik er utdannet teolog. I dag er han daglig og faglig leder i Personalomsorg as. Han har bred erfaring med barn i krise. Han har vært med å gi ut Kriseperm for barnehagen og står bak nettstedet www.kriseportalen.no.

Vurdering for læring – utvikling av en bærekraftig vurderingskultur

KURSHOLDER: Roar Engh

Kurs 9 F
Fredag 31.10
14.00–16.00

• M.TRINN
• U.TRINN
• LEDERE

Hvordan kan vurdering integrert i daglig undervisning bidra til å øke elevenes trivsel, motivasjon og læringsutbytte? Dette kurset baserer seg på internasjonal forskning og norske læreres erfaring med vurdering for læring. Du får vite hvordan lærere kan arbeide med vurdering, og du vil få ideer og verktøy som kan prøves ut både i grunnskole, videregående skole og i spesialundervisning.

Roar Engh er dosent i pedagogikk ved Høgskolen i Vestfold. Han har mange års erfaring som lærer og spesialpedagog, blant annet flere år som lærer i barnepsykiatrien. Han har bl. a skrevet boka «Vurdering for læring i skolen; på vei mot en bærekraftig vurderingskultur» (2011). Kurset arrangeres i samarbeid med Cappelen Damm Akademisk.

Hvordan forholde seg til barns seksuelle leker?

KURSHOLDER: **Pia Friis**

Kurs 10 F
Fredag 31.10
09.30–11.30

● BHG
● SFO

Barns seksuelle lek og nysgjerrighet har vært tabu – område i barnehager og SFO siden Bjugn-saken. Dette tabuet har lagt lokk på den frie nysgjerrigheten og leken som er nødvendig for at barn skal utvikle et sunt og normalt forhold til egen kropp og seksualitet. Foredraget gir personalet i barnehager og SFO kunnskaper om barns seksuelle utvikling og lek og hvordan personalet kan møte barns seksuelle leker, onani og seksuelle utforsking. Hvordan kan personalet komme frem til en felles holdning og hvordan kan de møte foreldrene. Filmen «Barns seksualitet» vises på slutten av foredraget.

Pia Friis er daglig leder i Tinkern Kanvas-barnehage og har holdt foredrag om barns seksualitet i flere år. Hun har lang erfaring fra barnehagefeltet og vært brukt som ressursperson i forhold til barns seksuelle leker i mange barnehager og i media.

Evnerike barn i barnehagen

KURSHOLDER: **Linda Apalnes Gardar**

Kurs 11 F
Fredag 31.10
13.30–16.00

● BHG
● S.TRINN

Evnerike barn har mange aldre på en gang. De er barn som tenker annerledes og raskere enn andre. I lek og samspill med sine omgivelser kan de møte en del utfordringer. Kurset omhandler hvordan intelligens kan forstås og hvordan høy begavelse kan arte seg i barnehagealderen. Vi kommer inn på hvilke tegn barna kan vise og hva barnehagen kan gjøre for å imøtekomme dem.

Linda Apalnes Gardar er barnehagelærer med master i barnehagepedagogikk fra HiOA i 2012. Hennes masteroppgave heter «Evnerike barn i barnehagen».

Inkluderende språk- felleskap i barnehagen

KURSHOLDER: **Katrine Giæver**

Kurs 12 F
Fredag 31.10
09.00–12.00

● BHG

Det legges stadig større vekt på betydningen av tidlig innsats og barnehagen som arena for å lære norsk språk. Men å gå i barnehagen er ikke i seg selv tilstrekkelig for at flerspråklige barn skal utvikle norsk som andrespråk. Personalet må ha kunnskap om hvordan de skal legge til rette for et godt språkmiljø, ikke først og fremst gjennom terping av ord, men ved å skape inkluderende lekemiljøer der barna får behov for å utvikle norsk språk. Kursholderen beskriver språklæring i et dannelsingsperspektiv, og snakker om hvordan vi kan legge barnehagen til rette for språklæring gjennom gjensidig påvirkning. Hun er også innom sentrale temaer i språkutvikling som vektlegging av morsmål og kartlegging av norske språkferdigheter.

Katrine Giæver er utdannet førskolelærer med en mastergrad i barnehagepedagogikk og forfatter av boken «Inkluderende språkfelleskap i barnehagen». Hun har mangeårig erfaring fra flerkulturelle barnehager og har jobbet som rådgiver ved Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring og i Kunnskapsdepartementet. For tiden er hun ansatt som høgskolelektor ved Høgskolen i Oslo og Akershus.

Asperger syndrom. Det synes ikke, men det merkes!

KURSHOLDER: **Ellen Gjesti**

Kurs 13 F
Fredag 31.10
13.00–16.00

• ALLE

De fleste lærere vil i løpet av sin karriere møte elever med Asperger syndrom. Disse elevene både overrasker og forvirrer: de kan være skoleflinke, kunnskapsrike og samvittighetsfulle, men med mange underlige reaksjoner og påfallende atferd.

Kursinnhold:

- Hva er Asperger syndrom og hvordan arter det seg?
- Behov for tilrettelegging og særbehandling
- Viktige metoder og hjelpemidler
- Mange eksempler fra skolehverdagen.

Ellen Gjesti er førskolelærer og spesialpedagog med arbeidsplass på Nordvoll skole og autismesenter. Arbeidsoppgaver er bl.a.:

- Kartlegging og veiledning med hensyn til elever med autisme/Asperger syndrom på alle klassetrinn.
- Kursvirksomhet

Autismeforeningen
I NORGE

**Har du eller barnet ditt
nettopp fått en autisme-
spekterdiagnose?**

Oslo og Akershus fylkeslag har artikler, veiledning og brosjyrer som kan gi deg en rask og lettlest oversikt over hva du bør vite på veien videre.

LES MER PÅ VÅRE WEBSIDER: oslo.autismeforeningen.no / akershus.autismeforeningen.no

Å undervise barn i sosial kompetanse – et praktisk kurs!

KURSHOLDERE: Patrick Glavin og Sven Lindbäck

Kurs 14 F
Fredag 31.10
09.00–12.00

• BHG
• SFO
• S.TRINN

«Hvordan lærer man barn sosial kompetanse», har mange spurt oss om. Så mange at vi til slutt valgte å skrive en bok om det. I dette kurset vil dere få et innblikk i tankene våre rundt opplæring av sosial kompetanse og mange praktiske tips til hvordan undervisningen kan foregå.

Sven Lindbäck er ansatt i PP-tjenesten i Oslo. Han har skrevet flere bøker, og holder foredrag i regi av Elevsiden.no. Patrick Glavin er veileder og kursholder ved Brusetkollen skole og ressurscenter. Han veileder lærere i å undervise sosial kompetanse. Patrick holder foredrag for skoler, aktivitetsskoler, foreldre, frivillige organisasjoner og barnehager.

Bli med å utvikle dagens skole!

KURSHOLDERE: Patrick Glavin, Sven Lindbäck og Erling Dokk Holm

Kurs 15 F
Fredag 31.10
13.00–16.00

• SKOLE

Skolen i Norge har endret seg lite på 50 år sammenlignet med hvor mye elevene har det. Bli med på en diskusjon der vi tenker oss følgende: Om vi demonterer grunnskolen bit for bit, tar vare på det som er bra, fornyer noe og kaster det som kan kastes. Hvordan kan den se ut da? Dette er ikke et tradisjonelt kurs, men en positiv tankesmie for deg som liker å tenke nye tanker. Målet vårt er at diskusjonen skal fortsette lenge etter at dette «kurset» er ferdig!

Sven Lindbäck er ansatt i PP-tjenesten i Oslo. Han har skrevet flere bøker, og holder foredrag i regi av Elevsiden.no. Patrick Glavin er veileder og kursholder ved Brusetkollen skole og ressurscenter. Han veileder lærere i å undervise sosial kompetanse. Erling Dokk Holm, er 1. amanuensis ved Markedshøgskolen, forsker på bl. a. organisasjonsbygging og byutvikling og en aktiv samfunnsdebattant.

Gylne musikk møter med de yngste barna i barnehagen

KURSHOLDER: **Anne Granum**

Kurs 16 F
Fredag 31.10
09.00–11.30

● BHG

Kurset formidler tanker og funn rundt gylne musikk møter mellom de yngste barna og en musikanter i barnehagen. Hvordan musikk i møte med de yngste barna kan frembringe intens kontakt, konsentrasjon, lydhørhet, likeverdig dialog og respekt. Hvordan små barna kan tre frem som selvstendige individer med egne innspill i dialogen som oppstår, og hvordan musikk møtene kan være en tilnærming til musikk som kan gi mening for de yngste barna. Kurset løfter frem en praksis og barnas stemme i musikk møtene. Kurset vil også vise hvordan erfaringer fra musikk møtene har overføringsverdi til andre aktiviteter med de yngste barna i barnehagen.

Anne Granum er pedagogisk leder på en småbarnsavdeling. Hun har over 30 års erfaring fra barnehagearbeid, som styrer og pedagogisk leder. Våren 2012 fullførte hun en master i barnehagepedagogikk ved HIOA «Hvilke muligheter har de yngste barna til å tre frem som subjekt i møte med utøvende musiker».

Du och jag, Alfred

KURSHOLDER: **Lars Grimstad**

Kurs 17 FA
Fredag 31.10
09.00–12.00

● BHG

- ① Refleksjon over egen praksis
- ② Hvordan gi barn positiv selvopptatning
- ③ Barn som treffer og trigger oss, og noen vi aldri ser...
- ④ Voksenrollen under måltid, garderobe og lek

Lars R. Grimstad har jobbet med barnehager i over ti år, men er fremdeles like engasjert i fagfeltene pedagogikk og ledelse. Lars R. Grimstad får gode omtaler og tilbakemeldinger på sine kurs. Han er en meget etterspurt foredragsholder, både på ledelse og pedagogikk.

Sansing, læring, adferd og velvære. Hvordan gi barn med utviklingsforstyrrelser bedre skolehverdag

KURSHOLDER: **Sigrður Gudjónsdóttir**

Kurs 17 FB
Fredag 31.10
09.30–11.30

☛ SKOLE

Mange barn i grunn- og ungdomsskolen sliter med konsentrasjonsvansker, uro og adferds problemer. I foredraget vil vi gå igjennom de mest vanlige utviklingsforstyrrelsene som påvirker barnas læring og adferd. Samtidig vil der være fokus på hvordan finne gode strategier og enkle tiltak og tilretteleggelser for å øke aktivitet og deltagelse på skolen. Hjelpemidler vises i forbindelse med seminaret.

Sigrður Gudjónsdóttir er ergoterapeut hos Amajo. Hun har siden 2000 jobbet med barn og ungdom med funksjonshemminger og gitt veiledning til foreldre og til barnets nærmiljø som skole og barnehage. Kurset arrangeres i samarbeid med Amajo AS.

Hva trenger de yngste barna i barnehagen? Et kunnskapsbasert grunnlag for tilbudet til de minste

KURSHOLDER: **Marit Bergum Hansen**

Kurs 18 F
Fredag 31.10
13.30–15.30

☛ BHG

Over 80 prosent av de yngste barna går i barnehager. Dette er en utfordring fordi ett- og to åringer har andre behov for utviklingsstøtte enn tre – fireåringene. Forelesningen oppsummerer norsk og internasjonal forskning på feltet og diskuterer hva ettåringer trenger med vekt på utviklingspsykologisk kunnskap og tilknytningsforskning. Forskningen anvendes til å se konsekvenser for hverdagspedagogikken i barnehagen som tilvenning, avskjed og gjensyn med foreldre, samlingsstund, fri lek og aktiviteter.

Marit Bergum Hansen er leder Nasjonalt kompetansenettverk for sped- og småbarns psykiske helse ved RBUP Øst og Sør. Hun har inngående erfaring med sped- og småbarn i risiko fra Alines spedbarnssenter som hun i samarbeid med ansatte og forskere utviklet fra spedbarnshjem til et akutt- og utrednings-senter basert på nyere spedbarnsforskning.

Snakk med meg-metoden: Ledere og lærere side ved side i kampen mot mobbing

KURSHOLDER: **Kjetil Hasselberg**

Kurs 19 F
Fredag 31.10
09.30–11.30

• SKOLE

«Snakk med meg» er en kartleggings- og oppfølgingsmetode hvor skolens ledelse intervjuer klasser eller elevtrinn. Hensikten er å avdekke og – i tospann med kontaktlærer – følge opp mobbesaker og relaterte psykososiale problemstillinger, samt gjøre seg bedre kjent med hver enkelt elev på skolen. Trivselsprogrammet veileder sine medlemsskoler i metoden.

Kjetil Hasselberg har 13 års bakgrunn som hhv. lektor, sosiallærer og ass. rektor. Kjetil står bak psykososiale redskaper som 'Kjetil og Kjartans tips mot mobbing', 'Trivselsprogrammet' og 'Snakk med meg-metoden'.

LØFT for barn i barnehagen

KURSHOLDER: **Ivar Haug**

Kurs 20 F
Fredag 31.10
13.30–16.00

• BHG
• LEDERE
• ALLE

LØFT for barn i barnehagen er en praktisk metode sterkt forankret i barnehagens oppdrag og praksis. Du får i denne introduksjonen bidrag til arbeidsglede, humor og kvalitet i din hverdag. Over 10 000 barnehageansatte har gått optimistisk fra dette kurset tilbake til barn på egen avdeling. Velegnet for samlet personalgruppe eller flere kolleger sammen. Boka LØFT for barn i barnehagen er til salgs på kurset for kurspris 200,-. Se også nettsiden: www.loftforbarn.no

Ivar Haug er hovedansvarlig for utvikling av metoden «LØFT FOR BARN I BARNEHAGEN» og forfatter av boka med samme navn. Han har over 20 års erfaring som foredragsholder og inspirator. Han er pedagog og LØFT-veileder.

Anerkjennelse – grunnlag for trygghet og selvfølelse

KURSHOLDER: **Anniken Hauge**

Kurs 21 F
Fredag 31.10
13.00–16.00

• ALLE

Anerkjennelse av barn er grunnlaget for at de utvikler seg til trygge og glade mennesker som er stolte over å være seg selv. At vi stimulerer deres selvfølelse kontra selvtillit, er sentralt. Barn er det de ER, ikke det de GJØR. Gjennom å lytte, uten vurderinger og uten å overta styringen av kommunikasjonen, kan vi hjelpe barn til å utvikle et verdifullt selv.

Anniken Hauge er sosionom og selvstendig næringsdrivende innen kommunikasjon og selvutvikling; med selvfølelse/selvtillit og selvinnsikt som hovedområde. Hun har arbeidet med kurs for barnehage/skole/SFO i 20 år.

Leselos – en veibok for sjøfarende i lesingens farvann

KURSHOLDER: **Lise Helgevold**

Kurs 22 F
Fredag 31.10
09.00–12.30

• SKOLE

Elever i skolen skal lære å lese og lese for å lære. Leselos er et verktøy for undervisningsplanlegging og kvalitative vurderinger av elevers leseferdigheter. Gode leseferdigheter støtter elevenes utvikling av kunnskaper i alle fag. Gjennom praksiseksempler vil vi vise hvordan leser i ulike fag og på ulike klassetrinn kan utvikle funksjonelle leseferdigheter: å målrette lesingen sin, å utnytte egne førkunnskaper, å lære seg ordlesingsstrategier, alt for å lære og forstå. Kurset passer for lærer på alle trinn og i alle fag.

Lise Helgevold er ansatt på Lesesenteret ved Universitetet i Stavanger. En del av arbeidet består av kompetansehevingskurs i lesing for lærere og implementering av veilednings- og observasjonsmateriellet *Leselos* i kommuner.

Presentasjonsteknikk – kunsten å formidle

KURSHOLDER: **Vibeke Holtskog**

Kurs 23 F
Fredag 31.10
09.00–12.00

• ALLE

God formidling handler om bevissthet rundt *hva* som sies, *hvordan* det sies, til *hvem* og i hvilken *kontekst*. Retorikk er kunsten å påvirke og overbevise – og nøkkelen til gode presentasjoner og lærerik og spennende undervisning. I dette foredraget får du vite hva som skal til for å planlegge, bygge opp og – ikke minst – gi gode presentasjoner og mer levende undervisning.

Vibeke Holtskog er utdannet pedagog med fordypning i retorikk og kommunikasjon. Hun er spesialist på presentasjonsteknikk, og forbedrer kursdeltakeres presentasjoner og formidlings-evne. Vibeke driver firmaet Holtskog & Co, og tilbyr kurs og foredrag innen blant annet retorikk, presentasjonsteknikk, kommunikasjon og effektivitet/tidsstyring.

Sammen kan vi klare det. Samarbeid med minoritetsspråklige foreldre

KURSHOLDER: **Bente B. Hugo**

Kurs 24 F
Fredag 31.10
09.30–11.30

• SFO
• S.TRINN
• LEDERE

«Sammen kan vi klare det!» I hvilken grad får minoritetsspråklige foreldre muligheter til å bli myndiggjort i møtet med skolen? I dette kurset vil du få konkrete forslag og gode ideer til hvordan vi kan få til et godt samarbeid mellom foreldre til elever fra språklige minoriteter og skole/SFO gjennom annerkjennelse og myndiggjøring.

Bente B. Hugo har mer enn 30 års erfaring fra barnehage og skole. De siste 25 årene har hun jobbet i flerspråklige grupper. For tiden er hun ansatt som lærer og koordinator for flerkulturelt arbeid ved Fagerlund skole i Brumunddal.

Reggio Emilia – fra inspirasjon til praksis

KURSHOLDERE: **Anne Karine Huseby og Hanne Arnstøl**

Kurs 25 F
Fredag 31.10
13.00–16.00

● BHG

Foredrag om hvordan vi har latt oss inspirere av Reggio Emilia pedagogikken, etter flere studiebesøk der. Vi vil fortelle om hvordan dette har påvirket og endret vårt pedagogiske arbeid.

Temaer vi vil berøre:

- Barnesyn
- Læringssyn
- Prosjektarbeid som arbeidsform
- Voksenrollen
- Det fysiske miljø, læringsmiljø
- Barns skaperglede
- Gjenbruk – ReMida

Anne Karine Huseby er tjenesteleder og Hanne Arnstøl er faglig veileder i Grini barnehage i Bærum kommune. Begge har arbeidet innen barnehagesektoren i mange år og har lang erfaring. Grini barnehage består av to hus med til sammen seks avdelinger med barn i alderen 1–6 år.

Språkstimulering i barnehagen – hva har vi i verktøykassa

KURSHOLDER: **Helle Ibsen**

Kurs 26 F
Fredag 31.10
14.00–16.00

● BHG

For å møte barns forskjellige behov, må enhver barnehage ha en verktøykasse full av varierte språktiltak. Kurset tar for seg noen generelle tanker rundt tiltakstenkning i barnehagen, og omtaler spesielt to ulike verktøy; bøker og apper. Bruk av bok i barnehagen er et velbrukt og anerkjent verktøy, mens «apper» er et relativt nytt verktøy. Metodiske opplegg for bruk av Språkkista App omtales spesielt. Kurset er særlig rettet mot arbeid med flerspråklige barn.

Helle Ibsen er førskolelærer med embedsstudium i spesialpedagogikk. Hun har erfaring fra barnehage både som assistent, pedagogisk leder og spesialpedagog. Hun har jobbet som rådgiver i PPT i 13 år og jobber nå ved Språksenter for barnehagene i Bærum. Kurset arrangeres i samarbeid med Gan Aschehoug.

Grep om begreper – en metode for strukturert begrepslæring i barnehagen

KURSHOLDERE: Helle Ibsen og Ingvild Aas Grove

Kurs 27 F
Fredag 31.10
09.00–12.00

● BHG

Metoden sikter mot å gi barna en læringsstrategi i forhold til å lære begreper. Fokus er rettet mot noen utvalgte begreper. Det jobbes med ett begrep av gangen i økter to til tre ganger per uke. Barn og voksne reflekterer rundt begrepets innhold-, form- og bruksside og oppsummerer dette i tankekart. Metoden brukes i dag i en rekke barnehager. Kurset gir en bred innføring i både praktisk gjennomføring og teoretisk grunnlag.

Helle Ibsen er faglig rådgiver/koordinator ved Språksenter for barnehagene i Bærum. Hun er utdannet førskolelærer og cand. paed.spec. Jobbet i Bærum PPT siden 1999, primært med førskolebarn. Ingvild Aas Grove er faglig rådgiver ved Språksenter for barnehagene i Bærum. Hun er utdannet førskolelærer og cand.polit. Jobbet i Bærum PPT siden 2000, primært med førskolebarn.

Se min fortelling

– Digital historiefortelling som redskap for dokumentasjon og refleksjon i barnehagen

KURSHOLDERE: Grete Jamissen og Kristin Holte Haug

Kurs 28 F
Fredag 31.10
13.30–15.30

● BHG

Digital historiefortelling er en kort digital produksjon, 2–3 minutter, basert på en personlig fortellerstemme og bilder og musikk som settes sammen ved hjelp av enkle dataprogram. Kurset presenterer, gjennom eksempler på digitale fortellinger, hvordan digital historiefortelling kan styrke barnehagens refleksjons- og dokumentasjonsarbeid. Kursdeltakerne blir involvert i en produksjon der de får demonstrert både fortellingens utviklingsprosess og enkle teknologiske verktøy.

Grete Jamissen arbeider i Medieseksjonen ved Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA). Hun har arbeidet med digital historiefortelling siden 2005. Kristin Holte Haug er tilsatt ved Institutt for barnehagelærerutdanning, HiOA. Hun dekker kunnskapsområdet Barns utvikling, lek og læring og har bred erfaring fra implementering av IKT i barnehagelærerutdanningen. Sammen er de forfattere og medredaktører av bøkene «Digitalt fortalte historier» (2012) og «Se min fortelling – digital historiefortelling i barnehagen» (utgis 2015). Kurset arrangeres i samarbeid med Cappelen Damm Akademisk.

Kan god og systematisk vurderingspraksis føre til bedre klasseledelse?

KURSHOLDER: Marit Jensen

Kurs 29 F
Fredag 31.10
09.00–11.30

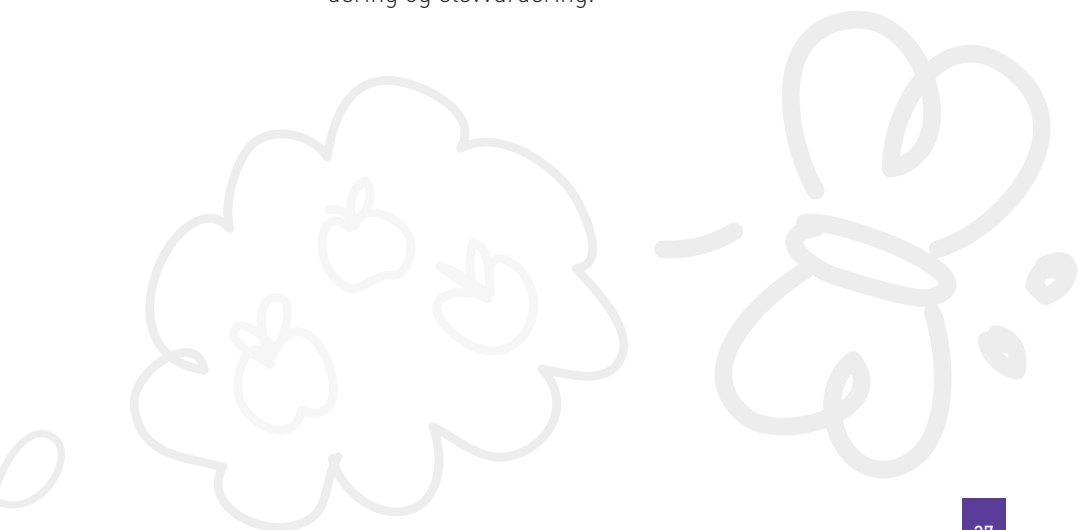
• SKOLE

Elevvurdering handler blant annet om at lærerne sammen med elevene konkretiserer læringsmål og at begge parter evaluerer elevens læringsutbytte. På kurset vil følgende momenter bli berørt:

- På hvilken måte henger god klasseledelse og systematisk vurderingspraksis sammen?
- Hvordan gi gode faglige tilbake- og framovermeldinger?
- Hvordan involvere elevene i vurderingsarbeidet?
- Hvordan dokumentere vurderingen på en hensiktsmessig måte uten å drukne i papirer?
- Skal alt vurderes? Hva er nok?

Det vil bli gitt konkrete eksempler som skolen kan bruke i sitt vurderingsarbeid.

Marit Jensen har mange års erfaring som både lærer og skoleleder, og hun har også vært ansatt som fagkonsulent i Utdanningsetaten i Oslo kommune. Nå er hun assisterende rektor ved Morellbakken ungdomsskole i Oslo. I tillegg driver hun konsulentfirmaet Endringsagenten, hvor fagområdet er skolevurdering og elevvurdering.

Små barn i risiko – styrket kompetanse hos pedagogisk personale

KURSHOLDER: **Charlotte U. Johannessen**

Kurs 30 F
Fredag 31.10
13.00–16.00

• BHG
• LEDERE

Barns utvikling i et relasjonelt perspektiv, ulike risikofaktorer ut fra barnets perspektiv, og hvordan dette påvirker barnas sosiale, emosjonelle, atferdsmessige og kognitive utvikling. Kurset tar for seg hva man skal være observant på i barnehagen i forhold til de signaler barna sender ut på at de har det vanskelig, og hvordan vi i barnehagen skal forstå dette. Videre tar kurset for seg mål og metoder i arbeidet med barna, og hvordan man kan jobbe med barn og foreldre i forebyggende perspektiv.

Charlotte U. Johannessen arbeider i PPT i Bærum kommune, og driver videreutdanning av barnehagelærere om «Små barn i risiko» Hun holder foredrag om utvalgte tema for varierte faggrupper og samarbeidspartnere.

M.U.S. (musikk – undring – språk): En tverrfaglig tilnærming til språket

KURSHOLDERE: **Gro Kandal-Ilagsmoen og Lena Brennsdag Nettum**

Kurs 31 F
Fredag 31.10
10.00–11.30

• ALLE

Gjennom ulike sanseopplevelser, fellesskap, samspill, mestring, gode opplevelser, deltakelse, bekreftelse og lystbetonte aktiviteter, utvides barnas generelle språkkompetanse. Metoden støtter seg til prosjektet *Lær meg norsk før skolestart!* med et kommunikativt språksyn, og med fokus på relasjonen og samhandlingen mellom barn og voksne. Ved hjelp av fortellinger, bilder, beskrivelser og video vises det hvordan og hvorfor det jobbes med M.U.S.-metoden.

Gro Kandal-Ilagsmoen (migrasjonspedagog) og Lena Brennsdag Nettum (musikkterapeut) er begge ansatt ved Barnehagenes pedagogiske fagsenter i Bydel Bjerke. De har i flere år samarbeidet om M.U.S.-metoden ved fagsenteret.

Omsorg, tilknytning og betydningen av trøst

KURSHOLDER: **Trine Klette**

Kurs 32 F
Fredag 31.10
13.00–16.00

● ALLE

Kurset tar sikte på å presentere en forståelse av hva omsorg og omsorgssvikt er og belyse forhold som ligger til grunn. Det vil bli lagt særlig vekt på betydningen av tidlig tilknytning for å forstå og forklare barn og foreldres atferd og reaksjoner. Ulike tilknytningsstrategier, betydningen av trøst og muligheter for endringer vil bli tatt opp.

Dr. Philos Trine Klette har i mange år arbeidet som forsker og underviser innenfor områdene omsorg, omsorgssvikt og tilknytning. Hun arbeider i dag som førsteamanuensis ved Høgskolen Diakonova. Hennes doktorgradavhandling har tittelen «Tid for trøst, en undersøkelse av sammenhenger mellom trøst og trygghet over to generasjoner». Hun er særlig opptatt av forebyggende helsearbeid blant barn og unge og holder nå på med et forskningsprosjekt om ettåringer i barnehagen.

Evnerike elever: Hvordan gjenkjenne og ivareta elever med en sterk læringshungre?

KURSHOLDERE: **Kari Kolberg og Jørgen Smedsrud**

Kurs 33 F
Fredag 31.10
09.00–12.00

● SKOLE

De seneste årene har det vært økende fokus på en «glemt» elevgruppe i norsk skole: Elevene som bl.a. kalles evnerike eller begavede. Han eller hun passer ofte ikke inn i vårt mentalt bilde av den «flinke», men tyr vel så ofte til uproduktiv atferd og/eller underytning i klasserommet. Kurset rettes mot lærere som ønsker å vite mer om hvordan evnerike elever kan gjenkjennes, hvilke kognitive og emosjonelle behov de har, og hvordan man kan gi dem tilpasset opplæring.

Jørgen Smedsrud er spesialpedagog på Veiledningssenteret Romerike. Han har en mastergrad i spesialpedagogikk fra UiO med studieretning psykososiale vansker, og er en aktiv skribent og debattør. Kari Kolberg er blogger (Krumelurebloggen.no), skribent og foredragsholder om evnerike barn. Hun er norsk representant for European Council for High Ability. Kurset arrangeres i samarbeid med organisasjonen «Lykkelige Barn».

Småsteg

KURSHOLDER: **Toril Kristensen**

Kurs 34 F
Fredag 31.10
13.00–16.00

• BHG

Småsteg – en fornyelse og forlengelse av Steg for steg. Det handler om sosial og emosjonell læring. De fem delene i Småsteg er:

- ferdigheter som fremmer læring
- empati
- mestre følelser
- vennskapsferdigheter og problemløsning
- å begynne på skolen.

Kurset holdes av Prososial senter for sosial læring v/Toril Kristensen.

Trivsel og kvalitet i barnehagen

KURSHOLDER: **Ratib Lekhal**

Kurs 35 F
Fredag 31.10
09.00–12.00

• BHG

Hensikten med dette kurset er å beskrive ulike kvalitetsindikatorer i barnehagen. I tillegg vil det bli gjengitt forskningsresultater av sammenhenger mellom ulike kvalitetsindikatorer og barns utvikling og trivsel i barnehagen.

Ratib Lekhal har en doktorgrad i pedagogikk, der hovedfokuset var hvordan barnehagen påvirker barns utvikling. Han er nå førsteamanuensis ved Senter for praksisrettet utdanningsforskning, Høgskolen i Hedmark og forsker på barns utvikling i barnehage og skoleløpet.

Det du tenker og sier mange nok ganger blir din virkelighet!

KURSHOLDER: **Torleif Lundqvist**

Kurs 36 F
Fredag 31.10
13.00–16.00

● ALLE

Dette er et kurs krydret med humor, alvor, lyd og bilde. Fokus på deg selv som ressurs. Dit ansvar for eget liv, du havner ingen steder – du velger! Hvordan komme fra ikke-fokus til mest-ringsfokus! Det du tenker og sier mange nok ganger blir din virkelighet, ordene og språkets makt og tanker og forventningers effekt på liv og helse.

Torleif Lundqvist er adjunkt, kursholder, veileder, fotograf og forfatter av boka «Under Overflaten». Har holdt seminar og foredrag for arbeidslivet i 20 år. Han snakker levende og engasjert om arbeidsmiljø og den enkeltes ansvar i eget liv.

Snakkepakken® – det håndgripelige språkverktøyet

Se, hør og gjør. Le, lek og lær

KURSHOLDERE: **Lena Wallgren Wagner Malinovsky**

Kurs 37 F
Fredag 31.10
09.00–12.00

• BHG

10 fakta om Snakkepakken®

- ❶ For alle som er interessert i barn, lek og språk
- ❷ For alle barn uansett morsmål
- ❸ Verktøy for å bygge språk
- ❹ Motiverer og gir lystbetonet bruk av språk
- ❺ Barn får se, høre, røre og gjøre
- ❻ Håndgripelig og konkret støtte
- ❼ Tåler ivrige barnehender
- ❽ Din beste venn i samlingsstunden
- ❾ Synliggjør fortellinger, lek, sanger og regler
- ❿ Støtter grunnleggende språklige områder

Kom og bli inspirert! Om du har tatt Snakkepakken® i bruk eller ikke, vil kurset bidra til å gi enda større glede i det daglige språkarbeidet. Du får også tips til hvordan årets flunkende nye produkter kan brukes. Superpriser til ØL-folket, som alltid!

Lena Wallgren Wagner Malinovsky:

- Førskolelærer med bachelorgrad i pedagogikk fra DK.
- Bachelorgrad i kultur- og samfunnsfag med fordypning i norsk som andrespråk fra UiO.
- Ledet i 12 år en flerkulturell korttidsavdeling i Oslo.
- Lang erfaring i direkte språkarbeid med barn og med veiledning av barnehagepersonale.
- Opptatt av en praktisk tilnærming.
- Har holdt over 600 kurs og utvikler læringsmaterieill.

Les mer på www.snakkepakken.no, den offisielle FB-siden og på Snakkepakkens venner.

De grunnleggende begrepenes betydning for all videre læring

KURSHOLDER: **Elin Nataas**

Kurs 38 F
Fredag 31.10
13.00–16.00

• ALLE

Dette er et kurs som vil vise systematisk undervisning i grunnleggende begreper. Kurset vil inneholde teori og praksis. Jeg vil legge mest vekt på BU-modellen (begrepsundervisningsmodellen til Magne Nyborg) i praksis og vise hvordan systematisk begrepsundervisning kan gjennomføres for alle alderstrinn. Hvorfor er det viktig og hvem trenger denne undervisningen? Dette er spørsmål som vil bli besvart på kurset.

Elin Natås er spesialpedagog og jobber ved Senter for Bedre Læring i Oslo. Hun er en del av et større team og har mange års erfaring med elever med konsentrasjons- og lærevansker.

Jakten på den gode barndom – lekende og inkluderende miljøer i barnehagen

KURSHOLDER: **Kari Pape**

Kurs 39 F
Fredag 31.10
09.00–11.00

• BHG
• SFO
• ALLE

Voksnes væremåter, holdninger og prioriteringer har stor betydning for barns opplevelse av seg selv som betydningsfulle deltakere i barnehagens lekende fellesskap. Dette foredraget har som mål å sette i gang refleksjon i forhold til barnehagens pedagogiske praksis. Hvordan arbeide systematisk og målrettet med tanke på å gi hvert enkelt barn en opplevelse av den gode barndom, gjennom deltakelse og fellesskap. Foredraget bygger på boka med samme tittel (Kommuneforlaget 2013).

Kursholder er utdannet førskolelærer (1986) og har videreutdanning i forming. Hun har hovedfag i barnehagepedagogikk (1999). Hun har eiet, drevet og arbeidet i Kari Papes barnehage fra 1988–2004. Siden 1997 har hun drevet utstrakt kurs og foredragsvirksomhet og er mye brukt som rådgiver og prosessveileder for kommuner og barnehager over hele landet. Hun har skrevet 10 bøker om aktuelle temaer for barnehage og skole.

Tenke sjæl – hvordan øve tenkeferdigheter i klasserommet?

KURSHOLDER: Åse Ranfelt

Kurs 40 F
Fredag 31.10
09.00–12.00

• ALLE

Vi kan alle sammen tenke – derfor kan vi også filosofere. Å filosofere handler nettopp om å tenke selv, og som i alle andre sammenhenger trenger man å trene for å bli bedre. Målet for kurset er å bli kjent med ulike måter å øve tenkeferdigheter på, og å få elever til å tenke selvstendig. Du vil lære leker og øvelser som er enkle å gjennomføre, og som passer både for eldre og yngre elever.

Åse Ranfelt er lærer på ungdomstrinnet. Hennes filosofiutdanning er primært fra England. Hun samarbeider med James Nottingham (P4C) og har kurset lærere fra førskole til videregående skole. Ranfelt var også en av initiativtakerne til universitetskonferanse om filosofering med barn.

Men, vi er da ikke terapeuter – Hvordan terapeutisk praksis kan være støttende i møte med utfordrende atferd i skole og barnehage

KURSHOLDERE: Mari-Anne Egge Ranheim og Gard Solberg

Kurs 41 F
Fredag 31.10
09.00–12.00

• ALLE

Kurset handler om hvordan forståelsen av utfordrende atferd kan være avgjørende for en positiv utvikling for barn i skole og barnehage. Hvordan kan vi snu prosessen fra maktesløshet til meningsfylt arbeid? Vi tar utgangspunkt i tilknytningsteori og utviklingsstøttende dialoger. Kan vi møte følelsen til det enkelte barn og fremdeles ivareta vår lederrolle?

Mari-Anne Egge Ranheim har en mastergrad i spesialpedagogikk og har lang erfaring fra arbeid med barn i skole, institusjonsskole og på behandlingssenter. Hun er også sertifisert Marte Meo terapeut. Gard Solberg har lang erfaring fra arbeid med barn i behandlingsinstitusjon og institusjonsskole, som miljøterapeut og familieterapeut. Han har Bachelor i sosialpsykologi og grunnfag i spes.ped. Begge er ansatt ved familieavdelingen ved Østbytnet behandlingssenter på Lørenskog.

MED KLASSETRIVSEL.NO ER DU I FORKANT

Ved hjelp av få klikk har du satt opp en trivselsundersøkelse i Klassetrivsel.no

Elevene svarer online og straks etter blir det automatisk generert rapporter med alle svarene, sosiogrammer og andre diagramtyper. I løpet av en time har du og kollegene dine overblikk over elevenes trivsel og relasjoner. Innsikt i elevenes perspektiv på læringsmiljøet gir nye muligheter for å velge trivselstiltak og forberede utviklingssamtaler.

Alle skoler kan få 3 måneders gratis og uforpliktende prøveabonnering på Klassetrivsel.no. Alle ansatte på skolen kan bruke verktøyet og alle funksjonene fritt i hele prøveperioden.

**GRATIS
PRØVE-
PERIODE**

**LOGG INN OG PRØV >>>
ALLEREDE I DAG**

Se veiledningsvideoer og les mer på www.klassetrivsel.no

Vil du vite mer? Ta kontakt på epost: info@klassetrivsel.no eller telefon: 21 98 40 81.

Bak Klassetrivsel.no står firmaet Skolevisjoner AS, som drives av Jakob Skjødt (lærer og AKT-konsulent), Kaare Linderoth (systemutvikler og bachelor i informasjonsvitenskap) og Lars du Jardin Nielsen (lærer og lærerutdanningslærer). Sammen har de utviklet lærerverktøyene Klassetrivsel.dk og Klassetrivsel.no ut fra idégrunnlaget: Trives den enkelte elev, trives hele klassen og det smitter over på læringen.

Når barns atferd gjør deg bekymret

KURSHOLDER: **Therese Rieber-Mohn**

Kurs 42 F
Fredag 31.10
09.00–12.00

- BHG
- SFO
- B.TRINN
- LEDERE

Mange barn viser atferd som gjør de voksne bekymret. Hva er denne magesfølelsen, og hvordan håndtere den? Personale i barnehage, skole og SFO har unik kompetanse og muligheter til å åpne opp for at barn skal kunne sette ord på hvordan de har det. Hvordan snakke med barn om vanskelige tema? Hva er omsorgssvikt, når skal det sendes bekymringsmelding til barneverntjenesten og hvordan kan barneverntjenesten brukes som samarbeidspartner? Kurset vil også ta for seg en ny veileder for samarbeid mellom barnehage og barneverntjenesten til barnets beste.

Therese Rieber-Mohn er utdannet barnevernspedagog med videreutdanning i kriminologi. Hun har mange års erfaring fra arbeid i barnehage, har jobbet med barn med atferdsvansker i pedagogisk fagsenter og er i dag barnevernleder. Therese har gitt ut et hefte som heter *Når barns atferd gjør deg bekymret – en veileder for samarbeid mellom barnehagen, skolen og sfo/aktivitetsskolen*. Therese er nå barnevernleder i Sørums kommuner.

Økt læringstrykk med Kahoot! på iPad

KURSHOLDER: **RIKT AS**

Kurs 43 F
Fredag 31.10
09.30–11.30

- U.TRINN

Lær deg å bruke Kahoot! i læringsarbeidet for å øke læringsstrykket. Kurset passer for lærere med noe erfaring med bruk av iPad. Deltakerne må ha med egen iPad.

Kurset ledes av en av RIKTs pedagoger. RIKT har sterkt fokus på økt læring gjennom pedagogisk bruk av digitale verktøy. De er kjent som en av Norges fremste på sitt felt.

Begrepstrening med iPad

KURSHOLDER: **RIKT AS**

Kurs 44 F
Fredag 31.10
14.00–16.00
● BHG

Enkel bruk av apper for å stimulere begrepstreningen i barnehagen. Du må kunne laste ned apper til egen iPad under kurset. Kurset passer for litt øvede. Deltakerne må ha med egen iPad.

Kurset ledes av en av RIKTs pedagoger. RIKT har sterkt fokus på økt læring gjennom pedagogisk bruk av digitale verktøy. De er kjent som en av Norges fremste på sitt felt.

Baklengs planlegging – hvorfor begynne med slutten?

KURSHOLDER: **Hilde Marie Schjerven**

Kurs 45 F
Fredag 31.10
09.00–12.00
● SKOLE

Hvordan er det lurt å planlegge for å få til prinsippene i vurdering for læring? Jo, du må begynne med slutten. Hva vil du at elevene dine skal ha lært når undervisningsopplegget ditt er over? Først når ønsket læringsutbytte er bestemt, kan du finne egnede læringsaktiviteter. I dette kurset får du innføring i prinsippet «Baklengs planlegging».

Hilde Schjerven er tidligere lærer og rektor. Hun har siden 2005 samarbeidet nært med Universitetet i Alberta innen vurdering for læring, læringsstrategier og læreplanarbeid. For tiden jobber hun i utviklingsbasen i Drammensskolen.

Rolleforståelse og faser i veiledning

KURSHOLDER: **Kaare Skagen**

Kurs 46 F
Fredag 31.10
09.00–11.00

• ALLE

Dette kurset tar for seg hvordan du kan drive praktisk veiledning. Spørsmål som blir reist og besvart i kurset er: Hva er veiledning, mentoring og coaching? Hvilken rolle skal modeller spille i praktisk veiledning? I hvilken grad tar veiledere hensyn til modeller i sin praktiske veiledning? Hvilken betydning har veilederens egen rolleforståelse? Utgangspunktet vil være i en bestemmelse av veiledningsbegrepet, og presentasjon av strategier og faser for veiledning.

Kaare Skagen er professor i grunnskolepedagogikk ved HiOA, og hans doktorgrad er om veiledning. Han har utgitt bøker og artikler om pedagogisk veiledning bl. a. «Kunnskap og handling i pedagogisk veiledning» (2011) og «I veiledningens landskap» (2013). Kurset arrangeres i samarbeid med Cappelen Damm.

Læreren i møte med utfordrende elever Bruk av utviklingsstøttende dialog for bedre læringsbetingelser

KURSHOLDER: **Kristin Skogen**

Kurs 47 F
Fredag 31.10
13.00–16.00

• B.TRINN

Kurset gir konkrete eksempler på hvordan komme i kontakt med elever som ikke er klare for å delta i undervisningen. Møte med den enkelte elev må tilpasses elevens tidligere læringsferinger. Nyere utviklingspsykologi med vekt på utviklingsstøttende dialoger kan brukes i klasserommet som et verktøy for læringstøtte. Prinsippene kan også brukes i ledelse av hele klasser.

Kristin Skogen er Psykologspesialist og har vært ansatt ved Østbytnet Behandlingssenter siden 1997. Arbeider med barn, familier og veileder lærere. Ivrrer for bruk av Marte Meo metoden som hjelpemiddel inn i skolen.

Visible Learning plus – synlig læring

KURSHOLDER: **Marianne Skogvoll**

Kurs 48 F
Fredag 31.10
09.00–11.30

● SKOLE

Forskning kan fortelle oss hva som sannsynligvis har god effekt på elevenes læring. Visible Learning^{plus} tar utgangspunkt i John Hatties studie *Visible Learning*, og viser hvordan man kan bruke dette i skolens praksis, på en systematisk måte. Kurset gir et overblikk over forskningen og mange praktiske tips til hvordan læring kan synliggjøres for elevene.

Marianne Skogvoll jobber for Challenging Learning og James Nottingham, som blant annet jobber med Visible Learning^{plus} i Skandinavia. Hun har 15 års praksis som engasjert lærer og skoleleder.

Visible Learning plus – synlig læring

KURSHOLDER: **Marianne Skogvoll**

Kurs 49 F
Fredag 31.10
13.30–16.00

● SKOLE

Forskning kan fortelle oss hva som sannsynligvis har god effekt på elevenes læring. Visible Learning^{plus} tar utgangspunkt i John Hatties studie *Visible Learning*, og viser hvordan man kan bruke dette i skolens praksis, på en systematisk måte. Kurset gir et overblikk over forskningen og mange praktiske tips til hvordan læring kan synliggjøres for elevene.

Marianne Skogvoll jobber for Challenging Learning og James Nottingham, som blant annet jobber med Visible Learning^{plus} i Skandinavia. Hun har 15 års praksis som engasjert lærer og skoleleder.

Skrivestien – skolebasert kompetanseutvikling i skriving

KURSHOLDER: **Skrivesenteret**

Kurs 50 F
Fredag 31.10
13.00–15.00

☉ M.TRINN
☉ U.TRINN

Kurset om Skrivestien presenterer en skolebasert og nettbasert kompetanseutvikling i skriving som grunnleggende ferdighet. Gjennom å integrere skriving som grunnleggende ferdighet i skolens læringsarbeid i alle fag er målet å gi best mulig skriveopplæring til den enkelte elev. Opplegget er knyttet til de fem prinsippene for god skriveopplæring, og innebærer satsing på god skriveopplæring som et skoleutviklingstiltak. Målgruppe for kurset er derfor både lærere, skoleledere og skoleeiere.

Kurset holdes av **Nasjonalt senter for skriveopplæring og skriveforskning**. Det overordnede målet til Skrivesenteret er å styrke skrivekompetansen hos barn, unge og voksne. Skrivesenteret skal ha en tverrfaglig karakter og arbeide med skriving som grunnleggende ferdighet i ulike fag og på ulike opplæringsnivå.

Trygg tilknytning – sunn utvikling – økt læring!

KURSHOLDERE: **Kjersti Hildonen og Brita Strømme**

Kurs 51 FA
Fredag 31.10
09.00–12.00

☉ ALLE

Kurset presenterer trygghetssirkelen som baserer seg på metoden Circle of Security. Trygghetssirkelen fokuserer på hvordan voksne kan møte barn for å øke deres trygghet, kommunisere om følelser, samt forebygge psykiske vansker. Videre rettes fokus på hvordan barn hjelpes til sunn utforskning og økt læring.

Psykologspesialist Strømme og psykolog Hildonen jobber i Lørenskog kommune med bl.a. forebygging og tidlig intervensjon. Kompetanse innenfor sped- og småbarns psykiske helse, tilknytningsmetodikk og teori. *Hvordan komme inn for sent så tidlig som mulig* er sentralt i deres arbeid.

Mindfulness i barnehagen – nøkkel til empati, danning og læring

KURSHOLDER: **Anne Sælebakke**

Kurs 51 FB
Fredag 31.10
10.00–16.00

● BHG

Mindfulness, på norsk oppmerksomt nærvær, handler om å samle seg og være tilstede. Det er både verktøy for stressmestring, og styrking av naturlig ressurser som nærvær og empati. Mindfulness i barnehagen bidrar derfor både til barnas dannelsings- og læringsprosesser – og til de voksnes mulighet for selvomsorg og ivaretagelse av det gode læringsmiljø. Kurset vil være praktisk rettet med eksempler fra barnehager.

Anne Sælebakke er lærer, fysioterapeut og prosjektleder med metakompetanse i kommunikasjons- og forandringsarbeid. Mindfulness lærer. Ansvarlig for kursrekke i oppmerksomt nærvær ved RBUP. Hun er spesielt opptatt av betydningen mindfulness kan ha for barnehager og skoler.

Barnet viser vei. – Veien til samhandling med barn som er vanskelige å forstå og vanskelige å komme i kontakt med

KURSHOLDERE: **Mette Thiedeman, Lena B. Nettum og Greta Aagre**

Kurs 52 F
Fredag 31.10
14.00–15.30

● BHG
● ALLE

Gjennom å dele våre erfaringer, refleksjoner og videoeksempler ønsker vi å illustrere hvordan barnet kan vise vei i samhandlingen. Ved å tone oss inn på og lytte til barnets uttrykksformer, blir vi hjulpet til å forstå barnet bedre. Ved å følge og speile barna etableres det gradvis en relasjon som igjen gir rom for gjensidig lek og samhandling. Vi beveger oss inn i et landskap med tidlig relasjon og samspill, musisk improvisasjon og ikke minst lek. Med dagens læringsfokus er det viktig å ta vare på relasjonen, å være tilstede her og nå sammen med barnet.

Kursholderne er musikkterapeuter på hvert sitt pedagogiske fagsenter på bydelsnivå i Oslo, og tilbyr musikkterapi til barnehagebarn med nedsatt funksjonsevne. De er også førskolelærere, med tilsammen over 35 års erfaring som musikkterapeuter ved fagsentrene.

Relasjoner med barn

KURSHOLDERE: Dora Thorhallsdottir og Herdis Palsdottir

Kurs 53 F
Fredag 31.10
09.00–12.00

• ALLE

Ønsker du en nær, ærlig og tillitsfull relasjon med barn? Ønsker du å møte barn på en slik måte at masning og kjefting blir overflødig? Kurset gir deg redskapene og tenkningen som kan hjelpe deg til å møte barn på en likeverdig, men ikke likestilt måte. Du får svar på hva det innebærer, hvorfor det er verdifullt for barna og helt konkret hva du kan gjøre.

Herdis Palsdottir og Dora Thorhallsdottir (mor og datter), er begge relasjonsterapeuter, og er grunnleggere av Relasjons-senteret AS. Herdis har skrevet bøker med samme tittel som kursene og som kursene bygger på. For ytterligere informasjon se: relasjonssenteret.no

Jeg bare MÅ – tvangslidelser hos barn og unge

KURSHOLDER: Nor Christian Torp

Kurs 54 F
Fredag 31.10
13.00–16.00

• ALLE

Det er stor forskjell på en «fiks idè» og «jeg bare MÅ». Barn som har OCD/ tvangslidelse forstyrres av påtrengende tanker og må gjøre tvangshandlinger for å minske angst og ubehag. Barna, foreldre og andre i deres omgivelser opplever ofte tvangsproblemene som veldig plagsomme og noe som gjør livet vanskelig. Heldigvis finnes det behandling som kan hjelpe barnet å bli kvitt plagene. For at barnet skal kunne få hjelp, må nærpersonene ha kjennskap til hvordan de skal forholde seg til og bidra i prosessen. På en «vanlig» barne- og ungdomsskole vil det være flere barn med tvangslidelser.

Nor Christian Torp, psykolog/ PhD. Stipendiat UiO, har lang erfaring fra klinisk arbeid innen barne- og ungdomspsykiatri, førstelinjetjenesten, undervisning, konsultasjoner og veiledning til spesialisthelsetjenesten og førstelinjetjenesten. Nor Chr. Torp holder for tiden på med et doktorgradprosjekt, som er et nordisk multisenter forskningsstudie for behandling av barn og unge med tvangslidelser.

Systematisk arbeid med leseforståelse og læringsstrategier i alle fag

KURSHOLDER: **Merete Wennevold**

Kurs 55 F
Fredag 31.10
09.30–11.30

• LEDERE
• SKOLE

Alle lærere skal undervise i lesing og leseforståelse. Derfor står læringsstrategier sentralt i alle fag. Kurset gir en praktisk innføring i hvordan læringsstrategier kan integreres i undervisning og arbeidsplaner. Målet med lesingen og lærerens engasjement i innøving av arbeidsmåtene står sentralt. Et utvalg strategier settes i system. Praktiske eksempler gir idéer til undervisning og hvordan elever kan fordype seg i fagstoff.

Merete Wennevold er lektor med nordisk hovedfag med spesialfelt leseforståelse/ læringsstrategier. Hun har lang erfaring fra videregående skole. Gjennom sitt firma *Lesekompetanse* holder hun kurs og arbeidsseminarer for lærere og elever. Hun underviser også elever med lese- og skrivevansker.

Hvordan kan vi hjelpe gråsoneelevne?

KURSHOLDER: **Merete Wennevold**

Kurs 56 F
Fredag 31.10
12.30–14.30

• LEDERE
• SKOLE

Gråsoneelever og dyslektikere har mange av de samme problemene. Dyslektikere får kanskje en IOP og hjelp. Gråsoneelevne får beskjed om å lese lettlestbøker, men blir hengene mer og mer etter for hvert klassesetrinn. De blir etter hvert sett på som late, umotiverte og lite arbeidsvillige. Hva kjennetegner gråsoneelever og deres lesevaner, og hvordan kan vi hjelpe dem?

Merete Wennevold er lektor med nordisk hovedfag med spesialfelt leseforståelse/ læringsstrategier. Hun har lang erfaring fra videregående skole. Gjennom sitt firma *Lesekompetanse* holder hun kurs og arbeidsseminarer for lærere og elever. Hun underviser også elever med lese- og skrivevansker.

Prosjektarbeid i barnehagen – Verden gjennom kunst

KURSHOLDERE: Anne B. Hansen og Bente Marie Widell

Kurs 57 F
Fredag 31.10
09.00–12.00

• BHG

Verden gjennom kunst er et prosjekt med fokus på de estetiske fagene i barnehagen knyttet opp mot en flerkulturell tilnærming. Østheim Barnehage har de siste årene jobbet med dette og andre prosjekter, og har utviklet seg i takt med at barnehagen har fått mer og mer inspirasjon fra Reggio Emilia. Vi har et stort fokus på voksenrollen og hvilken betydning barnehagens rom har for barnehagen som læringsarena og barns medvirkning. Kurset kan passe for de som ønsker nye impulser i forhold til prosjektjobbing, de estetiske fagene og de som er nysgjerrige på pedagogikken i Reggio Emilia.

Bente M. Widell og Anne B. Hansen jobber som henholdsvis styrer og pedagogisk leder i Østheim Barnehage. Vi har jobbet sammen i snart 8 år med fokus på prosjektarbeid og de estetiske fagene.

Voksne som bekrefter og beriker små barns lekende samspill

KURSHOLDER: Kristin Danielsen Wolf

Kurs 59 F
Fredag 31.10
13.00–16.00

• BHG

Barnekulturen er i stor grad en lekekultur. Hvordan kan vi forholde oss på måter som bekrefter, beriker og fremmer det lekende? Å oppdage, forstå og tolke små barns lekende væremåter og uttrykksformer er av betydning. Voksne må kunne både ta initiativ til og respondere på små barns lek, i den hensikt å skape spennende, varierte og fridige leke og læringsmiljø.

Kristin Danielsen Wolf er høgskolelektor ved Høgskolen i Oslo og Akershus. Hun har tidligere arbeidet som førskolelærer og er opptatt av samspill og lek.

Bravo-leken for ekstra tidlig språkstimulering og fysisk aktivitet i barnehagen

KURSHOLDER: **Heidi Aabrekk**

Kurs 60 F
Fredag 31.10
09.00–12.00
● BHG

Et bevisst valg av arbeidsmåter og verktøy mens barna er små kan forebygge vansker og gi bedre fremtidsmuligheter for hvert enkelt barn viser nyere forskning. Lær Bravo-leken i praksis og sett fokus på områdene trygghet i nære relasjoner, språk, fysisk aktivitet og kosthold. Kunnskapsbasert og synkronisert med Rammeplanen.

Heidi Aabrekk har en master i spesialpedagogikk og er brennende opptatt av ekstra tidlig og helhetlig innsats. Hun etablerte Intempo AS i 2009 for å fremme nytenking om små barns utviklingspotensiale. Kurset arrangeres i samarbeid med Intempo AS.

Temmelig hemmelig – om barn som lever med vold i familien

KURSHOLDER: Øivind Aschjem

Kurs 61 F
Fredag 31.10
13.00–16.00

• ALLE

Barn og unge som lever med vold i familien lever ofte i et skyggelandskap. I dette landskapet utsettes barn for store påkjenninger som både fratar de øyeblikket og som for mange legger sterke føringer for resten av livet. Når barnets nærmeste ikke ivaretar barnet er det andre som må oppdage, beskytte og hjelpe; Barnehaugen, SFO, Barne og Ungdomsskolen.

Øivind Aschjem har i over 30 år samtalt med barn, unge og voksne som har levd i familier merket av krenkelser. Gjennom sitt arbeid i *Alternativ til Vold* og www.reddesma.no har han tilegnet seg kunnskap og erfaring som han ønsker å dele med andre.

Asbjørnsen og Moes Christiania

KURSHOLDERE: Mari Atlanta Lunde og Anne Storrusten

Kurs 62 F
Fredag 31.10
13.30–15.00

• BHG
• SFO
• S.TRINN

Turen er et gateteater om Asbjørnsen og Moes Christiania som viser steder knyttet til eventyrsamlerne, som har hatt 200-årsjubileer i 2012 og 2013. Det dramatiseres, synges og fortelles. Vi kommer som bakstekjerringer fra 1902, med eventyr, fortellinger og smaksprøver av bakverk og sjokolade. Turen er til inspirasjon for lærere som vil gjøre barna kjent med Oslos bygninger, historie og eventyrtradisjon. *Oppmøte foran inngangen til Nasjonalteatret og avslutning på Stortorget.*

Mari Atlanta Lunde er førskolelærer/lærer/spesialpedagog/audiopedagog og autorisert Oslo-guide og manusforfatter. Hun har spesialisert seg på guidede tematurer knyttet til Oslos historie og kultur for alle aldersgrupper. Anne Storrusten er lærer, diakon skuespiller og autorisert Oslo-guide. Hun arbeider med historisk teaterformidling for alle aldre. Humor er alltid en viktig ingrediens. Asbjørnsen og Moe-tur i Oslo er begges hjertebarn. Turen arrangeres i samarbeid med Oslo Guide-byrå.

Fra sorg til livsglede

KURSHOLDER: Ragnhild Ingeborg Ørjasæter

Kurs 63 F
Fredag 31.10
14.00–16.00

• ALLE

Foredraget handler lite om sorg og mye om gleden og det gode livet. Hvordan kan du bruke dine motgangere til å bygge grunnmuren din og huset ditt enda mer solid enn tidligere – altså bygge deg selv «stor og sterk»? For hva gjør du når livet går deg imot og du blir hivd ut i dramatiske opplevelser. Kan du forbedre deg på det? Hvordan håndterer du dine egne og andre sine reaksjoner? Hvordan bygge opp livsgleden igjen etterpå? Og hvordan kan du hjelpe andre som opplever dette på best mulig måte? I dette foredrag deler Ragnhild sin historie og «lure knep» hun har lært seg underveis som kan hjelpe deg til å se flere perspektiv på dine utfordringer og finne nye løsninger.

Ragnhild Ørjasæter, CPCC, hjelper mennesker som har opplevd noe dramatisk med å komme videre, leve godt med opplevelsen og finne gleden. Ragnhild har over 20 år erfaring fra ulike kommuner på Romerike, som leder og rådgiver for ledere, hovedsakelig i økonomi og personal. Utdannet kommunalkandidat fra Norges Kommunal- og sosialhøgskole 1992 og internasjonalt sertifisert coach i 2013. HJEMMESIDE: www.ragnhildorjaseter.no.

Barn, seksualitet og seksuelle overgrep mot barn og unge

KURSHOLDER: Margrethe Wiede Aasland

Kurs 64 F
Fredag 31.10
10.00–16.00

• ALLE

Hvem begår seksuelle overgrep og hva er seksuelle overgrep? Kurset tar for seg signaler barn kan gi og senskader i etterkant av et overgrep. Hva gjør du når du er bekymret? Kursholder vil også snakke om barns seksualitet. Forelesningen vil utfordre deg i ditt forhold til seksualitet /seksuelle overgrep og det gis bla rom for diskusjon. Det vil bli vist DVD med mer.

Margrete W. Aasland er en energisk, kunnskapsrik og engasjert foredragsholder. Hun jobber ved Institutt for klinisk sexologi og terapi. Der er hun terapeut for utsatte for seksuelle overgrep, overgrepere, barn og unge. Hun tar også imot mennesker med alle mulige ulike sexologiske problemstillinger.

Relasjonskompetanse – avgjørende for samhandling og gode resultater

KURSHOLDER: **Elin Gullesen Bratt**

Kurs 65 F
Fredag 31.10
09.00–12.30

• ALLE

Å være en god leder og lærer for akkurat de menneskene du har «fått utdelt» kan være en utfordring for oss alle. Det samme kan sies om de menneskene vi skal jobbe sammen med i ulike situasjoner. Gode løsninger og resultater oppstår i spenningsfeltet mellom mennesker. Relasjonskompetanse er avgjørende for kontakt og samhandling, og forskning viser at relasjonsmesterne oppnår de beste resultatene. Vi har systematisert denne kunnskapen, og presenterer en viktig teori og et nyttig verktøy for å samhandle bedre med våre medarbeidere, kolleger, elever, barn og medmennesker.

Elin Gullesen Bratt er en engasjert og erfaren kursholder og høster svært gode tilbakemeldinger fra kursdeltakere over hele landet. De siste fem årene har hun jobbet full tid i nettverket Relasjonsledelse Norge. Elin G. Bratt er utdannet pedagog, og er autorisert på mange nivå innen Relasjonsledelse.

Tydelig og effektiv ledelse

KURSHOLDER: **Lars Grimstad**

Kurs 66 F
Fredag 31.10
13.00–16.00

• BHG
• LEDERE

Hva er god ledelse? Oppfølging av nyansatte. Møtekommunikasjon. Hvordan følge opp, og ta tak når ansatte ikke gjør det de skal. Tilbakemeldinger som grunnlag for utvikling. Leders ansvar for å etablere en god relasjonell tilbakemeldingskultur. Feedbackteknikken SBI. Barnehagens, og dine mål. Pedagogisk utviklingssamtale. Situasjonsbestemt ledelse. Effektive ledergrep.

Lars R. Grimstad har jobbet med barnehager i over ti år, men er fremdeles like engasjert i fagfeltene pedagogikk og ledelse. Lars R. Grimstad får gode omtaler og tilbakemeldinger på sine kurs. Han er en meget etterspurt foredragsholder, både på ledelse og pedagogikk.

LØFT for pedagogiske ledere

KURSHOLDER: Ivar Haug

Kurs 67 F
Fredag 31.10
09.30–12.00

• LEDERE

LØFT for pedagogiske ledere introduserer LØFT for barn i barnehage og drøfter implementering av metoden og hvordan du kan bruke den som støtte i hverdagen. Du kan gjerne være LØFT for barn- debutant eller noe trent for å delta på kurset. Kurset er delt mellom introduksjon av metoden og ledertema. Boka LØFT for barn i barnehagen er til salgs på kurset for kurspris 200,-. www.loftorforbarn.no

Ivar Haug er hovedansvarlig for utvikling av metoden *Løft for barn i barnehagen* og forfatter av boka med samme navn. Han har over 20 års erfaring som foredragsholder og inspirator. Han er pedagog og LØFT-veileder.

Arbeidsmiljøet på jobben

– en kilde til motivasjon, inspirasjon eller depresjon?

KURSHOLDER: Ingelin Jorselje

Kurs 68 F
Fredag 31.10
13.00–16.00

• ALLE

Hvorfor oppfører noen seg negativt? Hvorfor er noen ikke motivert, og noen alltid motivert? Hva er konstruktiv tilbakemelding, og hvorfor er det så viktig? Er det høyt under taket på jobben, eller er det mer en dyp kjeller? Det krever mot og åpenhet å gjøre seg selv og andre gode. Vår motivasjon og arbeidsglede avhenger av hvordan vi har det med våre kolleger. Med et humoristisk skråblikk formidles enkle prinsipper for meningsfylt samarbeid.

Ingelin har lang erfaring innenfor ledelse og helse/sosialsektor, og er i dag partner i Ergo Credo AS, hvor hun er kurs/foredragsholder og prosessveileder. Fokus er samspill i leder- og personalgrupper som ikke fungerer optimalt. Kurset arrangeres i samarbeid med Ergo Credo AS.

Hva gjør vi med de sinte og triste barna? Hvordan møte aggresjon og frustrasjon på en konfliktløsende måte

KURSHOLDER: **Hedvig Montgomery**

Kurs 69 F
Fredag 31.10
09.00–12.00

• ALLE

Kurset tar for seg hvordan forstå barns sinne og aggresjon i ulike situasjoner og ulike aldre. Noen barn er sterkt utagerende, andre blir innadvendte og får fysiske smerter eller begynner med selvskading, begge delene må tolkes og forstås av de voksne. Hva er det barnet prøver å si, hvordan tåle barnets uttrykk og hvordan hjelpe barnet å finne andre måter å uttrykke seg på? Kurset kommer også inn på kulturelle forhold rundt aggresjon og sterke følelser.

Hedvig Montgomery er utdannet psykolog og familieterapeut og er en engasjert og aktiv foredragsholder for skoler, barnehager og foreldre.

Tydelig lederskap = Omsorg

KURSHOLDER: **Trine Parmer**

Kurs 70 F
Fredag 31.10
09.00–12.00

• BHG
• LEDERE

Kurset er en teoretisk og praktisk smakebit på lederutviklingsprogrammet *Tydelighet er omsorg*. Dette programmet gir kompetanseutvikling for lederskapet både i private og kommunale barnehager. Deltagerne arbeider med sin indre og ytre autoritet, rollebevissthet, rolleavklaring og systemteori. Det blir fokusert direkte på deltagerens konkrete situasjoner og profesjonelle dilemmaer i hverdagen. Kurset egner seg også godt for lærer med ledere teamansvar.

Trine Parmer er cand.philol. med historie hovedfag og har tilleggsutdannelse som psykodramalærer. Hun jobber som konsulent i eget firma. De siste åtte årene har hun primært arbeidet med leder og personalutvikling i barnehager over hele landet.

Tanke + Energi = Bevegelse (pedagogisk ledelse i praksis)

KURSHOLDER: **Anne Linn Sagen**

Kurs 71 F
Fredag 31.10
13.00–16.00

☉ BHG
☉ LEDERE
☉ ALLE

Hvordan få det beste ut av deg selv og dine medarbeidere? Pedagogisk ledelse handler om å *sette i gang og lede refleksjons – og læringsprosesser gjennom samtaler som skaper «bevegelse»*. Kjennskap til veiledning/coaching som metode og tilnærming er viktige ferdigheter du trenger. Du vil få innblikk i enkle samtaleverktøy du kan bruke når du skal lede samtaler fra ord til handling.

Med glød og iver jobber Anne Linn Sagen som pedagogisk veileder i Fet kommune. Hun reiser også rundt med ulike foredrag der refleksjon, oppdagelser og læringsgleder er i fokus. Med inspirasjon fra dialogens kraft og mulighetsrom liker hun å utfordre det vante.

It's all in the huggu

KURSHOLDER: **Anders Martinus Tangen**

Kurs 72 F
Fredag 31.10
13.30–15.30

☉ ALLE

«It's all in the huggu» er et foredrag om arbeidsmiljø. Hvordan bruke vår personlighet og spontanitet som en ressurs i møte med hverandre. Foredraget «It's all in the huggu» tar for seg hvordan vi alle kan bruke vår spontanitet som ressurs i et arbeidsmiljø. Og hvordan vi som mennesker påvirker og påvirkes av hverandre. Vi blir til i møte med hverandre.

Anders Martinus Tangen er journalist, gestaltterapeut og komiker og en av Norges mest brukte foredragsholdere for næringsliv og organisasjoner. Han har bakgrunn fra radio/TV og diverse scener men arbeider nå utelukkende som coach og foredragsholder.

Hvordan bli en innovativ arbeidsplass og bli bedre i stand til å møte fremtiden?

KURSHOLDER: **Gustav Weiberg-Aurdal**

Kurs 73 F
Fredag 31.10
09.00–12.00

• ALLE

Det eneste vi vet er at fremtiden blir annerledes enn dagen i dag. For oss alle dukker det opp stadig nye behov i vårt arbeid. Det som fungerte før er ikke nødvendigvis det beste i morgen. Det setter krav til nytenking og innovasjon til. Men hvordan kommer vi i gang og hvordan gjør vi det i praksis?

Gustav Weiberg-Aurdal jobber i KS med innovasjon. Han har bakgrunn som lærer, skoleleder og har vært ansatt i Ungt Entreprenørskap i nesten 10 år.

Nærværarbeid med Bravo-leken. En helhetlig tilnærming for barnehagestyrere

KURSHOLDER: **Heidi Aabrekk**

Kurs 74 F
Fredag 31.10
13.00–16.00

• BHG
• LEDERE

Praktisk nærværarbeid i et helhetlig perspektiv innebærer fokus på kosthold, hygiene, fysisk aktivitet, trivsel og læring for de voksne. Få tilgang på konkrete verktøy som gjør det mulig å måle barnehagens økte gjennomføringsgrad og nærvær. Gjennom refleksjon over yrkespraksis, kartlegging av arbeidsmåter og egenvalgte fokusområder kan vi på en systematisk måte heve vår egen kompetanse og kontinuerlig forbedre kvaliteten på innholdet i barnehagen.

Heidi Aabrekk etablerte Intempo AS i 2009. Hun mener at kvaliteten i barnehagen avgjøres av de voksnes evne til refleksjon, og bruker Bravo-leken som verktøy for ekstra tidlig og helhetlig innsats.

Kom og lek med oss med sirkel

KURSHOLDERE: **Malgorzata Bialowska og Dorota Kunicka**

Kurs 75 F
Fredag 31.10
13.00–16.00

• BHG

Magiske aktiviteter med 2–5-åringene i barnehagen med musikkbevegelse og sirkler. På kurset gjør deltakere praktiske oppgaver. De lærer hvordan vi:

- bretter sirklene
- -setter sirkler sammen i ulike former
- setter musikk til aktivitet
- de får en kort teoridel om «Lek og læring gjennom bevegelse»
- vi viser at de kan knytte sju fagområder fra rammeplanen til denne metoden.

Malgorzata Bialkowska er utdannet som lærer med master. Hun har 10 års erfaring fra skole og barnehage både i Polen og Norge. Hun har ett år videreutdanning i «Lek og læring gjennom bevegelse» fra Warszawa. Malgorzata har hatt kurs for ansatte i Lørenskog kommune med denne metoden. Hun jobber nå som pedagogisk leder på storbarnsavdeling. Dorota Kunicka er utdannet førskolelærer i Polen og har sju år erfaring fra skole og barnehage både i Polen og Norge. Hun har mange kurs innen «Lek, læring gjennom bevegelse» Hun jobber som førskolelærer på småbarnsavdeling i en Kanvas barnehage i Oslo.

Musikk med smårollingene i barnehagen Hvorfor og hvordan arbeider vi med musikk for 1–3 åringene

KURSHOLDER: **Bente Bogen**

Kurs 76 F
Fredag 31.10
12.30–16.00

• BHG

Praktisk musikkarbeid med 1–3-åringene i barnehagen med eksempler på sanger, regler, bevegelse, lydarbeid og spill på instrumenter. Kort teoridel om barns musikalske og sansemotoriske utvikling.

Bente Bogen driver privat musikkpedagogisk praksis med Musikk fra livets begynnelse-grupper, kursing av barnehagepersonale, individual- og gruppeundervisning på piano, gitar og fele samt barnekor og damekor i Oslo. Hun er utdannet musikkpedagog ved Bergen lærerhøgskole, Universitetet i Oslo og Barratt Due musikkinstitut.

Verksteder i barnehagen

KURSHOLDER: **Bente Fønnebø og Unni Jernberg**

Kurs 77 F
Fredag 31.10
09.00–12.00

• BHG
 • LEDERE

I barnehagen kan vi lage ulike typer verksteder, og de kan skapes både ute og inne. Kursholderne vil vise hvordan man kan tenke verkstedpreg i læringsmiljøet. Vi vil gi eksempler på øyeblikkets verksteder, de som får plass i en sekk eller tralle, og faste som er del av innredningen. På kurset vil deltagerne arbeide praktisk og få innsyn i et analyseverktøy som en hjelp til å vurdere kvalitet ved rom, materialutvalg og verkstedmuligheter.

Bente Fønnebø er høgskolelektor i kunsthøgskolen ved Institutt for barnehagelærere, HiOA. Hun er barnehagelærer med spesialområde leire og tegning, kunsthistorie og spesialpedagogikk. Unni Jernberg er barnehagelærer og spesialpedagog. Hun arbeider til daglig med barn innen autismspekteret ved Nedre Bekkelaget skole. Hun har bl.a. utgitt «Juleverkstedboka» (2004). Sammen har de skrevet «Barnehagens rammeplan i praksis – mange veier til dokumentasjon og kunnskap».

Lidele galen, lidele god. Folkemusikk på nytt

KURSHOLDERE: **Siri Haukenes og Nina Engesnes**

Kurs 78 F
Fredag 31.10
13.00–16.00

• BHG
 • SFO
 • S.TRINN

Både barnehage og skole skal bidra til at barna får styrket sin kulturelle identitet og gjøre dem kjent med kunst, kultur, tradisjoner og levesett. Kjennskap til norsk vokal folkemusikk kan være med å styrke dette. Kurset tar sikte på å vise at folkemusikken er aktuell, morsom og anvendelig for alle barn. Kurset er praktisk med fokus på sanger, bevegelse, lek og dans, samt enkle vokale arrangement. Boka og CD kan kjøpes på kurset.

Siri Haukenes og Nina Engesnes underviser i musikk på lærerutdanningen på HIOA. Boka Lideli galen, lideli god er basert på praktisk erfaring med bruk av folkemusikk i Barnehagelærerutdanningen.

Musikk i barnehagen

KURSHOLDER: **Lars Lødemel Iversen**

Kurs 79 F
Fredag 31.10
09.00–12.00
• BHG

Et praktisk kurs i musikk for alle som jobber i barnehage. Deltakerne lærer seg musikkaktiviteter som kan brukes med alle aldersgrupper. Kurset inspirerer til bruk av musikk i det daglige, og er for alle som liker musikk!!

Lars Lødemel Iversen er utdannet førskolelærer (HiO) og musikkpedagog (Barrat Due musikkinstitut). Han har tidligere jobbet ved Barrat Due musikkinstitut og er for tiden pedagogisk leder i Frognerbekken barnehage, Oslo.

Forming med barn – materialer og teknikker

KURSHOLDER: **Trude Iversen**

Kurs 80 F
Fredag 31.10
13.00–16.00
• BHG

Forming med barn handler om gode prosesser, mer enn om et produkt. Dette kurset vektlegger erfaringsdeling fra prosjekter fra en småbarnsavdeling. I løpet av kurset skal vi også sette av tid til å utforske ulike materialer og teknikker med fokus på prosess – en lekende tilnærming! Målet med kurset er å gi bredde til arbeidet med fagområdet Kunst, kultur og kreativitet i barnehagen – til inspirasjon!

Trude Iversen er faglærer i Kunst og håndverk med videreutdanning i barnehage og småbarnspedagogikk. Hun har jobbet som Kunst og håndverkslærer i ungdomsskolen. I dag tilsatt ved barnehagelærerutdanningen ved HiOA. Hun har erfaring som pedagogisk leder på småbarnsavdeling.

Kreativ dans 2–6 år

KURSHOLDER: **Janne Lambertsen**

Kurs 81 F
Fredag 31.10
09.00–12.00

• BHG

Målet med kurset er å gi inspirasjon og ideer til kreative danseaktiviteter i barnehagen. Kreativ dans tar utgangspunkt i Rudolf Labans teorier om dansens elementer. Deltakere trenger ikke ha ferdigheter innen dans. Kurset er praktisk og vi vil utforske enkle, konkrete bevegelsesoppgaver innenfor områdene:

- kroppen
- rommet
- dynamikk
- bevegelser
- relasjoner

Kom i klær du kan bevege deg i og ta med skrivesaker.

Janne Lambertsen er barnehagelærer, Familieterapeut og dansepedagog. Hun har undervist i Kreativ dans for barn siden 1991. Hun har undervist i Kreativ Dans ved Spin Off Dansesstudio, barnehager, Den Norske Balletthøyskole m.m. Hun underviser i «kreativ dans for barn 4–6 år», og «foreldre og barn» ved Schaus kulturstasjon i Oslo.

Spennende mat og helse på 5.–7. trinn

KURSHOLDER: **Anders Persson**

Kurs 82 F
Fredag 31.10
10.00–14.00

• M.TRINN

Til deg som ønsker inspirasjon i mat og helse på 5.–7. trinn! Trenger du tips og ideer på smarte systemer på kjøkkenet som forenkler hverdagen både for lærer og elever. Hvordan skape glede og nysgjerrighet for matlaging hos elevene? Fokus er å øke elvenes kunnskap og kreativitet slik at matlaging blir sett på som gøy! Selvfølgelig skal vi lage mat på kurset! Så husk forkle og et godt humør!

Anders Persson er utdannet kokk, både på skole og i marinen, nå utdannet lærer ved Høyskolen i Bergen. Arbeider til vanlig som lærer på Bjørnemyr skole på Nesodden med fagene gym, mat og helse og matematikk.

Ideer til oppgaver innenfor maleri, leire, trearbeid og utsmykningsarbeid i skolen

KURSHOLDER: Hege Slind

Kurs 83 F
Fredag 31.10
09.00–12.00

• M.TRINN

Ideer til oppgaver som dekker flere mål i LK06 og inspirerer elevens kreativitet, gir dem erfaring med materialer og verktøy samt det å stå i en arbeidsprosess og få gode sluttprodukter. Kursholder presenterer og gjennomgår beskrivelsen av arbeidsprosessen ved leire-, tre- og maleriarbeid. Her presenteres også utsmykningsarbeider der alle skolens elever har bidratt. Deltakerne vil få arbeide med praktisk med forstørrelse, fargelære og maling.

Hege Slind er adjunkt med fordypning i kunst- og håndverksfag fra Høgskolen i Østfold. Hun har også to års utdanning ved Einar Granum Kunstscole. Hun arbeider som allmennlærer og kunst- og håndverkslærer på mellomtrinnet.

Ukulele på 1-2-3

KURSHOLDERE: Elisabeth Thormodsrud og Jeanie Cunningham

Kurs 84 F
Fredag 31.10
09.00–12.00

• ALLE

Det er enkelt å lære å spille ukulele. Mange bruker ukulele i skole og barnehage. Kurset viser en lettfattelig metodikk som gjør det enkelt å spille ukulele. Du kan bruke egen ukulele på kurset, låne eller kjøp en ukulele. Sunlite sopran ukulele med innebygget stemmemaskin/tuner er et godt instrument for begynnere/viderekommande, pris kr 800,-. Bokserien *Gøy med ukulele* kan også kjøpes på kurset.

Elisabeth Thormodsrud er spesialpedagog, lærer i musikk og forfatter av bøkene *Gøy med ukulele*, *Gøy med ukulele – Junior* og *Gøy med ukulele i klasserommet*. Jeanie Cunningham er amerikansk musiker, komponist og ukuleleentusiast. Hun er også medforfatter av boka *Gøy med ukulele i klasserommet*. Kurset arrangeres i samarbeid med Musikkhuset-Forlag A/S.

Kreativ dans for barn 3–6 år +++

KURSHOLDER: **Cathrine Bull Thorshaug**

Kurs 85 F
Fredag 31.10
13.00–16.00

• BHG
• SFO
• S.TRINN

Kreativ dans bygger på Rudolf Labans (1878–1958) analyse av dansens elementer: kropp, rom, bevegelse, dynamikk og relasjon. Dette danner grunnlaget for kurset. Vi veksler mellom praktiske oppgaver, veiledning og samtaler. Vi diskuterer tilrettelegging ift barnas alder, gruppe og nivå. Den kreative dansen er unik, den ivaretar skapende kraft, mestringsglede og har ingen ferdighetskrav. I denne danseformen kan alle danse!

Cathrine Bull Thorshaug er førskolelærer, dansepedagog og cand.polit. Hun har skrevet hovedfagsoppgave om barn og kreativ dans («Det ble en annen dans!» HiO 2002) og boka «Rytmehuset» 2007 sammen med musikkpedagog Roy Skog. Hun har undervisningserfaring fra barnehage, kulturskole, Spin Off dansestudio, Den Kulturelle Skolesekken og Norges Dansehøgskole.

Trommekurs med djembe

KURSHOLDER: **Martin Svendsen Ulvin**

Kurs 86 F
Fredag 31.10
13.00–16.00

• ALLE

Det er ikke uten grunn at djemben har blitt så populær i moderne musikkundervisning: den er dynamisk, lettspilt, lett kontrollert, klinger behagelig og det er lett å manipulere hendene til å få frem flere anvendelige lyder – med djemben får man fokusert på musikaliteten! I dette kurset vil du lære grunnleggende djembemetodikk i tillegg til at du får styrket din egen spilleteknikk på instrumentet. Kurset passer for både nybegynnere og for den som har spilt fra før.

Martin Svendsen Ulvin jobber til daglig som freelancemusiker og musikkpedagog. Som korpsdirigent og med pedagogutdanning fra Norges Musikkhøgskole har han lang erfaring med samspillundervisning for barn.

Spenning i skolehverdagen

KURSHOLDERE: Widar Aspeli og Ingebjørg Lundevall

Kurs 87 F
Fredag 31.10
13.30–15.30
 ● U.TRINN

Leser søker bok har over ti års erfaring med å tilrettelegge og formidle litteratur til de som leser i motvind. Sammen med Mangschou forlag har de laget den populære spenningsserien Skumring. Fortellingene er intense, handlingsorienterte og korte. Hvordan kan Skumring brukes i undervisning? Kurset gir tips til formidling av litteratur og idéer til nye bruksområder forankret i Læreplanen.

Ingebjørg Lundevall, lærer og litterær rådgiver hos Leser søker bok, deler erfaringer fra utprøvde opplegg. Widar Aspeli, en av forfatterne bak serien, presenterer sin siste bok i serien: Rot-tereir. Kurset arrangeres i samarbeid med Mangschou Forlag.

SymWriter og In Print for lese- og skriveopplæring

- For personer med lese- og skrivevansker
- For personer med norsk som andrespråk
- For personer som er ASK-brukere
- Automatisk bildevisning når du skriver
- **Tale av bokstavlyd, ord og setninger**
- Stavekontroll med bilder
- Skjermstastatur: Skriv med helord + setninger
- Demoversjon for nedlasting (SymWriter)
- Lag trykt materiale med In Print
 - Lotto for matching
 - Lese- og skriveoppgaver
 - Dags-/timeplaner, handlelister osv.
 - Bøker med symbolisert tekst
 - og veldig mye mer...!

Tlf. 66 91 54 40 kontakt@normedia.no

Besøk www.normedia.no - der du finner mye mer informasjon.

Skrivegrep og skriveglede

KURSHOLDERE: Bjørn Sortland, Christian Bjerke, Gudrun Garman
Areklett, Lars Mæhle, Gro Ulland og Marit Midbøe Hagen

Kurs 88 F
Fredag 31.10
09.00–13.00

• S.TRINN

Forfattere av *Ordriket 1–7* viser hvordan man kan skape engasjement rundt skriving, hvordan mønstertekster kan få alle med og hvordan læringsutbyttet bedres gjennom prosessskriving. Kursdeltakerne lærer ulike skrivestrategier og får med seg gode tips tilbake til klasserommet. Bjørn Sortland holder skrivekurs som vektlegger dialog, skriveoppgave og betraktninger om barns lesning, samt en gjennomgang av dramaturgi og narrative strukturer. Sortland ønsker å snakke med lærere, vise dem gode bøker og motivere til lesing og skriving.

Bjørn Sortland (www.bjornsortland.no) har skrevet mange bøker for barn, unge og voksne. De er utgitt i 20 land, og han har vunnet en rekke priser. Mest kjent er han kanskje for «mysteriebøkene». Christian Bjerke: Høgskolelektor, HiØ, han vært leder av læreplangruppa i norsk ved læreplanrevisjonen. Gudrun A. Garman: Lærer ved Bergen Katedralskole med erfaring som høgskolelektor ved HiB. Spesielt fokus på språk, skriving og minoritetsspråklige elever. Lars Mæhle er barnebokforfatter og har blant annet skrevet *Keepern til Tunisia* og *leseløvebøkene om Knoterud I.L.* og mange av de skjønnlitterære tekstene i *Ordriket*. Gro Ulland: Høgskolelektor ved HiB og har lang erfaring som grunnskolelærer. Marit Midbøe Hagen: Lærer ved Solberg skole i Asker. Hun har jobbet 20 år i skolen, hovedsakelig på småtrinnet. Kurset arrangeres i samarbeid med Fagbokforlaget.

Nynorsk lettlest for ungdom

KURSHOLDER: **Bente Bratlund**

Kurs 89 F
Fredag 31.10
14.00–15.00

• U.TRINN

Bente Bratlund leser og forteller fra sin lettlestserie *Bebe*. I tillegg deler hun fra sine formidlingserfaringer. Serien, som er utviklet i samarbeid med Leser søker bok, består av fire bøker – om vennskap, kjærlighet og vonde hemmeligheter. *Bebe* tilbyr leserne et mer gjenkjennelig og realistisk univers sammenlignet med den mer handlingsorienterte Skumringsserien. Bøkene kan med fordel brukes i nynorskundervisningen.

Bente Bratlund har spesiell kompetanse på lettlestsjangeren. Hun gir leseren de nødvendige strukturelle byggesteinene, samtidig som hun fanger leserens interesse og holder på den. Hun er også en erfaren formidler. Kurset arrangeres i samarbeid med Mangschou forlag.

En god start i lese- og skriveopplæring

KURSHOLDERE: **Kari Kolbjørnsen Bjerke og Ingvill Krogstad Svanes**

Kurs 90 F
Fredag 31.10
09.30–12.00

• S.TRINN

Hvordan sikrer du som lærer en god start i lese- og skriveopplæringen? På dette kurset presenterer vi viktige prinsipper for begynneropplæringen i norsk og hvordan arbeidet med lesing og skriving kan videreføres fra 1. til 2. trinn. Du vil også få tips til hvordan du kan bruke Smarte Tavler som en naturlig del av undervisningen. Vi viser eksempler fra trykte og digitale læremidler i Gyldendals nye norskverk for barnetrinnet, Salto.

Kari Kolbjørnsen Bjerke er utdannet allmennlærer. Hun er spesialpedagog med master i Læring og tilpasset opplæring Utdanningsledelse. Kari har jobbet som kontaktlærer på småskoletrinnet og jobber nå som rådgiver i lesing i Bærum kommune. Kari er medforfatter på Salto, Gyldendals nye norskverk for barnetrinnet. Ingvill Krogstad Svanes er allmennlærer med mellomfag i nordisk språk og litteratur. Hun er doktorgradsstipendiat ved HiOA, og underviser lærerstudenter i grunnleggende lese- og skriveopplæring. Ingvill er medforfatter på Salto, Gyldendals nye norskverk for barnetrinnet. Kurset arrangeres i samarbeid med Gyldendal Undervisning.

Lesekroken og grunnleggende ferdigheter med Nysgjerriger

KURSHOLDER: **Tuva Bjørkvold**

Kurs 91 F
Fredag 31.10
13.00–16.00

☉ B.TRINN
☉ LEDERE

Lesekroken er et gratis undervisningsopplegg for å trene på strategisk lesing av utvalgte fagtekster i Nysgjerrigerbladet. Alle Nysgjerrigers artikler er skrevet spesielt for barn. På kurset får lærerne en grundig innføring i Lesekroken og blir kjent med Nysgjerrigermetoden. Når barna får forske selv på noe de selv lurer på, opplever de å få reell bruk for de grunnleggende ferdighetene. Dette får fart på læringen!

Tuva Bjørkvold er høyskolelektor, lærebokforfatter og tidligere lærer. Som ressurslærer for Nysgjerriger lager hun Lesekroken på bokmål og nynorsk til hvert nummer av Nysgjerrigerbladet. Bjørkvold forsker for tiden på Nysgjerriger og skriving på barnetrinnet. Kurset arrangeres i samarbeid med Norges forskningsråd.

Fortelling og den gode samlingsstund: Grunnleggende fortellerteknikk

KURSHOLDER: **Beathe Frostad**

Kurs 92 F
Fredag 31.10
13.00–16.00

☉ ALLE

Et kurs i muntlig fortelling der vi også tar oss tid til å se på rammene rundt den gode fortellerstund/samlingsstund. Du får lære fortellerens grunnleggende teknikker og hvordan du får liv i et eventyr. Vi gjør øvelser som setter fantasien i sving og som får tungen til å løpe løpsk. Krever ingen forkunnskap. På kurset vil du få med deg metoder du kan bruke når du skal øve inn en ny fortelling, samt øvelse i å fortelle for andre. Vi vil se på hvordan du kan gjøre fortellingen til din egen. Du vil få øvelse i å fortelle på ulike måter samt få en ide om hvordan du kan bruke kropp og stemme på forskjellige måter.

Beathe Frostad. Utøvende forteller siden 1996. I tillegg til turnevirksomhet med egne forestillinger har hun jobbet i mange prosjekter med å få barn og ungdom til å fortelle og dikte fortellinger.

Flere veier til lesing og skrivning – fra Skrive seg til lesing til leseforståelse

KURSHOLDER: **Rut Eli Gabrielsen**

Kurs 93 F
Fredag 31.10
09.00–11.00

● **S.TRINN**

Bruk av dataprogramvare kan være effektive verktøy i lese- og skriveopplæringen. Å skrive seg til lesing, med auditiv støtte i form av opplesning av bokstavlyder, har vist seg å være en metode som gir gode resultater for å knekke lesekode raskt. Vi jobber med ulike verktøy og dataprogram fra MV-Nordic. De støtter hele prosessen fra å bli kjent med bokstavene til å bli en god leser med god leseforståelse. Programmene passer også godt for tilpasset undervisning.

Rut Eli Gabrielsen er lærer med mange års erfaring med lese- og skriveinnlæring i grunnskolen. Kurset arrangeres i samarbeid med MV-Nordic.

Bevegelse, sang og læring

KURSHOLDERE: **Anne-Lise Gjerdrum og Anne Lise Aasgaard Solli**

Kurs 94 F
Fredag 31.10
13.00–16.00

● **S.TRINN**

Alle barn lærer forskjellig. Derfor er det viktig at læreren har et rikt utvalg av metoder for å kunne variere og tilpasse undervisningen. Forfatterne av Elle melle, Anne Lise Gjerdrum og Anne Lise Aasgaard Solli, fokuserer i sitt læreverk på bevegelse og sang kombinert med lesetrening. Kursdeltakerne får mange nyttige tips som kan brukes i undervisningen.

Anne Lise Gjerdrum og Anne Lise Aasgaard Solli er forfattere av norskverket Elle Melle for 1.–4. trinn. Begge har lang erfaring som lærebokforfattere og innen undervisning. Kurset arrangeres i samarbeid med Fagbokforlaget.

Skriving som grunnleggende ferdighet

KURSHOLDERE: **Marit Jensen og Johannes Groseth**

Kurs 95 F
Fredag 31.10
13.00–16.00

☉ M.TRINN
☉ U. TRINN

Forfatterne av Saga snakker om skrijving som grunnleggende ferdighet. Her blir det bl.a. fokusert på strategier og motivasjon for skrijving. Kursholderne gir faglig påfyll og konkrete eksempler som du kan ta med deg tilbake til klasserommet.

Marit Jensen har mange års undervisningserfaring fra grunnskolen og har arbeidet som skoleleder. Hun har vært pedagogisk veileder i Oslo kommune og jobber for tiden som assisterende rektor på Morellbakken skole. Hun driver konsulentfirmaet Endringsagentene, hvor fagområdene blant annet er skolevurdering og elevvurdering. Johannes Groseth har bakgrunn som bibliotekar og er medforfatter på Saga. Kurset arrangeres i samarbeid med Fagbokforlaget.

Lesing og skrijving i alle fag

KURSHOLDERE: **Mette Moseby og Kristin Hvalstrand**

Kurs 96 F
Fredag 31.10
09.00–12.00

☉ M.TRINN
☉ U. TRINN

Kurset har fokus på strategier i lesing og skrijving. Vi vil presentere et utvalg strategier som vil passe for elever fra 5. til 10. trinn. Strategiene er enkle å ta i bruk og kan brukes i alle fag. Vi vil inspirere og motivere lærere til å variere undervisningen, slik at elevene kan oppleve mestring og lese- og skriveglede. Felles kjennetegn er: tydelige, avgrensede mål og rammer, konsentrasjon om begreper, muntlighet og praktiske øvelser.

Mette Moseby jobber i veiledningsgruppe på Kjelle vgs med bl.a. lesing og skrijving. Er lærerutdannet, og har undervist i norsk og engelsk. Kristin Hvalstrand, adjunkt med opprykk, jobber som norsk- og historielærer ved Sørumsand vgs.

Leseglede med tegneserier og Donald

KURSHOLDERE: **Bente Skogsrud og Arild Midthun**

Kurs 97 F
Fredag 31.10
13.00–15.00

- BHG
- SFO
- S.TRINN

Foredrag om prosjekt Leseglede og presentasjon av de enestående resultatene fra prosjektet vi gjennomførte skoleåret 2012/13, etterfulgt av foredrag og workshop med serieskaper Arild Midthun. Opplev din egen fortellerglede og bli med og se hvordan tegneserier aktivt kan brukes i undervisningen for å skape motivasjon og leseglede. Bente Skogsrud er markedssjef for Donald Duck i Norge og prosjekteier for Prosjekt Leseglede.

Arild Midthun er Norges eneste offisielle Donald-tegner og inspirerende foredragsholder. Kurset arrangeres i samarbeid med Egmont Kids Media Nordic AS.

Alle har en historie å fortelle

KURSHOLDER: **Unni Skumsrud**

Kurs 98 F
Fredag 31.10
13.30–15.30

- S.TRINN

Inspirer elevene til skrive, fortelle og lytte. Noen ganger er det vanskelig for elevene å komme i gang med å skrive historier. StoryStarter er et verktøy som setter i gang elevenes fantasi og styrker skrive- lese-, fremførings og lytteferdigheter. StoryStarter er bygd opp rundt læreplanen i norsk og er et svært motivende verktøy fra 1.–6 .trinn. Her er det snakk om konkret bygging av historier med LEGO klosser og programvare, StoryVisualizer, som gjør det enkelt å skrive, publisere og dele historier. StoryStarter gjør at elevene blir engasjerte med en gang og fantasi og kreativitet blir satt fart på.

Unni Skumsrud er lærer og spesialpedagog med mange års erfaring fra skolen. Hun er også sertifisert kursholder for LEGO Education. Kurset arrangeres i samarbeid med MV-Nordic.

Å skrive seg til lesing på PC/nettbrett

KURSHOLDER: **Arne Trageton**

Kurs 99 F
Fredag 31.10
13.00–16.00

☉ S.TRINN
☉ LEDERE

Hvordan realisere basiskompetansen tale, skrive, lese og digital kompetanse i alle fag på småskoletrinnet når tekstsaking på data har blitt obligatorisk fra 1. klasse? Elevene skal produsere, komponere og publisere digitale tekster. De siste 15 årene har hundrevis av klasser i de nordiske landene skrevet seg til lesing på PC lekende lett, og med stor skrive lyst og lese glede. Lesevansker forsvinner. Når håndskriving blir utsatt til 3. klasse, får elevene finere håndskrift! Hvordan realiserer vi pedagogikken i praksis, koblet til veiledet lesing? Se mer om «Å skrive seg til lesing på PC/nettbrett» på www.arnetrageton.no.

Arne Trageton har jobbet i lærerutdanningen i 33 år. Han har holdt kurs for 20 000 lærere i Norden. Læreboka er oversatt til dansk, svensk og finsk. Ny oppdatert svensk utgave i 2014. Facebookgruppen «att skriva sig till läsning» har over 6000 følgere. Presentasjoner på de nordiske forskerkonferansene. Skriv! Les!

Gutter som leser romantikk og jenter som leser sakprosa

KURSHOLDER: **Wanda Voldner**

Kurs 100 F
Fredag 31.10
14.00–16.00

☉ M.TRINN
☉ U.TRINN

Leser ungdom slik vi tror? Foreningen !les snakker om effektive metoder for å vekke ungdoms engasjement for lesing og interesse for litteratur. Hvorfor virker kritisk lesing som metode? Hva motiverer til videre lesing og hvordan snakker vi om litteratur på en måte som inspirerer? Tilhørerne vil også få konkrete boktips til både skjønnlitteratur og sakprosa.

Wanda Voldner er daglig leder i Foreningen !les og har i over 15 år arbeidet med informasjon med ungdom som målgruppe. Hun har bred teoretisk og praktisk erfaring med hva som motiverer ungdom til å lese og snakke om litteratur. Kurset arrangeres i samarbeid med Foreningen !les.

En god start på engelskundervisningen

KURSHOLDERE: **Mona Flognfeldt og Tove Torvund**

Kurs 101 F
Fredag 31.10
14.00–16.00

● **S.TRINN**

For å lykkes med engelskundervisningen er det viktig med systematisk ordinnlæring og jevn progresjon allerede fra første stund. Muntlig bruk av engelsk står helt sentralt i begynneropplæringen, og det er her grunnlaget legges for å utvikle ferdigheter for å lese og skrive språket. På dette kurset gjennomgår vi hvordan du kan lære elevene ord, setningsmønstre og strategier slik at de raskt kan forstå og bruke språket til å kommunisere på engelsk på sitt nivå. Elevene får lære aktivt ved å bruke engelsk selv og gå på jakt i språket ved hjelp av Explore Smart Tavle. På denne måten skapes det tidlig mestringsfølelse hos elevene og motivasjon til videre læring.

Mona E. Flognfeldt er førstelektor og underviser i engelsk i grunnskolelærerutdanningen ved HiOA. Hun har lang erfaring som kursholder og lærer i etter -og videreutdanning for engelsklærere. Tove Torvund er digital redaktør for Smart Tavle hos Gyldendal Undervisning. Hun har tidligere arbeidet som allmennlærer i 16 år. Tove var tidlig ute med å ta i bruk interaktive tavler i undervisningen, og har i fire år arbeidet hos Interactive Norway som fagansvarlig kursholder før hun startet i Gyldendal. Kurset arrangeres i samarbeid med Gyldendal Undervisning.

chair

Det kommunikative klasserommet Trygghet, motivasjon og læring

KURSHOLDERE: Halvor Heger og Nina Wroldsen

Kurs 102 F
Fredag 31.10
09.00–12.00

• M.TRINN
• U.TRINN

Hvordan oppnå trygghet, motivasjon og læring i engelskundervisningen? Her blir det bl.a. snakket om gruppe- og pararbeid, Hegers forskningsresultater mht kommunikasjon i engelsk-klasserommet og Nina Wroldsens sirkeltrening for de svake/usikre. Kursholderne er forfattere på ungdomsskoleverket Crossroads. De har reist og snakket med ungdommer i den engelskspråklige verden. Det er bl.a. denne autensiteten som gjør at Crossroads skiller seg ut blant andre læreverker i engelsk.

Halvor Heger har forsket på kommunikasjon i klasserommet, og han og Nina Wroldsen, som bruker sirkeltrening for de svake og usikre, er opptatt av å få til en trygghet i klasserommet for å fremme læring. Kurset arrangeres i samarbeid med Fagbokforlaget.

Motiverende vei til engelsk gjennom lek og «Everyday Practice»

KURSHOLDERE: Tormod Lien og Pat Pritchard

Kurs 103 F
Fredag 31.10
13.00–16.00

• S.TRINN

Kurset tar for seg de to viktigste oppgavene lærerne har i engelsk – snakke engelsk og å lære elevene å skrive og lese engelsk. Vi viser deg hvordan de første årene med engelsk bør bestå av litt engelsk hver dag, gjennom mye lek, spill, sang og musikk. Vi viser også ideer til lese- og skriveopplæring, ispedd litt kulturkunnskap. Pat Pritchard er ansatt ved Statped Vest og har lang undervisningserfaring på ulike trinn fra både Norge og England.

Tormod Lien er rektor og har tolv års lærererfaring fra småskoletrinnet. Han har laget kartleggingsverktøy på oppdrag fra Pedagogisk senter i Kristiansand. Kurset arrangeres i samarbeid med Aschehoug forlag.

Digital praksis i barnehagen

KURSHOLDER: **Cathrine Fragell Darre**

Kurs 104 F
Fredag 31.10
09.00–12.00

• BHG
 • SFO
 • S.TRINN

IKT i barnehage/skole bør handle om digitale verktøy i kreativitet, lek og læring, og som et ledd i barnehagens mandat i arbeidet med sosial utjevning. Bildebruk, deling av innhold, personvern og definisjonsmakt er viktige stikkord, både i forhold til barnehagens interne bruk, men også i forhold til deling med foreldre og i sosiale medier. Digitale verktøy skal være en del av mangfoldet i barnehagen/skolen, og en bevisst tilnærming fra de voksne er avgjørende. Det handler om pedagogiske og etiske prosesser rundt bruk av digitale verktøy og sosiale medier.

Cathrine Fragell Darre er barnehagelærer med videreutdanning i IKT for lærere og spesialpedagogikk. Prosjektleder, digital praksis i Norlandia barnehagene. Utgivelser: *Kreativ bruk av digitale verktøy* og *Blogg som pedagogisk verktøy*. Vinner av «Gullepleprisen 2013».

Minecraft og grunnleggende ferdigheter

KURSHOLDERE: **Jørund Høie Skaug og Vibeke Guttormsgaard**

Kurs 105 F
Fredag 31.10
13.00–16.00

• SKOLE

Minecraft er et av de mest utbredte dataspillene blant barn og unge i Norge i dag og kan beskrives som digitale legoklosser. Spillet egner seg godt i klasserommet for å kombinere faglig innhold og kreativ utfoldelse, og er en god tilnærming til å jobbe med digitale ferdigheter. På kurset vil vi vise praktiske eksempler på bruk av Minecraft i ulike fag, praktisk utprøving av spillet og diskusjoner om faglig bruk. Vårt mål er at man kan finne innganger faglig og praktisk sett til å bruke Minecraft i klasserommet etter kurset.

Jørund Høie Skaug og Vibeke Guttormsgaard jobber med dataspill og innovativ bruk av IKT i fag ved Senter for IKT i utdanningen. Kurset arrangeres i samarbeid med Senter for IKT i utdanningen.

Digitale lærebøker – et nyttig redskap i undervisningen!

KURSHOLDER: **Siv Tove Ophaug**

Kurs 106 F
Fredag 31.10
09.30–11.30

• U.TRINN

Vi viser hvordan ulike typer digitale bøkene kan benyttes i undervisningen på ulike plattformer. Vi presenterer enkle lærebøker, med notatfunksjon og bruk av studieteknikk, i tillegg til lærerens digitalbok. Læreboka er beriket med lyd, videoer og lenker i tillegg til funksjoner som gjør det mulig å forstørre sidene, markere teksten, tegne og legge inn notater. Vi ser nærmere på et utvalg ressurser, deriblant de unike undervisningsfilmene fra *Twig* oversatt til norsk.

Siv Tove Ophaug har undervist i ungdomsskolen og videregående skole i flere år. I dag jobber hun i kommunikasjon og salgsavdelingen med de digitale produktene som Aschehoug tilbyr til sine lærebøker. Kurset arrangeres i samarbeid med Aschehoug forlag.

Digital dømmekraft i skolen Hvordan jobbe med digital dømmekraft med elevene

KURSHOLDER: **Karoline Tømte**

Kurs 108 F
Fredag 31.10
09.00–12.00

• SKOLE

Digital dømmekraft blir en stadig viktigere ferdighet i samfunnet og er en del av den grunnleggende digitale ferdigheten i læreplanen. I dette kurset lærer du om personvern, kildekritikk, digitale spor, mobbing og mulige konsekvenser ved adferd på nett. Kurset har et praktisk utgangspunkt i hvordan du kan undervise med bruk av blant annet ressursen dubestemmer.no.

Karoline Tømte er medieviter og jobber som rådgiver i Senter for IKT i utdanningen og er prosjektleder for dubestemmer.no. Hun har mange års erfaring med digital dømmekraft hos barn og unge. Kurset arrangeres i samarbeid med Senter for IKT i utdanningen.

Interaktive tavler og iPad i barnehage og småskoletrinn

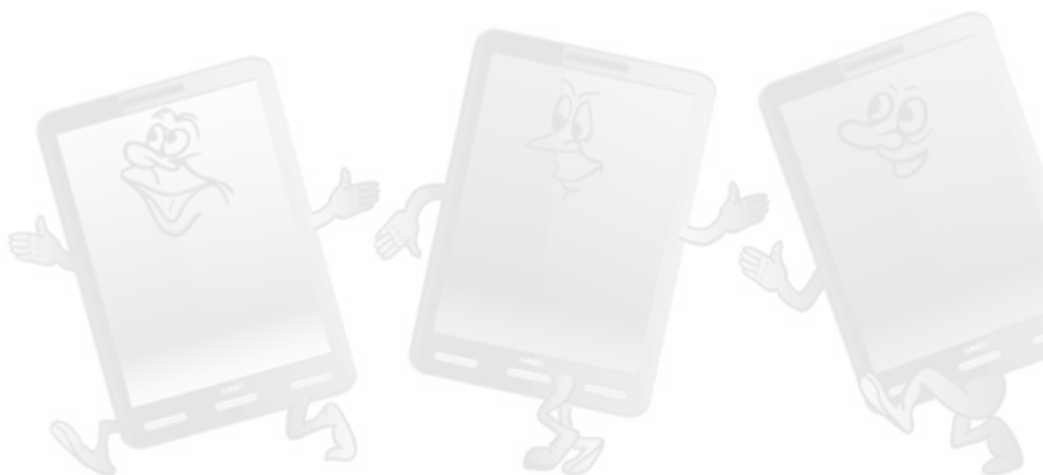
KURSHOLDER: **Tor Arne Wølner**

Kurs 109 F
Fredag 31.10
12.30–16.00

• BHG
• S.TRINN

Her får du en innføring i hvordan interaktiv tavle kan brukes i barnehagen, med eksempler fra begrepslæring, bildebok, bokstaver og tall, spill og fortelling. Wølner viser også hvordan iPad kan brukes sammen med interaktive tavler i samspill med interaktiv tavle. Det vil bli en veksling mellom visning av eksempler og praktiske tester for de som har med PC og/eller iPad med Smart Notebook.

Tor Arne Wølner arbeider som førstelektor ved høgskolen i Buskerud og Vestfold. Han er forfatter av tre bøker om bruk av interaktive tavler, og leder to grupper på studium Interaktive tavler ved Høgskolen. Kurset arrangeres i samarbeid med Cap-pelen Damm.

Smart Vurdering i matematikk fra 1.–10. trinn

KURSHOLDERE: Bjørnar Alseth og Janneke Tangen

Kurs 110 F
Fredag 31.10
09.00–12.00

• M. TRINN
• U. TRINN

Smart Vurdering er et heldigitalt vurderingsverktøy. Elevene besvarer nettoppgaver som utnytter det digitale mediet og som er utviklet til den reviderte læreplanen. Resultatene blir umiddelbart overført til Vokal, hvor det lages framstillinger og rapporter om kompetansen til enkeltelever og klasser. Rapporten til hver elev inneholder også forslag til passende undervisningstiltak. Resultatene blir plassert i henhold til kompetansenivåer som er normerte på landsbasis, både totalt og innen de enkelte fagområdene. Foredraget gir en fylldig presentasjon av dette verktøyet. I tillegg diskuteres fordeler og ulemper ved digital vurdering.

Janneke Tangen arbeider som rådgiver for skoleutvikling av realfag i Byrådsavdeling for barnehage og skole i Bergen kommune. Hun har erfaring som lærer på ungdomstrinnet og som høgskolelærer ved matematikkseksjonen ved Høgskolen i Bergen samt mange års erfaring som sensor. Hun sitter i redaksjonen for *Tangenten*. Janneke er medforfatter av læreverket *Maximum 8–10* på Gyldendal Undervisning. Bjørnar Alseth er lærebokforfatter på heltid. Han har doktorgrad i barns læring av matematikk, og var leder for læreplangruppa i matematikk til Kunnskapsløftet 2006. Bjørnar er medforfatter av *Multi 1–7* på Gyldendal Undervisning. Kurset arrangeres i samarbeid med Gyldendal Undervisning.

Å undervise i matematikk: Hvilke utfordringer møter lærere?

KURSHOLDER: **Claire Vaugelade Berg**

Kurs 111 F
Fredag 31.10
09.00–12.30

• M. TRINN
• U. TRINN

Kurset presenterer det spesifikke med matematikk som fag, der fokuset er på konsekvensene det får for undervisningen. Disse aspektene belyses fra aktuelle forskningsresultater i matematikkdidaktikk, egen forskning og erfaringer fra tidligere kurs med lærere. Spesielt vil overgangen fra tekst til matematisk språk belyses, samt introduksjon og bruk av symboler. Vi undersøker hvordan undervisning kan tilrettelegges slik at elever utvikler meningsfull forståelse av matematiske begreper. Kurset er organisert rundt verkstedsaktiviteter, diskusjoner og plenumspresentasjoner.

Claire Vaugelade Berg er førsteamannuensis i matematikkdidaktikk ved Fakultet for teknologi og realfag ved UiA. Hennes forskningsinteresse er algebra og læreres profesjonelle utvikling. Hun underviser både i matematikkdidaktikk i lærerutdanningen og i ren matematikk. Berg har undervisningserfaring både fra ungdomsskole og videregående skole.

En, to, støvel og sko. Matematikk og de minste barna i barnehagen

KURSHOLDER: **Else Devold**

Kurs 112 F
Fredag 31.10
09.30–11.30

• BHG

Når bør man introdusere matematikken for de yngste? Er det noe å vinne på å vente? Nei, for matematikken er der allerede og barna er midt i matematikken. Barna teller, måler, argumenterer og jakter på sammenhenger og mønstre. De voksne må henge seg på! Kursholder presenterer Alan Bishops seks grunnleggende matematikkaktiviteter: Lek og spill, forklaring og argumentasjon, telling, måling, lokalisering og design og gir mange eksempler på hvordan disse aktivitetene kan bli en del av barnehagens hverdag.

Else Devold er førskolelærer med hovedfag i barnehagepedagogikk. Hun har mange års erfaring som styrer og pedagogisk leder i barnehage. Hun arbeider nå med regne- og leseopplæring i skolen. Hun har bl.a. deltatt i prosjekter om matematikk i overgang fra barnehage til skole. Kurset arrangeres i samarbeid med Gan Aschehoug.

Hvor mange er en meter? Matematiske samtaler med barn

KURSHOLDER: Else Devold

Kurs 113 F
Fredag 31.10
12.30–14.30
● S.TRINN

Hvordan organisere gode samtaler med elever på småskoletrinnet? Hva kan vi snakke om når vi snakker om matematikk? Hvordan sette i gang elevenes refleksjoner og tanker. Hvilke spørsmål er det lurt å stille?

Hvordan kan matematiske samtaler være forbyggende for matematikkvansker? Else Devold er ressurslærer i lesing og regning på Tøyen skole i Oslo. Hun arbeider også på Norsk Nettskoles lærerkurs om dyskalkuli og matematikkvansker og har skrevet flere bøker om matematikk for barnehage og skole. Kurset arrangeres i samarbeid med Gan Aschehoug.

Tall, telling og tallforståelse – kan man leke og spille, og samtidig lære?

KURSHOLDERE: Kjersti Fremstad og Carl Kristian Kjølseth

Kurs 114 F
Fredag 31.10
09.00–12.30
● S.TRINN

Læring skjer gjennom lystbetont aktivitet, og i begynneropplæringen er dette ekstra viktig. Kurset tar for seg hvordan man i undervisningen kan ta i bruk spill, lek og praktiske aktiviteter som grunnlag for å utvikle god tallforståelse og som et ledd i tilpasset opplæring. Med enkle grep kan læreren løsrive seg fra læreboka og ha en praktisk innfallsvinkel til stoffet.

Kjersti Fremstad er førskolelærer med videreutdanning i spes. ped, småkolepedagogikk. Hun har grunnfag i matematikk og Mastergrad i *Tilpasset opplæring*, og har jobbet som lærer i skolen i 19 år. Carl Kristian Kjølseth er adjunkt med opprykk, med ferdypning i Matematikk 2 og har 11 års erfaring fra barneskolen. De er forfattere på matematikkbøker for elever i småskolen. Kurset arrangeres i samarbeid med Gan Aschehoug.

Økt læringsutbytte i matematikk ved hjelp av getSmart kort

KURSHOLDER: **Skage Hansen**

Kurs 115 F
Fredag 31.10
09.00–11.00

● SKOLE

Kurset presenterer hensiktsmessig bruk av getSmart kort. Deler av kurset er verkstedsbasert, og deltakerne får teste ut varianter av kortene. Høsten 2013 kom det 13 nye matematikk-kortstokker og det er mye spennende å sette seg inn i. Kortene har vært på Ny GIV-elever, på elever som forserer pensum samt elever som følger ordinær undervisning. Hvordan tilpasse bruken av kort til elevforutsetninger bli belyst på kurset.

Skage Hansen er siviløkonom med PPU med fagdidaktikk i matematikk og har grunnlagt getSmart kortene. Han har siden 2001 jobbet ved Engebråten ungdomsskole og siden høsten 2013 jobbet med «Flip the classroom» i matematikk. Kurset arrangeres i samarbeid med getSmart.

Figurtall og tallmønstre – veien til algebraforståelse

KURSHOLDER: **Skage Hansen**

Kurs 116 F
Fredag 31.10
13.30–16.00

● M.TRINN
● U.TRINN

En gruppe lærere på Engebråten ungdomsskole i Oslo gjorde endringer på hvordan de introduserte algebra for elevene. Kurset viser opplegget som ga fantastiske resultater. Ca. halvparten av elevene i hver klasse klarte en bestemt oppgavetype fra eksamen som kun en til to elever i hver klasse klarte tidligere. Etter hvert som klassen jobbet med andre tema, så lærerne at opplegget innebar økt forståelse for problemløsning i matematikkfaget.

Kursholder er siviløkonom med PPU med fagdidaktikk i matematikk og har grunnlagt getSmart kortene. Han har siden 2001 jobbet ved Engebråten ungdomsskole og siden høsten 2013 jobbet med «Flip the classroom» i matematikk.

Begreper til å begripe matematikk med

KURSHOLDER: **Elin Nataas**

Kurs 117 F
Fredag 31.10
09.00–12.00

• ALLE

Kurset viser hvorfor grunnleggende begreper er forutsetningen for matematisk forståelse. Vi ser hvordan konkrete og begreper kan gå «hånd i hanske» gjennom hele grunnskolen. Hva betyr begrepsundervisning i grunnleggende begreper, konkrete begreper og fagbegreper for matematisk forståelse? Dette vil bli demonstrert og besvart på kurset. Det legges også vekt på viktigheten av å forstå de latinske fagbegrepene og hvordan dette kan arbeides med.

Elin Natås er spesialpedagog og jobber ved Senter for Bedre Læring i Oslo. Hun er en del av et større team og har mange års erfaring med elever som har forskjellige former for konsentrasjons- og lærevansker.

Hvordan kan vi gi elevene solid matematikkforståelse på mellomtrinnet?

KURSHOLDER: **Anne Rasch-Halvorsen**

Kurs 118 F
Fredag 31.10
13.00–16.00

• M.TRINN

På mellomtrinnet er arbeid med å skaffe elevene et solid tallbegrep sentralt. Kurset tar opp ulike typer tall som elevene skal bli kjent med, og vektlegger spesielt arbeidet med brøk og desimaltall og sammenhengen mellom disse to. Det vil også bli brukt noe tid på å presentere ulike algoritmer for de fire regneartene.

Anne Rasch-Halvorsen arbeidet i det nasjonale forskningsprosjektet Kvalitet i matematikkundervisningen (KIM). Resultater fra KIM-prosjektet blir brukt i presentasjonen av de ulike didaktiske refleksjonene. Hun er forfatter av læreverket *Tusen millioner 5–7*. Kurset arrangeres i samarbeid med Cappelen Damm.

En ny matematisk hverdag

KURSHOLDERE: **Claudia Krogh og Anne-Line Rosenberg**

Kurs 119 F
Fredag 31.10
13.00–16.00

● **S.TRINN**

Vi viser deg hvordan nye digitale løsninger frigjør mer tid og sparer arbeid for læreren i matematikkhverdagen på 1.–4. trinn.

Claudia Krogh og Anne-Line Rosenberg er begge allmennlærere ved Bolteløkka skole i Oslo. De har begge fordypning innen IKT, og Claudia har i tillegg videreutdanning i matematikk. Dette er lærere som bruker digitale løsninger i sin undervisning daglig, har høye forventninger til elevene sine og som brenner for matematikkfaget. Kurset arrangeres i samarbeid med Aschehoug forlag.

Hvordan skape matematikk- glede og mestring?

- **Addisjon og subtraksjon på 1. og 2. trinn**

KURSHOLDER: **Renate Strandseter**

Kurs 120 F
Fredag 31.10
09.00–12.00

● **S.TRINN**

I dette kurset får du eksempler på hvordan man kan legge opp en systematisk opplæring i addisjon og subtraksjon på 1. og 2. trinn. Det vil bli lagt vekt på hvordan man kan jobbe med regnestrategier og skape variasjon i undervisningen gjennom elevdeltakelse, spill, åpne oppgaver og gode matematiske samtaler. Du vil også få eksempler på hvordan man kan kartlegge og vurdere elevenes kompetanse, og hvordan man i etterkant med enkle grep kan tilpasse undervisningen.

Renate Strandseter har jobbet mange år som lærer i Oslo skolen og jobber nå som kontaktlærer og matematikklærer ved Nordpolen skole. Tidligere har hun jobbet i Utdanningsadministrasjonen som fagansvarlig for matematikk, og som kursholder og veileder i matematikk på ulike skoler i Oslo.

Fra bevisstløs shopping til ansvarlig handling – om forbrukermakt og bærekraft

KURSHOLDER: **Anne Lena Albertsen**

Kurs 121 F
Fredag 31.10
13.00–16.00

☉ M.TRINN
☉ U.TRINN

For å møte morgendagens lokale og globale miljøutfordringer, trenger elevene kunnskap. Men kanskje viktigere er evnen til å stille spørsmål. Kurset gir innføring i et undervisningsopplegg og metode som skal bevisstgjøre elven på sin rolle som forbruker og beslutningstager. Gjennom aktive læringsmetoder vil elevene stimuleres til kritisk tenking og refleksjon, og bli bevisste at valgene de tar har betydning.

Anna Lena Albertsen er ansatt ved Skogbrukets Kursinstitutt. Som prosjektleder for «Lære med skogen» og redaktør for www.skoleskogen.no, er hun ansvarlig for utvikling av undervisningsmaterieell og formidling om skog og skogbruk, fra barnehage til lærerutdanning. Kurset arrangeres i samarbeid med Skogbrukets Kursinstitutt.

Blomster og bier – biologisk mangfold for barnehagebarn

KURSHOLDER: **Hjørdis Bakke**

Kurs 122 F
Fredag 31.10
13.30–15.30

☉ BHG

Å ta vare på det biologiske mangfoldet er en viktig oppgave både lokalt og globalt. Når vi tar opp miljøspørsmål med barn er det viktig at vi ikke skremmer dem. Hvordan kan vi hjelpe barna i barnehagen til å oppdage det biologiske mangfoldet ved hjelp av positive opplevelser? Kurset inneholder praktiske tips til aktiviteter i barnehagens nærmiljø.

Hjørdis Bakke arbeider til daglig med barnehagelærerutdanning på Dronning Mauds Minne. Hun har skrevet lærebøker for naturfag i barnehagelærerutdanningen og ellers holdt en rekke kurs om naturfag i rammeplanen for barnehagen. Kurset arrangeres i samarbeid med Cappelen Damm.

Hvem er hvem av dinosaurene?

KURSHOLDER: **Peter Bøckman**

Kurs 123 F
Fredag 31.10
10.00–11.00

🌿 B.HG
🌿 SFO
🌿 B.TRINN

Dinosaurer er kule! Læreplanen for grunnskolen sier av elevene både skal forstå systematikk og sammenheng mellom bygning og levevis. De færreste har en systematisk samling til undervisningsformål, men alle kan skaffe plastikkdinosaurer! De tåler hard behandling og gir mulighet til å la elevene systematisere selv i en praktisk øvelse, som gir både visuell og taktill kompetanse.

Petter Bøckman er en skjeggete og langåret zoolog ved Naturhistorisk museum på Tøyen. Han lager utstilling og underviser klasser på alle trinn i naturens mange viderverdigheter.

5E-modellen og utforskende undervisning innen bærekraftig utvikling

KURSHOLDERE: **Majken Korsager og Eldri Scheie**

Kurs 124 F
Fredag 31.10
14.00–16.00

🌿 M.TRINN
🌿 U.TRINN
🌿 LEDERE

I dette kurset gir vi en innføring i bruk av 5E-modellen for å kunne gjennomføre utforskende undervisning i naturfag. Temaet for kurset vil være bærekraftig utvikling med eksempler fra Den naturlige skolesekken. Deltakerne vil delta i en undervisnings-aktivitet der de vil oppleve hvordan 5E-modellen kan brukes i egen undervisning. De vil også få en kort innføring i didaktikken som er bakgrunn for 5E-modellen.

Eldri Scheie er prosjektleder for Den naturlige skolesekken ved Naturfagsenteret. Majken Korsager er prosjektmedarbeider i Den naturlige skolesekken. Begge har bred kompetanse innen utdanning for bærekraftig utvikling, 5E-modellen og utforskende undervisning.

Smaksglede i barnehagen

KURSHOLDERE: **Guri Langholm og Elly H. Tuset**

Kurs 125 F
Fredag 31.10
09.00–12.00

☉ BHG
☉ SFO

Kursholderne vil demonstrere hvordan barnehagelærere kan arbeide smak og mat i barnehagen. Kurset vil omhandle hva slags mat barn skal spise og om barns smaksutvikling. Hvordan kan måltidene inspirere til lek, språkutvikling og kunnskap. Deltakerne får smaksprøver.

Guri Langholm er førstelektor i naturfag ved Høgskolen i Oslo og Akershus og arbeider i tillegg ved Naturfagsenteret ved Universitetet i Oslo. Elly Tuset er høgskolelektor i naturfag ved Høgskolen i Oslo og Akershus og har lang erfaring med matlagning i barnehagen.

Utforskende naturfag i barnehagen

KURSHOLDERE: **Kari Holter og Guri Langholm**

Kurs 126 F
Fredag 31.10
13.00–16.00

☉ BHG
☉ LEDERE

Utforskende naturfag i barnehagen? Hva kan du gjøre sammen med barna i barnehagen? Kursholderne vil demonstrere hvordan barnehagelærere kan arbeide med biologi og fysikkeksperimenter. Aktivitetene gir grunnlag for lek, inspirerer til samtaler og språkutvikling og gir alle barn muligheter til utforskning av spennende fenomener. Deltakerne skal få anledning til å prøve selv.

Kari Holter og Guri Langholm er begge førstelektorer i naturfag ved Høgskolen i Oslo og Akershus og arbeider i tillegg ved Naturfagsenteret ved Universitetet i Oslo.

Det magiske klasserommet

Lær om klima Møt barn i katastrofer
Hva kan barn selv gjøre? Si din mening
Se film Ta klimaeksamen

Gratis, digitalt undervisningsmaterieell om
klima og barns rettigheter for 5.-9. trinn.
reddbarna.no/klasserom

Redd Barna

Lek og læring i friluft

KURSHOLDERE: Annika Ljungström og Nicolay Moe

Kurs 127 F
Fredag 31.10
09.00–11.30

☉ BHG
☉ SFO
☉ S.TRINN

Kurset tar utgangspunkt i inspirasjonspermene *Barn i friluft og Læring i friluft*. Deltakerne får prøve på mange forskjellige aktiviteter med utgangspunkt i R-06 og L06. Hovedfokus er lek og læring med hele kroppen. Det gis også praktiske tips til hvordan uteaktivitet kan drives i barnehage, SFO og skole.

Naturveilederne fra Oslofjordens Friluftsråd (OF) er utdannet innen friluftsliv, pedagogikk, idrett og folkehelsearbeid. OF arbeider for mer og bedre uteaktivitet i skole, SFO og barnehage, hvert år er over 4000 barn og 1200 voksne deltakere på våre kurs og aktivitetsdager. Se www.oslofjorden.org. OF stiller med nødvendig utstyr. Kurset arrangeres i samarbeid med Oslofjordens friluftsråd.

*Kursdeltakerne må
være kledd for uteaktivitet.
Oppmøte ved Sognsvann
T-banestasjon, følg skilt
til kurssted.*

Leken er truet, kan naturen være redningen? Mangfoldig natur-, bevegelses- og lekeglede i barnehagen

KURSHOLDER: **Lars Maanum**

Kurs 128 F
Fredag 31.10
13.00–16.00

• BHG

Kurset tar utgangspunkt i egen bok, *Mangfoldig naturglede i barnehagen*. Kurset gjør personalet i stand til å gi barna sterke sansemessige opplevelser i naturen, gjør personalet bevisst deres ansvar for å gi barn opplevelser som knytter dem følelsesmessig til naturen og bevisst deres ansvar for at barn beveger seg nok i barnehagen også med økt hjertefrekvens. Temaer som belyses: ta vare på opplevelsen, hvordan lærer barn seg naturen, naturen som lekearena, dannelsesarena og bevegelsesarena. Gjennom å arbeide med temaet på denne måten, styrker vi barnehagen som læringsarena.

Lars Maanum er førskolelærer, inspirator og naturbarnehagens far Norge. Han har over 40 års erfaring fra arbeid med barn i natur, 21 år som styrer i Steinbråten naturbarnehage, 7 år som områdeleder i Rudene barnehageområde og 5 år fra Vangen skistue og Leirskole. Lars ga i 2010 ut boka «Mangfoldig naturglede i barnehagen». Nytt opplag i 2013. Lars Maanum er kjent som en inspirerende kursholder og turleder. Han har vært pådriver for å få barn og voksne i norske barnehager mer ut i naturen og naturlige lekeområder.

Nysgjerrigper i realfag – med vekt på eksperimenter og metode

KURSHOLDER: **Frode Skjold**

Kurs 129 F
Fredag 31.10
13.00–16.00

☯ BHG
☯ B.TRINN
☯ LEDERE

Eksperimenter pirrer nysgjerrigheten! Vi gjør enkle praktiske forsøk som skaper energi i klasserommet og fungerer som gode kick-startere på nysgjerrigperprosjekter. Nysgjerrigpermetoden gjennomgås og utdypes med eksempler fra skolehverdagen. Metoden er en sekstrinns «oppskrift» på hvordan man kan gjennomføre et forskningsprosjekt sammen med elevene. Målet er at alle deltakerne skal føle seg trygge i bruken av metoden etter endt kurs.

Frode Skjold er ressurslærer for Nysgjerrigper og tilsatt ved Ulsmåg skole i Bergen. Han har gjennom en årrekke forsket på små og store problemer sammen med elevene sine. Det koker og syder i Frodes klasserom. Kurset arrangeres i samarbeid med Norges forskningsråd.

Insekter og kryp – naturopplevelser i miniatyr

KURSHOLDER: **Torgeir Solberg**

Kurs 130 F
Fredag 31.10
09.00–12.00

☯ BHG

Insektene er verdens mest mangfoldrike dyregruppe, dette bør barnehageansatte ta tak i! Kurset dreier seg om å skape engasjement hos barnehagebarn for småkrypene vi kan se rundt oss. Kursholder har jobbet i barnehage, og kurset er praksisnært. Vi ser på gjennomførbare aktiviteter man kan gjøre med barn. Insekter og kryp er ikke skummelt eller ekkelt, men en naturopplevelse i miniatyr!

Torgeir Solberg er for tiden lærer i ungdomsskolen. Kurset bygger på erfaringen han har gjort seg etter fem år i år som barnehageassistent i Lørenskog. Torgeir har engasjement for insektene!

Inspirerende naturfag

KURSHOLDER: **Gro Wollebæk**

Kurs 131 F
Fredag 31.10
09.00–11.30

☉ SFO
☉ S.TRINN

Dette kurset viser deg ulike tilnæringsmetoder til et naturfaglig tema og hvordan man kan jobbe tverrfaglig med dette. Poengene illustreres med konkrete, morsomme og enkle forsøk og arbeidsoppgaver. Det hele knyttes opp mot læringsmål og grunnleggende ferdigheter i flere fag.

Gro Wollebæk er allmennlærer og har mye erfaring med praktisk tilnærming, tverrfaglighet og formidling av naturfag i klasserommet. Ressurslærer i Nysgjerrigper. Forfatter av serien *Spire* – naturfag for småskolen. Kurset arrangeres i samarbeid med Gan Aschehoug.

Eventyryoga – smidig, sterk, leken og glad

KURSHOLDER: **Anita Berge**

Kurs 132 F
Fredag 31.10
09.00–12.00

• BHG
• SFO
• S.TRINN

Lær å bruke yoga i arbeidet med barn fra 2–8 år. Kurset tar deltakerne med på en lekende, kreativ og morsom yogatime slik den ville blitt undervist til barn. Etterpå gjennomgår vi yogastillingene og -lekene og lærer om sikkerhet, alderstilpassning og variasjoner. Du lærer også pusteteknikker og avslapningsøvelser, samt tilrettelegging for barn med spesielle behov.

Ingen forkunnskaper i yoga kreves, men ta gjerne med en yogamatte/treningsmatte. Anita Berge er utdannet førskolelærer og musikk lærer og jobber som dukkefører, kursholder og skribent i Alveslottet Dukketeater. Hun jobber også som yogalærer på Y-yoga i Bergen.

Bevegelse og læring – hvordan bruke aktivitet som metode

KURSHOLDERE: **Tone Mari Bjøreng og Kristian Gulbrandsen**

Kurs 133 F
Fredag 31.10
12.30–16.00

• BHG
• SFO
• S.TRINN

Å benytte aktivitet og bevegelse som metode, kan være et virkningsfullt verktøy når man jobber tverrfaglig for å møte de kravene som stilles til oss i Rammeplanen og læreplaner. Dette kurset er ment for barnehager og skoler som ønsker å lære mer om hvordan og hvorfor de kan jobbe målrettet og systematisk med fagområdet Kropp, bevegelse og helse.

Tone Mari Bjøreng har cand.mag. i barnehagepedagogikk og teater for barn, samt spesialpedagogisk kompetanse. Hun har undervist ved Høgskolen i Telemark, vært kursholder i lek og bevegelse og har mange års erfaring fra skole og barnehage. Kristian Gulbrandsen er utdannet idrettspedagog ved Norges idrettshøgskole, og er medforfatter av boken «Bevegelsesglede i barnehagen – begeistringssmitte og tilrettelegging» (2010). Han har jobbet som idrettspedagog i barnehage, samt holdt ulike kurs i ovennevnte tema siden 2006.

Røris

KURSHOLDERE: **Christina Engebretsen og Maddan Yran**

Kurs 134 F
Fredag 31.10
09.00–12.00

📍 SFO
📍 S.TRINN

Røris er et verktøy for lærere som kan brukes for å øke elevenes fokus og konsentrasjon ved å ta en aktivitetspause. Enkle funksjonelle bevegelser til musikk, som kan gjøres i klasserommet, i gymsal på SFO og i skolegården. Kom gjerne i treningsklær og joggesko! Se mer på www.friskissvettis.no.

Røris-CDen kan kjøpes på stedet for 250,- (ta med kontanter) eller bestilles for kr. 300,- Christina Engebretsen er utdanningsansvarlig i Friskis&Svettis i Norge. Hun var med og introduserte Røris i Norge i 2007 og har holdt kurs siden da. Maddan Yran er utdanningsansvarlig i Friskis&Svettis i Oslo og kursholder på Røris og MiniRøris.

MiniRøris

KURSHOLDERE: **Christina Engebretsen og Maddan Yran**

Kurs 135 F
Fredag 31.10
13.00–16.00

📍 BHG

Mini-Røris er et perfekt verktøy for deg som på en enkel og lystbetont måte ønsker å få inn mer bevegelsesglede i barnehagen. Mini-Røris er lystbetont trening for barn mellom tre og seks år. Moro, enkelt og variert, oppdelt i fem deler – start, lek på gulvet, opp og hoppe og nedtrapping med hvile. Kom gjerne i treningsklær og joggesko! Se mer på www.friskissvettis.no. MiniRøris CDen kan kjøpes på stedet for 250,- (ta med kontanter) eller bestilles for kr. 300,-.

Christina Engebretsen er utdanningsansvarlig i Friskis&Svettis i Norge. Hun var med og introduserte Røris i Norge i 2007 og har holdt kurs siden da. Maddan Yran er utdanningsansvarlig i Friskis&Svettis i Oslo og kursholder på Røris og MiniRøris.

1317 Skøvven – barna i skogen

– om villmarks-SFO'en med visjonen SUNNE BARN – SUNN FREMTID

KURSHOLDER: Jan-Kåre Fjeld

Kurs 136 F
Fredag 31.10
09.30–11.30

• BHG
• SFO
• S.TRINN

«Barna i skogen» er fortellingen om ungene på Borge skole natur-SFO som siden 2005 har tilbrakt all sin SFO-tid i villmarksleiren i skogen. Stikkord: Frisk luft, fysisk aktivitet, sunt kosthold. Det vil bli vist film, «1317 Skøvven – Barna i skogen» og eksempler på ukeplaner, månedsplaner og årsplaner som viser hva, hvordan og hvorfor.

Jan-Kåre Fjeld, førskolelærer, SFO-leder siden 1990. Han har holdt kurs om ute-SFO både innenlands og utenlands, blant annet ved The European Institute of Outdoor Adventure Education and Experiential Learning i Finland, England og Sverige.

Sprell levende

KURSHOLDER: Hege Heiestad

Kurs 137 F
Fredag 31.10
13.00–16.00

• BHG

Det barn ofte ønsker mest av alt, er gode aktivitetsopplevelser sammen med andre barn og voksne. Hvis opplevelsene i tillegg gir rom for samspill, variasjon, utforskning og undring, er du på god vei til å gi dem et solid aktivitetsgrunnlag som de vil nyte godt av både under oppveksten og som voksne. Dette kursen bygger på boka *Sprell levende*, en bok full av aktivitetsforslag for barn fra 1–3 år. «Bli med på en inspirerende Sprell-time!

Hege Heiestad er spesialist i barne- og ungdomsfysioterapi MNFF, og jobber som daglig leder i firmaet Sprell levende AS. Hun har også videreutdanning innen coaching og idrettsfysioterapi, og er svært engasjert i temaet barn og fysisk aktivitet. Kurset arrangeres i samarbeid med GAN Aschehoug.

Hvordan lage sunn og god mat på tur?

KURSHOLDERE: **Annika Ljungström og Nicolay Moe**

Kurs 138 F
Fredag 31.10
12.30–15.00

👤 ALLE

Mat på tur er så mye mer enn pølser! Vi lager sunn og god turmat på bål og forskjellige kokeapparater. Deltakerne må ha med tallerken, kopp, bestikk og ev sitteunderlag. Kurset arrangeres utendørs uansett vær, ta på egnet tøy.

Naturveilederne fra Oslofjordens Friluftsråd (OF) er utdannet innen friluftsliv, pedagogikk, idrett og folkehelsearbeid. OF arbeider for mer og bedre uteaktivitet i skole, SFO og barnehage, hvert år er over 5000 barn og 1200 voksne deltakere på våre kurs og aktivitetsdager. Se www.oslofjorden.org. Kurset arrangeres i samarbeid med Oslofjordens Friluftsråd.

Oppmøte i god tid ved Sognsvann T-banestasjon, følg skilt til kursstedet.

Fra barnehage til skole – aktivitet, mestring og glede!

KURSHOLDERE: **Kari Johanne Kaardal og Nina Rønneberg Nielsen**

Kurs 139 F
Fredag 31.10
09.00–12.00

👤 BHG

Kurset er inndelt i en teoridel og en praktisk del. Teoridelen inneholder blant annet en innføring i barns motoriske utvikling og ferdighetsnivå i 5–6 års-alderen. Den praktiske delen består av fem tema med tilhørende aktivitetsprogram. Gjennom grov- og finmotoriske øvelser får barna trening i kroppsbeherskelse, koordinasjon og bevegelse, som blant annet er grunnleggende for forming av bokstaver og sammenhengende skrift. Aktivitetene er satt i en ramme hvor språk, konsentrasjon, rytme, sang og sosialt samspill er en naturlig del av opplegget.

Kari Johanne Kaardal er fysioterapeut for barn og Nina Rønneberg Nielsen er ergoterapeut for barn. Begge jobber i bydel Vestre Aker i Oslo og har lang erfaring med forebygging og behandling av barn. De har skrevet boken *Fra barnehage til skole – aktivitet, mestring og glede!* Kurset arrangeres i samarbeid med GAN Aschehoug.

Dans i barnehagen

KURSHOLDER: Bjørg Grete Olsen

Kurs 140 F
Fredag 31.10
14.30–16.00

• BHG

Kurset tar med personalet inn i en undervisningstime på linje med kursopplegget som benyttes ved barnehagene. Vi viser dansen forent med begrepsopplæring, motorisk og sosial trening på tvers av kjønn, alder og etnisitet. Dansekursene gir økt selvtillit, selvironi og mestringsfølelse, forent med masse latter og moro. Bevegelsene er enkle som barna husker, uavhengig av tid, sted og fysikk. Målrettet fokus og konsentrasjon gir økte læringsresultater

Bjørg Grete Olsen er utdannet dansepedagog, og er daglig leder og eier av Bjørg Gretes danseskole. Hun har arbeidet med musikk og barn, både funksjonsfriske og utviklingshemmede i over 30 år. Danseskolen har for tiden faste kursopplegg ved et flertall barnehager i Oslo og omegn. Kurset arrangeres i samarbeid med BG Dance Forum Ltd/Bjørg Gretes Danseskole og Trygg Trafikk.

Det sensitive barnet i skolen

KURSHOLDERE: Bente Christensen Strand og Line Langaard Solberg

Kurs 141 F
Fredag 31.10
09.00–12.00

• ALLE
• SKOLE

Kurset vil ha følgende tema:

- Hva er høysensivitet?
- Hvordan gjenkjenner du et høysensitivt barn?
- Hva kan du gjøre for å hjelpe barnet?
- Tips og verktøy/redskaper.
- Hvordan møter du det sensitive barnet?
- Hvordan hjelpe barnet til en god og sterk selvfølelse?
- Hvordan informerer du veileder du foreldrene?

Det vil bli satt av tid til refleksjon og dialog med deltagerne.

Line L. Solberg er adjunkt og NLP-coach og driver privat praksis for barn og ungdom i Oslo. Bente Chr. Strand er adjunkt og helhetsterapeut. Har egen terapipraksis. Jobber også i spes. ped.teamet i Ringerike kommune. Både Bente og Line er del av Fagforum for høysensitive barn og unge, og har lang erfaring med å holde foredrag, kurs og seminarer.

Det sensitive barnet i barnehagen

KURSHOLDERE: **Bente Christensen Strand og Line Langaard Solberg**

Kurs 142 F
Fredag 31.10
13.00–16.00

👉 BHG
 👉 ALLE

Kurset vil ha følgende tema:

- 👉 Hva er høysensivitet?
- 👉 Hvordan gjenkjenner du et høysensitivt barn?
- 👉 Hva kan du gjøre for å hjelpe barnet?
- 👉 Tips og verktøy/redskaper.
- 👉 Hvordan møter du det sensitive barnet?
- 👉 Hvordan hjelpe barnet til en god og sterk selvfølelse?
- 👉 Hvordan informerer du og veileder du foreldrene?

Det vil bli satt av tid til refleksjon og dialog med deltagerne.

Line L. Solberg er adjunkt og NLP-coach og driver privat praksis for barn og ungdom i Oslo. Bente Chr. Strand er adjunkt og helhetsterapeut. Har egen terapipraksis. Jobber også i spes. ped.teamet i Ringerike kommune. Både Bente og Line er del av Fagforum for høysensitive barn og unge, og har lang erfaring med å holde foredrag, kurs og seminarer.

Morsomme kroppssøvningsaktiviteter for småskoletrinnet

KURSHOLDER: **Geir Øvrevik**

Kurs 143 F
Fredag 31.10
09.00–12.00

👉 SFO
 👉 B.TRINN

Kurset tar utgangspunkt i kompetansemålene for 1. til 7. trinn i den reviderte læreplanen i kroppssøving. Her vil du få praktiske ideer og tips om hvordan du kan omsette læreplanmål til konkrete aktiviteter. Oppgaver og eksempler blir hentet fra Aktivitetshefte i kroppssøving 1–4 og 5–7 med tilhørende nettsted. Kurset foregår i gymsal, og deltakerne må ha med innesko og treningstøy/ledige klær.

Geir Øvrevik har lang erfaring som kroppssøvningslærer fra ulike skoleslag og er nå universitetslektor ved Institutt for folkehelse, idrett og ernæring, Universitetet i Agder. Han er forfatter av *Aktivitetshäfte i kroppssøving*. Kurset arrangeres i samarbeid med Cappelen Damm.

Vil du ikke leke med oss?

Om introverte barn – og litt om voksne ...

KURSHOLDER: Line Aunaas

Kurs 1 L
Lørdag 1.11
09.00–12.00

• ALLE

Kjenner du et barn som ofte foretrekker å være for seg selv? Tenker du at barnet kanskje er sjenert, usikker eller blir satt utenfor leken? Det er ikke sikkert! Kanskje barnet rett og slett er introvert! Introverte barn har med jevne mellomrom behov for å være litt alene før de er klare for å være sosiale igjen. Hva kjennetegner introverte barn og hvordan kan vi legge til rette for disse barna i barnehagen, på skolen og i SFO?

Line Aunaas er selverklært introvert, og hun brenner for at denne viktige kunnskapen skal spres til alle som jobber med barn og unge! Hun er allmennlærer med videreutdanning i sosialpedagogikk, veiledning, coaching og ledelse. Hun har de siste fjorten årene holdt kurs for ansatte i skole, SFO og barnehage.

Birolle i egen barndom?

KURSHOLDER: Anne Kristine Bergem

Kurs 2 L
Lørdag 1.11
12.30–15.30

• ALLE

Foredraget tar for seg hvordan det kan påvirke et barn når en av foreldrene blir alvorlig syk, enten fysisk eller psykisk, og hva voksne hjelpere bør tenke på når de skal bistå barnet og familien. Foredraget er rettet mot voksne som jobber i direkte kontakt med barn, med stor vekt på konkrete eksempler, råd og tips.

Anne Kristine Bergem er psykiater, adm.dir. i Helseforetaket Incita, fagrådgiver i Rådet for psykisk helse og fagrådgiver i BarnsBeste. Hun har skrevet fagbarnebøker om barn som pårørende og holder en rekke foredrag. Kurset arrangeres i samarbeid med Fagbokforlaget.

Klasseledelse – led elever og læring med varme og tydelighet

KURSHOLDER: Inger Bergkastet

Kurs 3 L
Lørdag 1.11
09.30–11.30
● ALLE

Kurset vil legge vekt på praktiske råd og tips. Hvordan lede klassen på en måte som gjør at elevene i størst mulig grad får utnyttet sitt læringspotensial? Hvordan få til et best mulig samarbeid med hjemmene til beste for elevens utvikling?

Inger Bergkastet er lærer og spesialpedagog. Hun er leder av Læringsmiljøteamet i Oslo kommune. Det er et byomfattende team som er en støttespiller til skolenes arbeid for et trygt, læringsfremmende miljø. Hun har arbeidet mange år som kontaktlærer og sosiallærer i skolen.

Læreren i forkant med Klassetrivsel.no

KURSHOLDER: Tanja Lang Flaaten

Kurs 4 L
Lørdag 1.11
12.30–15.30
● SKOLE

Skolevisjoner presenterer Klassetrivsel.no – elevenes talerør og lærerens verktøy til innsikt i læringsmiljøet og overblikk over elevenes trivsel og relasjoner i sosiogrammer og andre diagramtyper. Vi viser hvordan Klassetrivsel.no raskt, enkelt og oversiktlig samler opp og presenterer elevenes perspektiv på læringsmiljøet, slik at læreren får handlingsorientert viten og nye muligheter for å kvalifisere og målrette trivselstiltak og utviklingssamtaler.

Tanja Lang Flaaten er utdannet lærer og ingeniør og har vært markedsansvarlig for Klassetrivsel.no siden 2012. Har vært grunnskolelærer i ni år, etter syv år som konsulent i danske og internasjonale IT-selskaper. Kurset arrangeres i samarbeid med Skolevisjoner AS.

Mestringspedagogikk – veien til egenverd og motstandskraft

KURSHOLDER: **Odd Erik Germundsson**

Kurs 5 L
Lørdag 1.11
13.00–16.00

• ALLE

Mange ser på mestring som en suksessoppskrift som skaper enere. Ikke så mange vet hva mestring egentlig innebærer. Dette kurset i mestringspedagogikk vil utforske mestringsens grunnleggende prinsipper om empati og medansvar, egenverd og motstandskraft. Dessuten skal vi se på metoder som fremmer mestringsopplevelser for barn og unge – metoder som gjør at de opplever seg selv som unike og verdifulle selv om ikke alle blir enere. Metodene har gitt prisbelønte resultater og kan brukes av alle pedagoger med empati for barn og unge som har flere odds mot seg.

Odd Erik Germundsson (1948) er cand.mag. og har lærerhøyskole, sosialantropologi, historie og flerkulturell pedagogikk i fagkretsen. Han har i 26 år vært pioner for mestringspedagogisk leksehjelp og har i like mange år arbeidet med enslige mindreårige flyktninger. Han er nå kursholder og faglitterær forfatter. Er blitt tildelt Oslo kommunes Servicepris (1996), Det nytter-prisen (1997) og Foreldreprisen (2000) for sitt mestringspedagogiske metodearbeid.

Gylne musikk møter med de yngste barna i barnehagen

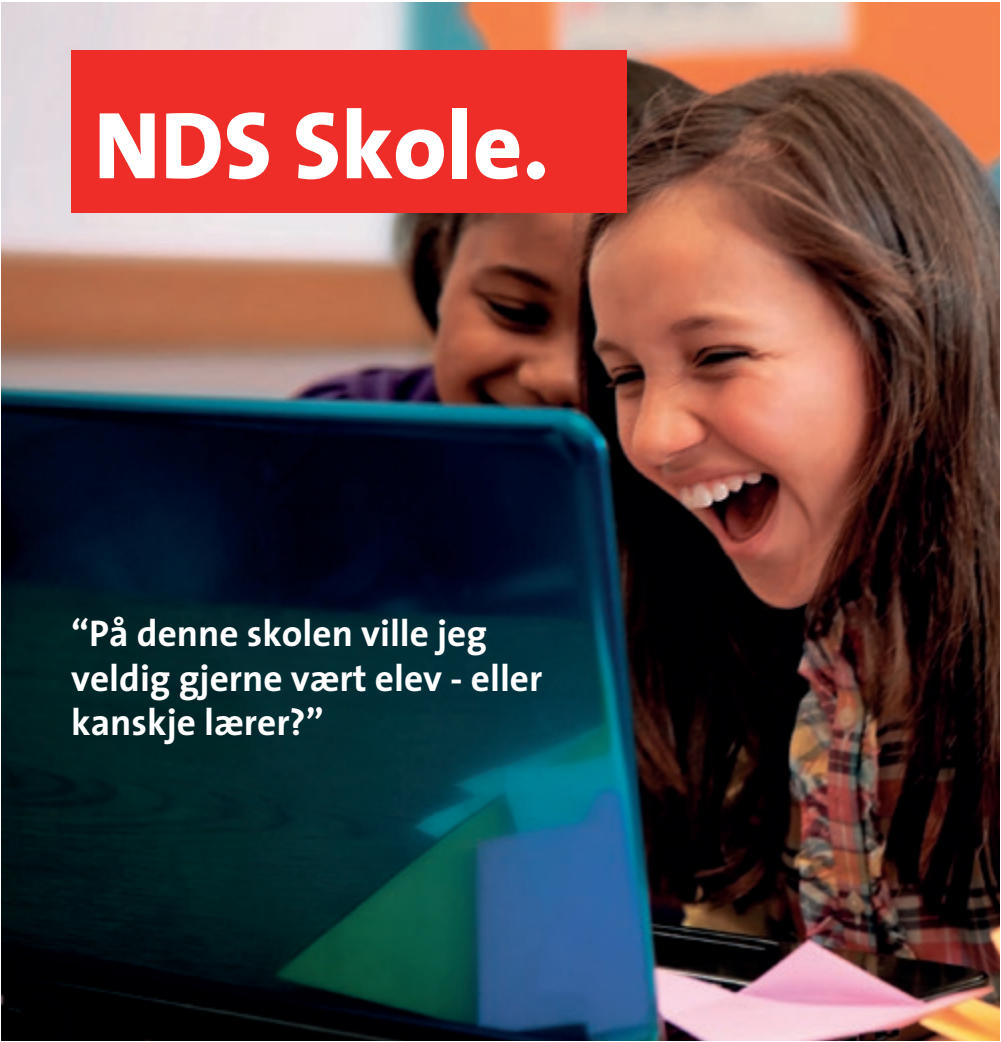
KURSHOLDERE: **Anne Granum og Stein Villa**

Kurs 6 L
Lørdag 1.11
09.00–11.30

• BHG
• S.TRINN

Kurset formidler tanker og funn rundt gylne musikk møter mellom de yngste barna og en musikanter i barnehagen. Hvordan musikk i møte med de yngste barna kan frembringe intens kontakt, konsentrasjon, lydhørhet, likeverdig dialog og respekt. Hvordan de små barna kan tre frem som selvstendige individer med egne innspill i dialogen som oppstår.

Anne Granum er pedagogisk leder på en småbarnsavdeling. Se øvrig presentasjon på kurs fredag. Stein Villa er musikkformidler ved Mjøsmuseet. Oppsøker barnehager, grunnskole, institusjoner og høyskoler med ulike musikkopplegg. Aktiv musiker innenfor et bredt sjangerfelt.

NDS Skole.

“På denne skolen ville jeg
veldig gjerne vært elev - eller
kanskje lærer?”

Ønsker du et inspirerende læringsmiljø?

Vi har en visjon om “fremtidens skole”, og ønsker å bidra til å etablere en ny begeistring for elever, lærere og foresatte i skolen ved å vurdere nye læringsverktøy og metodikk.

BESØK OSS I MESSETELLET, ELLER RING OSS PÅ
TEL 69 27 80 00 FOR MER INFORMASJON

PART OF DUSTIN GROUP

NORSK DATA SENTER

Sammen for livet i en flerkulturell hverdag

KURSHOLDER: **Unni Helland**

Kurs 7 L
Lørdag 1.11
09.00–12.00

• B.TRINN

Hvordan administrere individuelt tilpassede lekser til hver elev? Hvordan utvikle sosial kompetanse gjennom klasseledelse? Hvordan drive tilpasset opplæring også for foreldre? RLE i en flerkulturell skole. Hva med julegudstjenester? Kurset vil belyse hvorfor det er diskriminerende å ikke stille krav, hvordan kunnskap er grobunn for respekt og at fordommer fordummer. Normen er ulikhet!

Unni Helland er lærer ved Fjell skole i Drammen, en barne-skole med 600 elever der ca. 90 prosent av elevene har minoritetsbakgrunn. Hun har skrevet to bøker, den siste «Fra det flerkulturelle klasserommet. En lærers dagbok». Hun er også spaltist i Drammens Tidende. Hun ble i 2009 nominert av Con-fex til Årets foreleser.

Forskjellen som gjør en forskjell

KURSHOLDER: **Benedikte Skårmo Holst**

Kurs 8 L
Lørdag 1.11
09.00–12.00

• BHG

Forskjellen som gjør en forskjell. Snakk med oss! Samarbeid mellom foreldre og barnehage i et flerspråklig og flerkulturelt perspektiv.

Benedikte Skårmo Holst jobber som flerkulturell konsulent i Ski kommune, og veileder barnehager i språkarbeid og foreldresamarbeid. 12 års erfaring som pedagogisk leder. Videreutdanning innen flerkulturell forståelse og veiledning pedagogikk.

Reggio Emilia – fra inspirasjon til praksis

KURSHOLDERE: **Anne Karine Huseby og Hanne Arnstøl**

Kurs 9 L
Lørdag 1.11
13.00–16.00

• BHG

Foredrag om hvordan vi har latt oss inspirere av Reggio Emilia pedagogikken, etter flere studiebesøk der. Vi vil fortelle om hvordan dette har påvirket og endret vårt pedagogiske arbeid. Temaer vi vil berøre:

- Barnesyn
- Læringssyn
- Prosjektarbeid som arbeidsform
- Voksenrollen
- Det fysiske miljø, læringsmiljø
- Barns skaperglede
- Gjenbruk – ReMida

Anne Karine Huseby er tjenesteleder og Hanne Arnstøl er faglig veileder i Grini barnehage i Bærum kommune. Begge har arbeidet innen barnehagesektoren i mange år og har lang erfaring. Grini barnehage består av to hus med til sammen seks avdelinger med barn i alderen 1–6 år.

Kan god og systematisk vurderingspraksis føre til bedre klasseledelse?

KURSHOLDER: **Marit Jensen**

Kurs 10 L
Lørdag 1.11
09.30–12.00

☉ SKOLE

Elevvurdering handler blant annet om at lærerne sammen med elevene konkretiserer læringsmål og at begge parter evaluerer elevens læringsutbytte. På kurset vil følgende momenter bli berørt:

- ☉ På hvilken måte henger god klasseledelse og systematisk vurderingspraksis sammen?
- ☉ Hvordan gi gode faglige tilbake- og framovermeldinger?
- ☉ Hvordan involvere elevene i vurderingsarbeidet?
- ☉ Hvordan dokumentere vurderingen på en hensiktsmessig måte uten å drukne i papirer?
- ☉ Skal alt vurderes? Hva er nok?

Det vil bli gitt konkrete eksempler som skolen kan bruke i sitt vurderingsarbeid.

Marit Jensen har mange års erfaring som både lærer og skoleleder, og hun har også vært ansatt som fagkonsulent i Utdanningsetaten i Oslo kommune. Nå er hun assisterende rektor ved Morellbakken ungdomsskole i Oslo. I tillegg driver hun konsulentfirmaet Endringsagenten, hvor fagområdet er skolevurdering og elevvurdering.

Mindfulness i arbeid med barn

KURSHOLDERE: **Ingelin Jorselje og Elisabeth Engen Lie**

Kurs 11 L
Lørdag 1.11
12.30–15.30

☉ BHG
☉ SFO
☉ S.TRINN

Mindfulness er å være oppmerksomt tilstede i det som skjer her og nå. Barn og unges trivsel er i stor grad avhengig av deres evne til å være i kontakt med seg selv og sin indre kjerne. Vi ser på hvordan vi kan anvende prinsipper fra mindfulness i arbeid med barn, og gjør øvelser som bidrar til kontakt og indre ro.

Ingelin (Ergo Credo as) er kursholder og coach med fokus på samspill i leder- og personalgrupper, og Elisabeth (EG Consult) er barnehagelærer og -eier og coach. Sammen holder de kurs i mindfulness for barnehager.

Det du tenker og sier mange nok ganger blir din virkelighet!

KURSHOLDER: **Torleif Lundqvist**

Kurs 12 L
Lørdag 1.11
09.00–12.00

• ALLE

Dette er et kurs krydret med humor, alvor, lyd og bilde. Fokus på deg selv som ressurs. Dit ansvar for eget liv, du havner ingen steder – du velger! Hvordan komme fra ikke-fokus til mest-ringsfokus! Det du tenker og sier mange nok ganger blir din virkelighet, ordene og språkets makt og tanker og forventningers effekt på liv og helse.

Torleif Lundqvist er adjunkt, kursholder, veileder, fotograf og forfatter av boka «Under Overflaten». Har holdt seminar og foredrag for arbeidslivet i 20 år. Han snakker levende og engasjert om arbeidsmiljø og den enkeltes ansvar i eget liv.

Tid og penger i barnehagen – et spørsmål om teknologi

KURSHOLDER: **Hanna Meijer**

Kurs 13 L
Lørdag 1.11
13.00–16.00

• BHG
• LEDERE

Pedagogen har dårlig tid og barnehagene dårlig råd. Arbeidskrav og forventninger til barnehagene er mange. Barnehagene har ulike kulturer og egne visjoner. Pedagogen trenger enkle og anvendbare teknikker, metoder, prosedyrer og rutiner for å omsette rammeplan i praktisk pedagogisk arbeid. Barnehagelærerens ubundne tid til planlegging er fortsatt bare fire timer. Vi trenger gode arbeidsbeskrivelse som forteller hvordan vi skal få det til. Dette kurset forteller deg hvordan!

Hanna Meijer er førskolelærer og idrettslærer opp til tredje trinn i barneskolen. Hun leser administrasjon og ledelse ved Folkeuniversitetet. Arbeidserfaring som pedagogisk leder i ti år og styrer i barnehage i to år.

Mobbing i barnehagen – finnes det?

KURSHOLDER: **Nuria Moe**

Kurs 14 L
Lørdag 1.11
09.00–12.00

• BHG

Det viktigste arbeidet mot mobbing skjer lokalt. Også i barnehagen. Hvordan gjør vi det? Hvordan forholder vi oss til det? Tenker vi at barna i barnehagen er for små til å mobbe andre, eller er det mulig å se en begynnelse av noe? Hva er det vi ser hvis vi ser etter, hva er det vi hører – når vi hører etter? Hva er mobbing og hva er ikke det? Hvordan er det med oss voksne? Krenker vi? Om ditt ansvar og tydelighet.

Nuria er fra Spania og er utdannet lærer. I Norge tok hun førskolelærerutdanning, samt videreutdanning i Barnelitteraturformidling, Drama-teater og kommunikasjon, – grunn-, mellom- og storfag. Nuria har arbeidet mange år i barnehagen. Kursholder de siste syv år på full tid. Hennes evne til å formidle barns opplevelser er unik, og praksisfortellingene fra hverdagen i barnehagen treffer oss midt i hjertet og magen.

Den gode samtalen om det vanskelige

KURSHOLDERE: **Ida Nikolaisen og Heidi Lundtveit**

Kurs 16 L
Lørdag 1.11
09.00–13.00

• ALLE

Barn forteller ikke lett om stressfylte og traumatiske erfaringer. De trenger en anledning til å fortelle. Det er en klar sammenheng mellom den voksnes kommunikasjonskompetanse og det barnet forteller. «Dialogical Communication Method» (DCM) er en samtalemetodikk utviklet av Kari Gamst og Åse Langballe, hvor målet er at barnet skal fortelle fritt om sin opplevelse. For å oppnå dette, trenger barnet å møte trygge voksne som legger til rette for, og motiverer barnet til å innta fortellerposisjon.

Ida Nikolaisen og Heidi Lundtveit er begge en del av Fagnettverket DCM, som tilbyr opplæring i samtalemetoden Dialogical Communication Method (DCM). Opplæringsprogrammet består av undervisning og veiledning som er nært knyttet til barnevernsansattes praksis. Begge har vært ansatte i barneverntjenesten i Oslo og har bred erfaring med å samtale med barn i vanskelige livssituasjoner.

Klasseledelse mellom det pedagogiske verkstedet og det strukturerte klasserommet

KURSHOLDER: **Terje Ogden**

Kurs 17 L
Lørdag 1.11
09.00–13.00

☉ ALLE

Klasseledelse handler om å holde rimelig kontroll og ramme inn aktivitetene i en klasse, samt å samarbeide med elevene for å skape produktiv arbeidsro i timene. Fra å være et begrenset perspektiv på «disiplin» ved bråk og forstyrrelser i timene, er klasseledelse blitt et uttrykk for kunnskap om undervisning som problemforebyggende, inkluderende og sosialt utviklende.

Dr. philos Terje Ogden er forskningsdirektør ved Atferdssenteret – Unirand og professor II ved Psykologisk Institutt, UiO. Han har skrevet mye om temaer som problematferd i barnehage og skoler, behandlingstiltak for barn med adferdsproblemer, sosial kompetanse, klasseledelse og evidensbasert praksis.

Når læring er vanskelig Om læringsstrategier i undervisningen

KURSHOLDER: **Vigdis Refsahl**

Kurs 18 L
Lørdag 1.11
09.00–13.00

☉ SKOLE

Når læring er vanskelig» handler om elevenes læringssituasjon i klasserommet og måten læring foregår på, i fellesskapet og hos den enkelte elev. Fokuset vil være på en pedagogisk praksis i den faglige undervisningen, som styrker elevenes forståelse, organisering av informasjon og reflektert læring. Kurset tar også opp utvikling av felles praksis innad og på tvers av fag gjennom å styrke skolen som en lærende organisasjon.

Vigdis Refsahl er seniorrådgiver i Statped, på avdeling språk/tale og universitetslektor ved universitetet i Oslo. Hun arbeider bl. a med videreutdanning av lærere som Språk- og leseveiledere på egne skoler eller i kommuner.

Filosofi i barnehage og skole

KURSHOLDER: **Ariane B. Schjelderup**

Kurs 19 L
Lørdag 1.11
13.00–16.00

• ALLE

Dette er praksisrettet kurs: Ved hjelp av eksempler, demonstrasjoner og øvelser vil deltakerne oppleve hva en filosofisk samtale er og hvordan de selv kan anvende grep fra metoden sammen med barnegrupper. Vi du vite mer om Barne- og ungdomsfilosofene? Se www.buf.no.

Ariane B. Schjelderup er utdannet filosof, med 17 års fartstid som samtaleleder og kursholder innen filosofering med barn. Hun har blant annet utgitt boken «Filosofi og etikk i barnehagen». Hun driver firmaet Barne- og ungdomsfilosofene sammen med Øyvind Olsholt. Kurset arrangeres i samarbeid med Cappelen Damm.

Tidlig flerspråklighet: Muligheter og utfordringer for barnehagen

KURSHOLDERE: **Hanne Gram Simonsen og Else Ryen**

Kurs 20 L
Lørdag 1.11
13.00–15.00

• BHG
• ALLE

I barnehagene er det et stadig økende antall barn som ikke har norsk som sitt førstespråk. Barnehagen har ansvar for god språkutvikling for alle barn. Dette kurset gir forskningsbasert kunnskap om barns språkutvikling i flerspråklige miljøer, diskuterer myter om flerspråklighet og peker på sentrale tiltak for å fremme barns språkutvikling.

Hanne Gram Simonsen er professor i lingvistikk og har blant annet arbeidet med barns tidlige språkutvikling. Else Ryen er førsteamanuensis i norsk som andrespråk og har blant annet arbeidet med andrespråksdidaktikk og norsk språk i sammenlignende perspektiv. Begge er tilknyttet MultiLing Senter for flerspråklighet: www.hf.uio.no/multiling/.

P4C – filosofiske samtaler i klasserommet

KURSHOLDER: **Marianne Skogvoll**

Kurs 21 L
Lørdag 1.11
09.00–11.30

● ALLE

Filosofi for barn (P4C) oppmuntrer barn og voksne til å tenke sammen. Gjennom filosofiske samtaler utfordrer vi barnas tenkemåter og sammen utforsker vi begreper og problemstillinger. Du får være med på en filosofisk samtale, og får tips til hvordan P4C kan brukes for å gi elevene dypere forståelse i fagene, og til å øve tenkeferdigheter.

Marianne Skogvoll jobber for Challenging Learning og James Nottingham, og holder bl.a. kurs i P4C og Visible Learningplus i Skandinavia. Hun har 15 års praksis som engasjert lærer og skoleleder.

Å tenke – øvelse gjør mester!

KURSHOLDER: **Marianne Skogvoll**

Kurs 22 L
Lørdag 1.11
13.00–15.30

● ALLE

Når vi filosoferer må vi tenke selv. Det er ikke alltid like lett. Vi ønsker at barn skal tenke selvstendig og da må vi øve tenkeferdigheter og utfordre tenkemåter. På kurset lærer du øvelser og leker som gjør nettopp dette. Du får også praktiske tips om hvordan dette kan synligjøres i klasserommet.

Marianne Skogvoll jobber for Challenging Learning og James Nottingham, og holder bl.a. kurs i P4C og Visible Learningplus i Skandinavia. Hun har 15 års praksis som engasjert lærer og skoleleder.

Kommunikasjon og konflikt-håndtering i relasjoner med barn

KURSHOLDER: **Hans Holter Solhjell**

Kurs 23 L
Lørdag 1.11
09.00–12.00

• ALLE

I løpet av en vanlig dag kan det oppstå mange situasjoner som lett blir til konflikter og hvor barn reagerer sterkt, blir sinte, rasende, lei seg, såret, ikke vil gjøre det vi voksne ønsker, eller vi voksne må stoppe noe barna gjør. I disse situasjonene blir vår evne til å ivareta barnet, se barnets perspektiv og anerkjenne barnets opplevelse satt spesielt på prøve. Vi ser på hvordan vi kan utvikle relasjonen over tid, og bedre håndtere vanskelige situasjoner, konflikter og sterke følelser.

Hans Holter Solhjell er pedagog med hovedfag fra Universitetet i Oslo. Han har undervist i psykologi ved politihøgskolen i Oslo og i studieteknikk, utviklingspsykologi, oppdragelse og undervisning ved Universitetet i Oslo. Hans driver i dag kursvirksomhet gjennom foreldrekompetanse.no, og er også daglig leder for Famlab Norge, som er Jesper Juuls organisasjon i Norge.

Barnet viser vei

– Veien til samhandling med barn som er vanskelige å forstå og vanskelige å komme i kontakt med

KURSHOLDERE: **Mette Thiedeman, Lena B. Nettum og Greta Aagre**

Kurs 25 L
Lørdag 1.11
13.00–14.30

• BHG
• ALLE

Gjennom å dele våre erfaringer, refleksjoner og videoeksempler ønsker vi å illustrere hvordan barnet kan vise vei i samhandlingen. Ved å tone oss inn på og lytte til barnets uttrykksformer, blir vi hjulpet til å forstå barnet bedre. Ved å følge og speile barna etableres det gradvis en relasjon som igjen gir rom for gjensidig lek og samhandling. Vi beveger oss inn i et landskap med tidlig relasjon og samspill, musisk improvisasjon og ikke minst lek. Med dagens læringsfokus er det viktig å ta vare på relasjonen, å være tilstede her og nå sammen med barnet.

Kursholderne er musikkterapeuter på hvert sitt pedagogiske fagsenter på bydelsnivå i Oslo, og tilbyr musikkterapi til barnehagebarn med nedsatt funksjonsevne. De er også førskolelærere, med tilsammen over 35 års erfaring som musikkterapeuter ved fagsentrene.

Relasjoner – som jeg møter meg selv slik møter jeg også andre

KURSHOLDERE: **Dora Thorhallsdottir og Herdis Palsdottir**

Kurs 26 L
Lørdag 1.11
09.00–12.00

● ALLE

Svært mange voksne sliter i sine relasjoner. Dette kurset tar opp hvordan du kan møte andre på en god måte også når det oppstår uenigheter. Det handler om hvordan du kan bli en tydelig person ved å være ærlig om deg selv, uten å såre eller krenke andre. Med humor og uten å ta seg selv alt for høytidelig snakker foreleserne om egne erfaringer i livet. De forteller om konsekvensene da de var mer eller mindre ytrestyrte, der alle andres synspunkter var viktigere enn deres egne. Foreleserene arbeider også som relasjonsterapeuter og bruker eksempler fra terapirommet.

Herdis Palsdottir og Dora Thorhallsdottir (mor og datter), er begge relasjonsterapeuter, og er grunnleggere av Relasjonssenteret AS. Herdis har skrevet bøker med samme tittel som kursene og som kursene bygger på. For ytterligere informasjon se: relasjonssenteret.no.

Drømmen om det gode – fire metoder for indre og ytre ro i barnehagen og klasserommet

KURSHOLDER: **Ole Henning Sommerfeldt, Victoria Scheel Haarstad og Inger H. Bunæs**

Kurs 27 L
Lørdag 1.11
09.00–12.00

● ALLE

Moderne forskning viser at ulike stillhetsmetoder fungerer stresspreventivt og utvikler egenskaper hos barnehagebarnet/eleven som fremmer læring (bl.a. konsentrasjonsevnen og hukkommelsen). Drømmen om det gode startet i Sverige for snart 20 år siden. Metodene knyttes opp mot Mindfulness: Stillhet, Berøring, Refleksjon og Bevegelse. Flere metoder blir demonstrert og kan prøves. For nærmere informasjon om oss og våre metoder se www.dreamofthegood.org.

O. H. SOMMERFELT: Utdannet ved Senter for fredsstudier i Tromsø, forsket på mindfulnessbaserte metoder. V. S. HAARSTAD: Førskolelærer, lang erfaring med massasje i barnehagen. BUNÆS: Psykomotorisk fysioterapeut, qigonginstruktør. Alle er styremedlemmer DDG.

Prosjektarbeid i barnehagen: – verden gjennom kunst

KURSHOLDER: **Bente Marie Widell og Anne B. Hansen**

Kurs 28 L
Lørdag 1.11
09.00–12.00

• BHG

Verden gjennom kunst er et prosjekt med fokus på de estetiske fagene i barnehagen knyttet opp mot en flerkulturell tilnærming. Østheim Barnehage har de siste årene jobbet med dette og andre prosjekter, og har utviklet seg i takt med at barnehagen har fått mer og mer inspirasjon fra Reggio Emilia. Vi har et stort fokus på voksenrollen og hvilken betydning barnehagens rom har for barnehagen som læringsarena og barns medvirkning. Kurset kan passe for de som ønsker nye impulser i forhold til prosjektjobbing, de estetiske fagene og de som er nysgjerrige på pedagogikken i Reggio Emilia.

Bente M. Widell og Anne B. Hansen jobber som henholdsvis styrer og pedagogisk leder i Østheim Barnehage. Vi har jobbet sammen i snart åtte år med fokus på prosjektarbeid og de estetiske fagene.

FLEXid – om identitet, ressurser, utfordringer og anerkjennelse

KURSHOLDER: **Kjell Østby**

Kurs 29 L
Lørdag 1.11
09.00–12.00

• U.TRINN
• ALLE

FLEXid er et bevisstgjøringskurs rettet mot barn og unge med flerkulturell oppvekst. Det har hovedfokus på identitet, ressurser, muligheter og utfordringer. Utviklet av Hildegunn Selle, Heidi Reif og Kjell Østby. Kurset startet i 2001 og drives i dag i flere kommuner rundt om i landet, blant annet i ungdomsskoler og i videregående skoler. For videre info henvises til www.flexid.no og facebook-siden FLEXidNorge-

Kjell Østby er fagkonsulent ved Larvik Læringssenter. Han holder FLEXid-kurs, temasamlinger for voksne innvandrere, i tillegg til undervisning. Østby veileder og underviser i interkulturell kommunikasjon og forståelse, migrasjonsprosesser og tematikk knyttet til flerkulturell oppvekst. Kjell Østby hadde sin oppvekst i Etiopia og har mangeårig arbeidserfaring fra samme land. Utdannet cand.mag.

Sosial ulikhet og sosial utjevning i barnehagen

KURSHOLDERE: Olav Kasin og Sigurd Bergflødt

Kurs 30 L
Lørdag 1.11
09.00–11.00

☯ BHG
☯ S.TRINN

Hva er barnehagens mandat knyttet til utjevning av sosial ulikhet? Og hvordan kan barnehagen fremme sosial utjevning på kort så vel som lang sikt? I dette kurset vil du få presentert aktuell teori om sosial ulikhet, samt statistikk og kunnskap om ulike differensieringsmekanismer. Fokus blir rettet mot både sosial bakgrunn, etnisitet og kjønn.

Olav Kasin og Sigurd Bergflødt er begge sosiologer og høskolelektorer i samfunnsfag ved institutt for barnehagelærerutdanning, Høgskolen i Oslo og Akershus. Kasins hovedområde er problemstillinger knyttet til kulturforståelse, det flerkulturelle samfunn samt kjønn og likestilling i barnehagen. Bergflødt arbeider blant annet med forbindelsene mellom mat, samfunn og barn. Sammen har de skrevet boken «Samfunnsfag for barnehagelærere» (2014). Kurset arrangeres i samarbeid med Cappelen Damm Akademisk.

Dr. Proktors elleville verden

KURSHOLDERE:

Mari Atlanta Lunde, Tone Dannevig og Wenche Wangen

Kurs 31 L
Lørdag 1.11
13.00–14.30

• BHG
• SFO
• S.TRINN

Vi oppsøker steder fra Jo Nesbøs bøker om Dr. Proktor, spesielt Akershus festningsområde med saluttkanonene, Dauingehullet, kumløkk og husene til Lise, Bulle og Dr. Proktor. Guidene er utkledd som karakterer fra bøkene. En «Dr Proktor-bølge» svever over Norge med de fire bøkene, oppsetning på Nationalteatret og Riksteatret, utstillingen «Dyr du skulle ønske ikke fantes», den første Dr Proktor filmen og våre vandreturer som har gått siden 2012. «Bølgen» vil sikkert fortsette, særlig siden film 2 om «Dr Proktor og tidsbadekaret» slippes våren 2015. Jo Nesbø er Norges mest solgte barnebokforfatter noen gang. Vi vil inspirere lærere til å ta elever med til Dr. Proktors verden. Vi håper å kunne inspirere også de som ikke liker bøker til å bli med inn i en spennende bokverden.

Mari Atlanta Lunde er førskolelærer/lærer/spesialpedagog/audiopedagog og autorisert Oslo-guide og manusforfatter. Hun har spesialisert seg på guidede tematurer knyttet til Oslos historie og kultur for alle aldersgrupper. Tone Dannevig er oversetter av tegneserier og banebøker. Hun har lang erfaring innen drama og teater. Autorisert Oslo-guide. Wenche Wangen er lektor i norsk og historie, grunder av guidebyrået «historiehuset». Hun er organisator av mange varierte kulturformidlings tiltak og autorisert Oslo-guide.

Oppmøte ved Løvene foran Stortinget og avslutning på Akershus festning.

Gjennom barneøyne – barns møte med psykisk lidelse

KURSHOLDER: **Grete Lillian Moen**

Kurs 32 L
Lørdag 1.11
09.00–12.00

• ALLE

Mer enn 120 000 barn og unge lever med foreldre som har en alvorlig psykisk lidelse. Hvordan kan vi som voksne best møte dem? Hvilke tanker, følelser og opplevelser har de med seg? Ved bruk av egen historie og faglige erfaring, inviteres tilhørerne til sterkt innblikk i hvordan det er å være barn når foreldre sliter.

Grete Lillian Moen er klinisk barnevernspedagog med lang erfaring innen barnevern og psykiatri. Hun er forfatter av boken «Barns møte med psykisk lidelse – en datters historie». Kurset arrangeres i samarbeid med Cappelen Damm.

Barn, seksualitet og seksuelle overgrep mot barn og unge

KURSHOLDER: **Margrete Wiede Aasland**

Kurs 33 L
Lørdag 1.11
09.00–15.00

• ALLE

Hvem begår seksuelle overgrep og hva er seksuelle overgrep? Kurset tar for seg signaler barn kan gi og senskader i etterkant av et overgrep. Hva gjør du når du er bekymret? Kursholder vil også snakke om barns seksualitet. Forelesningen vil utfordre deg i ditt forhold til seksualitet /seksuelle overgrep og det gis bla rom for diskusjon. Det vil bli vist DVD med mer.

Margrete W. Aasland er en energisk, kunnskapsrik og engasjert foredragsholder. Hun jobber ved Institutt for klinisk sexologi og terapi. Der er hun terapeut for utsatte for seksuelle overgrep, overgrepere, barn og unge. Hun tar også imot mennesker med alle mulige ulike sexologiske problemstillinger.

Anerkjennende kommunikasjon i praksis

KURSHOLDER: **Anniken Poulsson Beer**

Kurs 34 L
Lørdag 1.11
09.00–12.00

• BHG

Ved å lære om Ikke-voldelig Kommunikasjon, IVK, kan du bli mer bevisst hvordan din egen kommunikasjon virker. Når du uttrykker deg ærlig og lytter mer empatisk, kan du bidra til en mer åpen og gjensidig dialog, enten det handler om samspill med barn eller voksne.

Vi kan mange måter å kommunisere på som skaper avstand; krenkelser, kringel og kritikk som møtes med krenkelser, kringel og kritikk, kommunikasjonen eskalerer i en psykisk voldelig spiral. IVK gir deg et verktøy til hjelp når du står midt i en vanskelig kommunikasjon. Det er ikke en manipulasjonsteknikk for å få det som du vil, men en måte å beholde kontakten mens vi prøver å finne ut av ting. Her kan du få en smakebit, og vurdere om dette er noe for deg. IVK er utviklet av en amerikansk psykolog, Marshall B. Rosenberg, Ph.D. Det kalles også Giraffspråk.

Anniken Poulsen Beer er utdannet førskolelærer med over 20 års fartstid i barnehage. Hun er Norges første sertifiserte trener i IVK og har holdt kurs i dette siden 2007.

Tilbakemeldingskultur

KURSHOLDER: **Lars R. Grimstad**

Kurs 35 L
Lørdag 1.11
13.00–16.00

• BHG
• ALLE

Hvordan utvikle en god tilbakemeldingskultur i personalet og hva er leders ansvar? Presentasjon av erfaringer med å jobbe med tilbakemeldingskultur og tre typer tilbakemelding. Råd om relasjonelle tilbakemeldinger, hvordan sette grenser og systematisk vurdering av praksis. Presentasjon av feedback-teknikken SBI.

Lars R. Grimstad har jobbet med barnehager i over ti år, men er fremdeles like engasjert i fagfeltene pedagogikk og ledelse. Lars R. Grimstad får gode omtaler og tilbakemeldinger på sine kurs. Han er en meget etterspurt foredragsholder, både på ledelse og pedagogikk.

Skatter til samlingsstunden – få nytt og spennende repertoar

KURSHOLDER: **Anita Berge**

Kurs 36 L
Lørdag 1.11
09.00–13.00

• BHG
• SFO
• S.TRINN

Alle som jobber med barn trenger å få påfyll av idéer innimellom. Dette kurset gir deg en overflod av sanger, regler, fortellinger, rytmer og små dukketeaterforestillinger av typen som virker hver gang og forgyller hverdagen og samlingsstunden! Alt er enkelt å ta rett med deg og dele med barna på din arbeidsplass. Bli med på et morsomt og inspirerende kurs!

Anita Berge er utdannet førskolelærer og musikk lærer og jobber som dukkefører, kursholder og skribent i Alveslottet Dukketeater. Hun har skrevet boken «Dukketeater i barnehagen» (2011) og er redaktør for musikkfagbladet Ride Ranke.

Musikk med smårollingene i barnehagen Hvorfor og hvordan arbeider vi med musikk for 1–3-åringene

KURSHOLDER: **Bente Bogen**

Kurs 37 L
Lørdag 1.11
09.00–13.00

• BHG

Praktisk musikkarbeid med 1–3-åringene i barnehagen med eksempler på sanger, regler, bevegelse, lydarbeid og spill på instrumenter. Kort teoridel om barns musikalske og sansemotoriske utvikling.

Bente Bogen driver privat musikkpedagogisk praksis med Musikk fra livets begynnelse-grupper, kursing av barnehagepersonale, individual- og gruppeundervisning på piano, gitar og fele samt barnekor og damekor i Oslo. Hun er utdannet musikkpedagog ved Bergen lærerhøyskole, Universitetet i Oslo og Barratt Due musikk institutt.

Lekerbisken! Lek med musikken – musikk i leken

KURSHOLDER: **Beate Brox**

Kurs 38 L
Lørdag 1.11
13.00–15.00

• B.TRINN

Dette er et inspirasjonskurs med mange artige og praktiske musikkeleker. Det stilles ingen krav til notekunnskap, og vi bruker ikke instrumenter. Med rytme, herming, lytting og latter prøver vi ut aktiviteter du kan ta med deg overalt, ikke bare i klasserommet. Her kan alle som har musikk på timeplanen hente noen tips.

Beate Brox er musikkpedagog med fordypning i musikkformidling. Hun har jobbet i grunnskolen og kulturskolen og har utstrakt turnévirkksomhet for Den kulturelle skolesekken og Rikskonsertene. Hun har skrevet flere fagbøker, og dette kurset tar utgangspunkt i Lekerbisken, en samling morsomme og inspirerende musikkeleker. Kurset arrangeres i samarbeid med Norsk Musikkforlag AS.

Musisk glede i klasserommet

KURSHOLDERE: **Hege Busterud og Catherine Nyland**

Kurs 39 L
Lørdag 1.11
09.00–12.00

• BHG
• SFO
• B.TRINN

Kurset vil by på sang, rytme, lytte- og spilleaktiviteter, dans og drama. Noen av aktivitetene er knyttet til språk- og begrepsinnlæring. Alle aktivitetene er knyttet opp mot Kunnskapsløftet og du skal kunne ta de i bruk dagen etter i klasserommet. Kursholderne vil legge vekt på musisk glede og lek, og ønsker deg velkommen til noen hyggelige timer.

Hege Busterud er utdannet allmennlærer med musikk og musikkterapeut fra Østlandets musikkonservatorium. Hun jobber som lærer og rektor på fådelt 1–7 skole. Catherine Nyland er utdannet musikalartist fra Bårdarakademiet, og allmennlærer fra HiO bl.a. med fagene musikk og kroppsøving. Hun jobber som sanger og lærer i grunnskolen.

Musisk lek gjennom lyd – stemme – bevegelse

KURSHOLDER: Svein Fuglestad

Kurs 40 L
Lørdag 1.11
09.00–12.00

• BHG
• SFO
• S.TRINN

Målet med kurset er å gi ny inspirasjon og mot til å sette i gang musiske aktiviteter i barnehage og småskole, og samtidig vise at lek med musikk i et kreativt rom kan stimulere våre skapende evner og sosiale kompetanse. Med utgangspunkt i lyd, stemme, bevegelse og kroppens instrument vil vi utforske, eksperimentere og komponere på ulike måter. Deltagelse på kurset krever ingen spesielle forkunnskaper i musikk eller ferdigheter på instrumenter.

Svein Fuglestad er høgskolelektor i musikk ved Høgskolen i Oslo og Akershus, og underviser studenter på barnevern, muntlig fortelling og drama og teaterkommunikasjon. Han har lang erfaring innen musikkterapeutisk arbeid med barn og voksne, og er Fellow i den musikkterapeutiske retningen *Guided Imagery and Music*. I over 20 år har han jobbet på *Aksept – senter for alle berørt av hiv, Kirkens Bymisjon*.

Kunstneriske bevegelser i barnehagen

KURSHOLDER: Bente Fønnebø

Kurs 41 L
Lørdag 1.11
09.00–12.00

• BHG

Kurset handler om å tilrettelegge for de yngste barnas kroppslige og kunstneriske uttrykksvariasjon. Med utgangspunkt i ulike eksempler vil kursholder veksle mellom praktiske øvelser og rammeplankrav og barnehagefaglige begrunnelser. Ved å forstå de yngste barnas fysiske og sansende måter å erfare kunst-, design-, arkitektur- og kulturarenaer kan personalet få ny giv og oppleve mindre stress rundt det å utøve kunst, kultur og kreativitet med ett til treåringer.

Bente Fønnebø er høgskolelektor i kunsthøgskolen ved Institutt for barnehagelærere, HiOA. Hun underviser innen kunnskaps- og fagområdet kunst, kultur og kreativitet. Fønnebø er barnehagelærer med spesialområde leire og tegning, kunsthistorie og spesialpedagogikk, og er utdannet arkeolog ved Universitetet i Oslo.

Forming med barn – materialer og teknikker

KURSHOLDER: **Trude Iversen**

Kurs 42 L
Lørdag 1.11
13.00–16.00

• BHG

Forming med barn handler om gode prosesser, mer enn om et produkt. Dette kurset vektlegger erfaringsdeling fra prosjekter fra en småbarnsavdeling. I løpet av kurset skal vi også sette av tid til å utforske ulike materialer og teknikker med fokus på prosess – en lekende tilnærming! Målet med kurset er å gi bredde til arbeidet med fagområdet Kunst, kultur og kreativitet i barnehagen – til inspirasjon!

Trude Iversen er faglærer i Kunst og håndverk med videreutdanning i barnehage og småbarnspedagogikk. Hun har jobbet som Kunst og håndverkslærer i ungdomsskolen. I dag tilsatt ved barnehagelærerutdanningen ved HiOA. Hun har erfaring som pedagogisk leder på småbarnsavdeling.

Formingsglede med Avform

KURSHOLDER: **Tor Eirik Magnussen**

Kurs 43 L
Lørdag 1.11
09.00–13.00

• ALLE

Etter gjennomføring av ca 2000 praktiske inspirasjon og gledeskurs på skoler og barnehager i Norge gjennom mange år, kommer Tor Eirik Magnussen i år med kun nye og spennende formingsaktiviteter. Alle er kunstnere på Tor Eirik sine kurs og det er umulig å lage noe som ikke er perfekt. Kun formingsglede og latter er fokus. Gled dere.

Tor Eirik Magussen er en entertainer og legende innen sitt fag. Motivasjon og inspirasjon gjennom formingsglede. Han beviser at det bor en kunstner i alle mennesker, uansett forkunnskaper.

SANG, spill og SPRELL

KURSHOLDER: **Tone Ophus**

Kurs 44 L

Lørdag 1.11

13.00–16.00

• BHG

• B.TRINN

Ønsker du å fornye repertoaret ditt? Dette er et praktisk-metodisk kurs der du vil få nye idéer til sang, lek og rytmikk. Gjennom en herlig blanding av bevegelsessanger, rytme og musikk-dramatisk lek vil vi samtidig jobbe med mange av kompetansemålene i Kunnskapsløftet. Materialet er hentet fra kursholderens nye læringsmateriale *Sang, spill og sprell* som inngår i serien *Musikk i Skolen* inspirerer (kan kjøpes på stedet). Husk lette klær og innesko!

Tone Ophus er førstelektor i musikk ved grunnskolelærerutdanningen på HiOA. Hun har lang erfaring som lærer i grunnskole og lærerutdanning, og er freelance kursholder innen bl.a. rytmisk musikkpedagogikk. Hun er også aktiv som dirigent, musiker, arrangør og komponist.

Spennende mat og helse på 5.–7. trinn

KURSHOLDER: **Anders Persson**

Kurs 45 L

Lørdag 1.11

09.00–13.00

• M.TRINN

Til deg som ønsker inspirasjon i mat og helse på 5.–7. trinn! Trenger du tips og ideer på smarte systemer på kjøkkenet som forenkler hverdagen både for lærer og elever. Hvordan skape glede og nysgjerrighet for matlaging hos elevene? Fokus er å øke elvenes kunnskap og kreativitet slik at matlagning blir sett på som gøy! Selvfølgelig skal vi lage mat på kurset! Så husk forkle og et godt humør!

Anders Persson er utdannet kokk, både på skole og i marinen, nå utdannet lærer ved Høyskolen i Bergen. Arbeider til vanlig som lærer på Bjørnemyr skole på Nesodden med fagene gym, mat og helse og matematikk.

Full pakke – K&H oppgaver vist med bilder

KURSHOLDER: **Agneta Stave**

Kurs 46 L
Lørdag 1.11
09.00–12.00
• B.TRINN

En presentasjon av kunst og håndverksoppgaver med bilder av eleverarbeider. Kurset gir eksempler på oppgaver innen alle kompetansemålene i faget. Kvantiteten gir deg gode ideer for kvalitet i egen undervisning.

Agneta Stave er faglærer i kunst og håndverk ved Skøyen skole i Oslo. Hun deler sin erfaring og øser av sitt engasjement.

Ukulele på 1-2-3

KURSHOLDERE: **Elisabeth Thormodsrud og Jeanie Cunningham**

Kurs 47 L
Lørdag 1.11
12.30–15.30
• ALLE

Det er enkelt å lære å spille ukulele. Mange bruker ukulele i skole og barnehage. Kurset viser en lettfattelig metodikk som gjør det enkelt å spille ukulele. Du kan bruke egen ukulele på kurset, låne eller kjøp en ukulele. Sunlite sopran ukulele med innebygget stemmemaskin/tuner er et godt instrument for begynnere/viderekommende, pris kr 800,- Bokserien *Gøy med ukulele* kan også kjøpes på kurset.

Elisabeth Thormodsrud er spesialpedagog, lærer i musikk og forfatter av bøkene *Gøy med ukulele*, *Gøy med ukulele – Junior* og *Gøy med ukulele* i klasserommet. Jeanie Cunningham er amerikansk musiker, komponist og ukuleleentusiast. Hun er også medforfatter av boka *Gøy med ukulele i klasserommet*. Kurset arrangeres i samarbeid med Musikk-Husets Forlag A/S.

Trommekurs med djembe

KURSHOLDER: **Martin Svendsen Ulvin**

Kurs 48 L
Lørdag 1.11
13.00–16.00

• ALLE

Det er ikke uten grunn at djemben har blitt så populær i moderne musikkundervisning: den er dynamisk, lettspilt, lett kontrollert, klinger behagelig og det er lett å manipulere hendene til å få frem flere anvendelige lyder – med djemben får man fokusert på musikaliteten! I dette kurset vil du lære grunnleggende djembemetodikk i tillegg til at du får styrket din egen spilleteknikk på instrumentet. Kurset passer for både nybegynnere og for den som har spilt fra før.

Martin Svendsen Ulvin jobber til daglig som freelancemusiker og musikkpedagog. Som korpsdirigent og med pedagogutdanning fra Norges Musikkhøgskole har han lang erfaring med samspillsundervisning for barn.

Dans på mellomtrinnet

KURSHOLDER: **Hanne Mari Ørbæk**

Kurs 49 L
Lørdag 1.11
09.00–12.00

• M.TRINN

Kurset er praktisk og du lærer noen morsomme danser og rytmeøvelser som du kan ta med rett inn i klasserommet! Målet med kurset er å gi inspirasjon og ideer til danseaktiviteter i musikk- og gymtimene, og få barna til å bli glade i å danse. Ta med lette klær og gode sko til å danse i.

Hanne Mari Ørbæk er musikk lærer på barnetrinnet. Hun er utdannet musikkpedagog, og arbeider mye med dans i musikkundervisningen. Hun har lang erfaring med dans med barn, og har holdt mange kurs for lærere i dans og rytmikk.

Med føtter på røtter i barnehagen.

Fortellinger fra virkeligheten – en måte å bygge språk og følelsesintelligens

KURSHOLDER: **Beathe Frostad**

Kurs 51 L
Lørdag 1.11
12.30–15.30

☉ BHG

Hvordan bruke fortellinger fra eget liv eller fra barnas hverdag i systematisk språkstimulering i barnehagen og for å utvikle barnas følelsesintelligens. På kurset vil du få en del verktøy i forhold til hvordan du kan komme på historier. Vi skal se på hva som er verdt å fortelle, hvordan vi kan sette enkelthendelser sammen slik at det blir en fortelling samt jobbe med å fortelle. Vi tar diskusjonen om når det jug og når er det krydder i fortellingen. Er det slik at det må ha skjedd for at det skal være sant?

Beathe Frostad er utøvende forteller siden 1996. I tillegg til turnevirksomhet med egne forestillinger har hun jobbet i mange prosjekter med å få barn og ungdom til å fortelle og dikte fortellinger.

Inspirasjonskurs prosjektarbeid:

Eventyret en del av barnas hverdag

KURSHOLDER: **Beathe Frostad**

Kurs 52 L
Lørdag 1.11
09.00–12.00

☉ SFO
☉ B.TRINN

På dette kurset vil vi se på hvordan man på ulike måter kan bruke en fortelling som utgangspunkt for et prosjekt. Vi vil prøve ut leker, øvelser, lydkomposisjoner som vil passe godt inn i et videre arbeid med en historie. På kurset vil vi gå gjennom opplegg og øvelser som du kan ta direkte med tilbake til undervisning. Øvelsene og lekene du får lære er morsomme og kreative, de vil også kunne brukes i andre typer prosjekter og settinger løst fra eventyrprosjekt.

Beathe Frostad er utøvende forteller siden 1996. I tillegg til turnevirksomhet med egne forestillinger har hun jobbet i mange prosjekter med å få barn og ungdom til å fortelle og dikte fortellinger.

Å lese for å lære, systematisk opplæring gjennom Veiledet lesing

KURSHOLDER: Solveig Kristin Holm

Kurs 53 L
Lørdag 1.11
11.00–15.00

☉ B.TRINN

Lesing er en av de grunnleggende ferdigheter. Hvordan kan vi gjennom tidlig innsats drive systematisk og individuell opplæring i lesing? Veiledet lesing er en anerkjent metode for å drive tilpasset opplæring på alle trinn i skolen. Du får ideer og inspirasjon til å gjennomføre veiledet lesing med fokus på å lese for å lære, lesing i alle fag og å tilegne seg effektive lesestrategier.

Solveig Kristin Holm har i flere år kurset lærere i hvordan en arbeider med veiledet lesing. Hun er undervisningsinspektør på Heggedal skole, Asker, og har i mange år undervist elever i lesing etter denne metoden.

Hva om ...

– et kurs om kreativ skrijving og avis som virkemiddel i den første lese- og skriveopplæringen

KURSHOLDER: Janne Aasebø Johnsen

Kurs 54 L
Lørdag 1.11
09.00–12.00

☉ SFO
☉ B.TRINN

Kursholder ser på klasseavis som pedagogisk virkemiddel i den første lese- og skriveopplæringen, for hva om $\frac{3}{4}$ av elevene lærer å lese gjennom å skrive?

I tillegg tar hun opp: Hva om...

- ☉ Vi har funnet leselysten, men ikke skrivegleden?
- ☉ Det var mer kreativ skrijving i skolen?
- ☉ Retting ikke hjelper?
- ☉ Vi slutter å gjøre det som ikke fungerer?

Janne Aasebø Johnsen er barnebokforfatter og lærer på Søre Ål barneskole på Lillehammer. Når noen spør om hva hun arbeider med, sier hun: jeg er lærer, og digger det! Kurset arrangeres i samarbeid med Avis i skolen.

Leselyst og skriveglede

KURSHOLDER: **Janne Aasebø Johnsen**

Kurs 55 L
Lørdag 1.11
13.00–16.00

☉ BHG
☉ S.TRINN

Janne Aasebø Johnsen er barnebokforfatter og lærer. I løpet av tre kurstimer skal hun snakke om hvordan hun ble forfatter, hvordan man kan sparke i gang leseglede, hvordan unngå skrivesperre hos elevene og hva som kan være prinsipper for god leseopplæring. Hun tar utgangspunkt i egen praksis og viser kreative skriveoppgaver som kan brukes til elever på alle trinn.

Janne Aasebø Johnsen er barnebokforfatter på Cappelen Damm og lærer på Søre Ål barneskole på Lillehammer.

Les med meg!

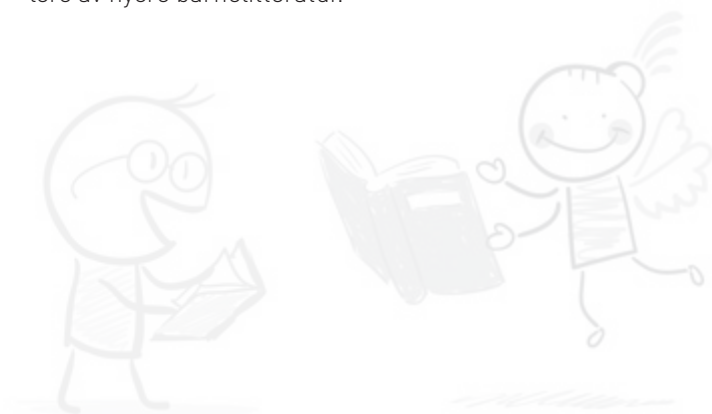
KURSHOLDER: **Karin Paulsen**

Kurs 56 L
Lørdag 1.11
09.00–11.00

☉ BHG
☉ S.TRINN

Høytlesing stimulerer språk og fantasi hos barn og kan bidra til den gode samtalen. Kurset viser også hvordan en kan bruke nyere litteratur, spesielt bildeboka, i barnehage og småskole, og fokuserer på leseglede. I tillegg presenteres en del av de siste to års barnelitteratur som kan bidra til å gi barn (og voksne!) gode leseopplevelser.

Karin Paulsen er lesegleder, lærer og skolebibliotekansvarlig. Leseglederne har utspring fra Lesesenteret i Stavanger. De er lærere med videreutdanning i norsk og er entusiastiske formidlere av nyere barnelitteratur.

Leseglede med tegneserier og Donald

KURSHOLDER: **Bente Skogsrud og Arild Midthun**

Kurs 57 L

Lørdag 1.11

09.30–11.30

- BHG
- SFO
- S.TRINN

Foredrag om prosjekt Leseglede og presentasjon av de enestående resultatene fra prosjektet vi gjennomførte skoleåret 2012/13, etterfulgt av foredrag og workshop med serieskaper Arild Midthun. Opplev din egen fortellerglede og bli med og se hvordan tegneserier aktivt kan brukes i undervisningen for å skape motivasjon og leseglede. Bente Skogsrud er markedssjef for Donald Duck i Norge og prosjekteier for Prosjekt Leseglede.

Arild Midthun er Norges eneste offisielle Donald-tegner og inspirerende foredragsholder. Kurset arrangeres i samarbeid med Egmont Kids Media Nordic AS.

Tidlig innsats på stasjoner

Veiledet lesing og stasjonsundervisning på småskoletrinnet. Hvordan og hvorfor?

KURSHOLDER: **Kathrine Wegge**

Kurs 58 L

Lørdag 1.11

13.00–15.00

- S.TRINN
- LEDERE

Mange skoler innfører stasjonsundervisning med veiledet lesing. Metoden har mange fordeler, men krever kunnskap og struktur og tydelig mål for hver økt. Kurset er praktisk rettet og gir en innføring i veiledet lesing som del av en helhetlig lese- og skriveopplæring. Videre vil det bli gitt forslag til organisering og tilrettelegging på «lærerfrie» stasjoner slik at all undervisning tilpasses elevgruppen.

Kathrine Wegge er assisterende rektor på Vinderen skole i Oslo. Skolen er med i TIEY-prosjektet. Hun har lang erfaring som kontaktlærer, øvingslærer og spesialpedagog og er forfatter av ulike typer undervisningsmateriell om og for tilpasset lese- og skriveopplæring. Kurset arrangeres i samarbeid med GAN Aschehoug forlag.

Basic skills in English

KURSHOLDER: **Rikke Pihlstrøm**

Kurs 59 L
Lørdag 1.11
13.00–16.00
● **U.TRINN**

Hvordan vi som engelsklærere kan legge til rette for at elevene:

- Utvikler sine leseferdigheter i engelsk
- Utvikler et bredt og relevant ordforråd
- Kan skrive og bygge opp gode avsnitt
- Kan skrive en strukturert tekst

Rikke Pihlstrøm har undervist i engelsk didaktikk på Universitetet i Oslo og jobber som lektor på Elvebakken videregående skole. Pihlstrøm gav ut boka «Teaching English in Norway» i 2013 og har tidligere jobbet for British Council Norway.

iPad og applikasjoners potensiale i undervisning

KURSHOLDERE: **Vigdis W. Lothe og Vidar Waaler**

Kurs 60 L
Lørdag 1.11
09.00–12.00

● **B.TRINN**
● **ALLE**

Det finnes et mangfold av apper en kan bruke i ulike lærings-situasjoner. Vi skal snakke om hvordan iPad motiverer, ivaretar læreplanens krav om digitale ferdigheter, tilpasset undervisning og hvilken utrolig ressurs den er for elever og lærere. Vi skal fortelle om de ulike appene og hvordan de kan integreres i undervisningen.

Vigdis W. Lothe og Vidar Waaler underviser elever med iPad i skolen, både innenfor ordinær undervisning og spes.ped. De har lang erfaring fra skole, og holder kurs og veiledning i bruk av iPad i undervisning. Sammen er de både allmennlærer, barnehagelærer, samt har master i spesialpedagogikk.

Gode apper i matematikkundervisningen

KURSHOLDER: **RIKT AS**

Kurs 61 L
Lørdag 1.11
13.00–15.00

☛ M.TRINN

Lær deg apper som kan brukes i matematikkundervisningen. Du må kunne laste ned apper til egen iPad under kurset. Kurset passer for litt øvede. Deltakerne må ha med egen iPad.

Kurset ledes av en av RIKTs pedagoger. RIKT har sterkt fokus på økt læring gjennom pedagogisk bruk av digitale verktøy. De er kjent som en av Norges fremste på sitt felt.

Begynneropplæring i matematikk med fokus på begrepsinnlæring

KURSHOLDER: **Gunvor Sønnesyn**

Kurs 62 L
Lørdag 1.11
09.00–12.00

☛ S.TRINN

Gunvor Sønnesyn har arbeidet med begynneropplæring i matematikk, begrepsundervisning og PASS intelligensteorier i flere år. Hun er mye bruk foreleser både i inn- og utland. Kurset vil ha hovedvekt på begrepsinnlæring i matematikkundervisning: metodikk og praktisk tilrettelegging i klasserommet. Gunvor Sønnesyn har tidligere utgitt matematikkverket *Mattis og Mattea 1–2*, og har nå kommet med *Abel* – et nytt matematikkverk for grunnskolen.

Gunvor Sønnesyn er seniorrådgiver i Pedverket Kompetanse. Kurs, konsulent og fagoppdrag for skole, PP-tjeneste, skole og kommuner innen begynneropplæring og begrepsundervisning er noen av oppdragene hun har. Kurset arrangeres i samarbeid med Tell forlag.

Leken er truet, kan naturen være redningen? Mangfoldig natur-, bevegelses- og lekeglede i barnehagen

KURSHOLDER: **Lars Maanum**

Kurs 63 L
Lørdag 1.11
09.00–12.00

• BHG

Kurset tar utgangspunkt i egen bok, *Mangfoldig naturglede i barnehagen*. Kurset gjør personalet i stand til å gi barna sterke sansemessige opplevelser i naturen, gjør personalet bevisst deres ansvar for å gi barn opplevelser som knytter dem følelsesmessig til naturen og bevisst deres ansvar for at barn beveger seg nok i barnehagen også med økt hjertefrekvens. Temaer som belyses: ta vare på opplevelsen, hvordan lærer barn seg naturen, naturen som lekearena, dannelsesarena og bevegelsesarena. Gjennom å arbeide med temaet på denne måten, styrker vi barnehagen som læringsarena.

Lars Maanum er førskolelærer, inspirator og naturbarnehagens far Norge. Han har over 40 års erfaring fra arbeid med barn i natur, 21 år som styrer i Steinbråten naturbarnehage, sju år som områdeleder i Rudene barnehageområde og fem år fra Vangen skistue og Leirskole. Lars ga i 2010 ut boka «Mangfoldig naturglede i barnehagen». Nytt opplag i 2013. Lars Maanum er kjent som en inspirerende kursholder og turleder. Han har vært pådriver for å få barn og voksne i norske barnehager mer ut i naturen og naturlige lekeområder.

Naturfagsprosjekt på iPad

KURSHOLDER: RIKT AS

Kurs 64 L
Lørdag 1.11
09.00–12.00

☯ M.TRINN
☯ U.TRINN

Bli med på et lærerikt og spennende naturfagsprosjekt. Du må kunne laste ned egne apper til egen iPad under kurset. Kurset passer for lærere med noe erfaring med bruk av iPad. Delta-kerne må ha med egen iPad.

Kurset ledes av en av RIKTs pedagoger. RIKT har sterkt fokus på økt læring gjennom pedagogisk bruk av digitale verktøy. De er kjent som en av Norges fremste på sitt felt.

Mindfulness for barn: Hvordan hjelpe barn å være mindre opptatt av å gjøre, og bare være

KURSHOLDER: **Sonja Gundersen Durand**

Kurs 65 L
Lørdag 1.11
12.00–14.30

👤 ALLE

Vi lever i en verden hvor vi stadig er stimulert av ting som skjer rundt oss, verden er full av krav, og voksne såvel som barn kjenner et økende stressnivå. I dette kurset tar jeg for meg konkrete øvelser som både barn og voksne kan gjøre for å øve seg på å være mer til stede i her-og-nå. De kan brukes alene eller sammen i grupper. Jeg vil også fortelle litt om hvorfor Mindfulness har blitt et kjent begrep de siste årene samt noe om hva forskningen sier om hvorfor dette er godt for oss. Kurset er for alle, og krever ingen forkunnskaper, kun nysgjerrighet. Ta med en pute å sitte på, for mye av kurset er basert på øvelser.

Sonja Gundersen Durand jobber som familieterapeut i barne- og ungdomspsykiatrien og er utdannet yogaterapeut for voksne og barn. Hun har selv holdt på med yoga og mindfulness i mange år, og er overbevist om at vi, i det samfunnet vi lever i, trenger noen små pauser fra stimulering og stress.

Dans for barn og unge med nedsatt funksjonsevne

KURSHOLDER: **Björg Grete Olsen**

Kurs 66 L
Lørdag 1.11
10.00–11.30

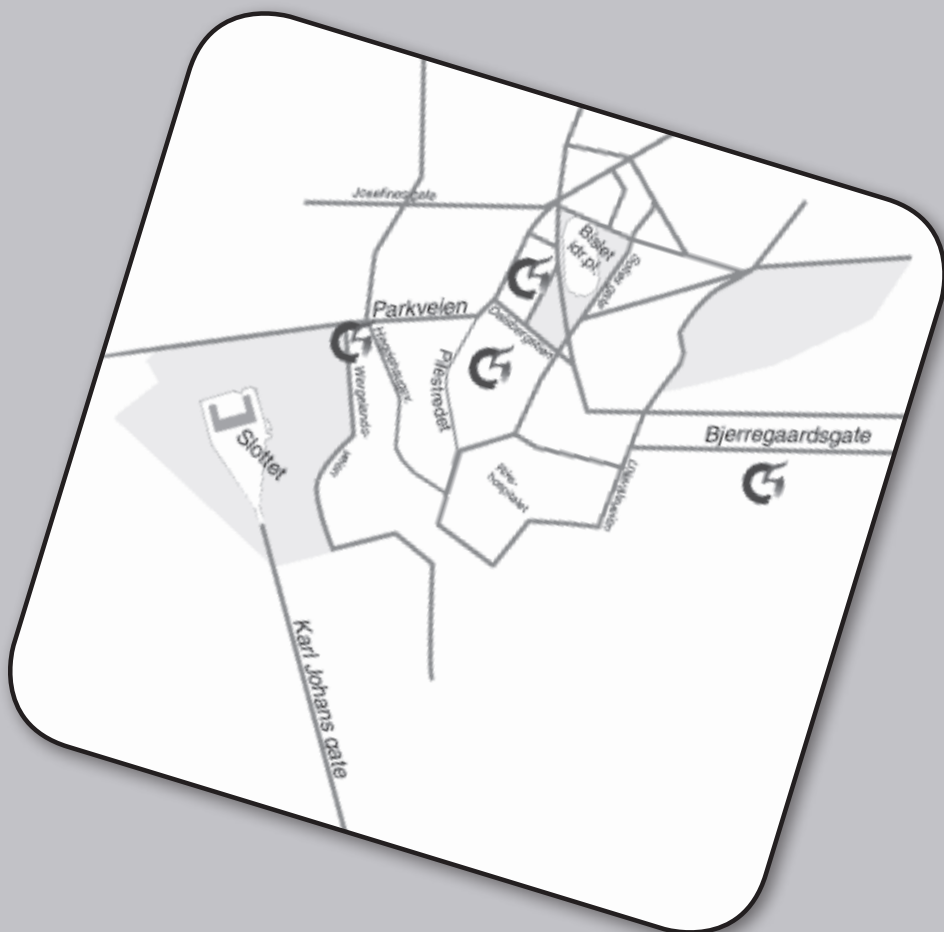
👤 ALLE

Kurset tar dere med inn i en undervisningstime på lik linje med kursopplegget som benyttes ved våre kurs for denne målgruppen. Vi viser dansen forenet med begrepsopplæring, motorisk og sosial trening. Bevegelsene er enkle som de husker, uavhengig av tid, sted og fysikk. Måltrettet fokus og konsentrasjon gir økte læringsresultater.

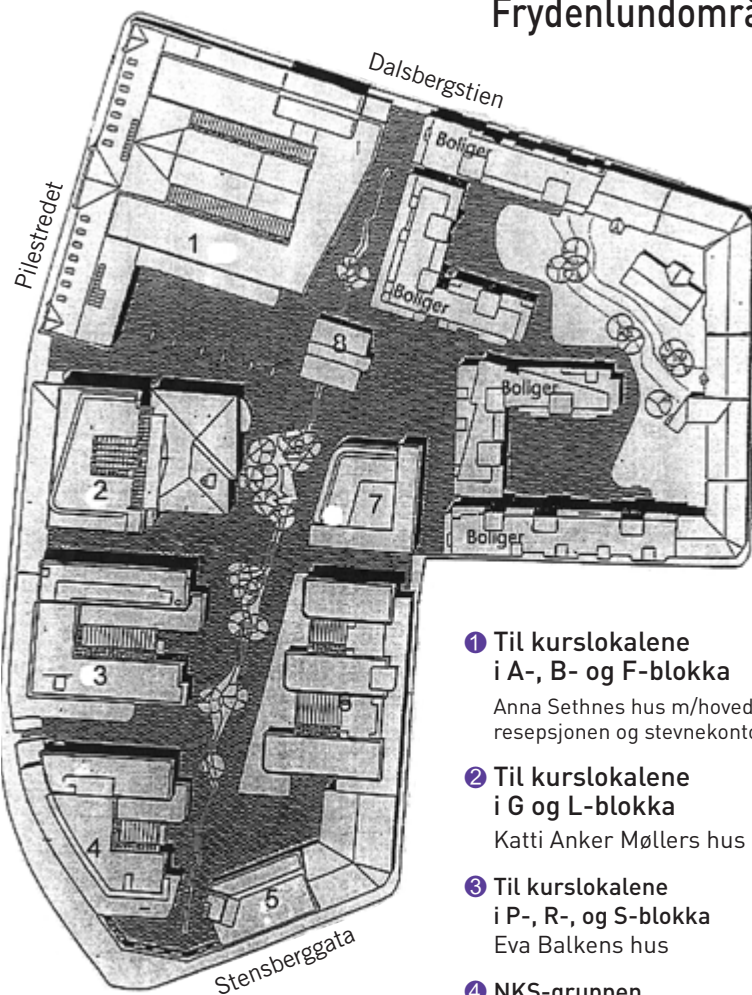
Björg Grete Olsen er utdannet dansepedagog og er daglig leder og eier av Björg Gretes danseskole. Hun har arbeidet med musikk og barn og for personer med nedsatt funksjonsevne i over 15 år. Danseskolen har fast kursopplegg for denne målgruppen flere steder i Oslo og omegn. Hun er også danselæreren til Tangerudbakken-gjengen.

Høgskolen i Oslo og Akershus

Frydenlundområdet

- ❶ Til kurslokalene
i A-, B- og F-blokk
Anna Sethnes hus m/hoved-
resepsjonen og stevnekontoret.
- ❷ Til kurslokalene
i G og L-blokk
Katti Anker Møllers hus
- ❸ Til kurslokalene
i P-, R-, og S-blokk
Eva Balkens hus
- ❹ NKS-gruppen
- ❺ Til Flu-salen

> Utstilling i glassgangen

FIRMA	PLASSERING	STAND NR
ADHD – Norge Akershus	Glassgang	21
AKEA-produkt	Glassgang	22
Amajo A/S	Glassgang	16
Arneberg Forlag	Glassgang	8
Autismeforeningen Oslo og Akershus	Glassgang	15
Barnehageressursen	Glassgang	29
Bjørn Grete danseskole	Glassgang	25
CEO	Glassgang	23
EnkelIKT	Glassgang	14
FORUT	Glassgang	26
Forlaget Manifest	Glassgang	3b
FUG/FUB	Glassgang	4
Gan Aschehoug	Glassgang	28
Gan Aschehoug	Glassgang	31
GettingBetter	Glassgang	11
Gyldendal barnehage	Glassgang	24
Hurra Forlag	Glassgang	27
Kopinor	Glassgang	18
Libretto forlag	Glassgang	1
LingIT	Glassgang	12
Milas	Glassgang	30
NorMedia	Glassgang	2
Norsk Noteservice as	Glassgang	5
Norsk Tourette Forening	Glassgang	20
Pedagogisk VikarSentral AS	Glassgang	31B
Redd Barna	Glassgang	10
Retursamarbeidet LOOP	Glassgang	3
Samarbeidsform for estetiske fag	Glassgang	9
Special-Pædagogisk forlag	Glassgang	19
Tell forlag a.s	Glassgang	17
Utdanningsforbundet Akershus	Glassgang	13

➤ Utstilling i teltet på gårdsplassen

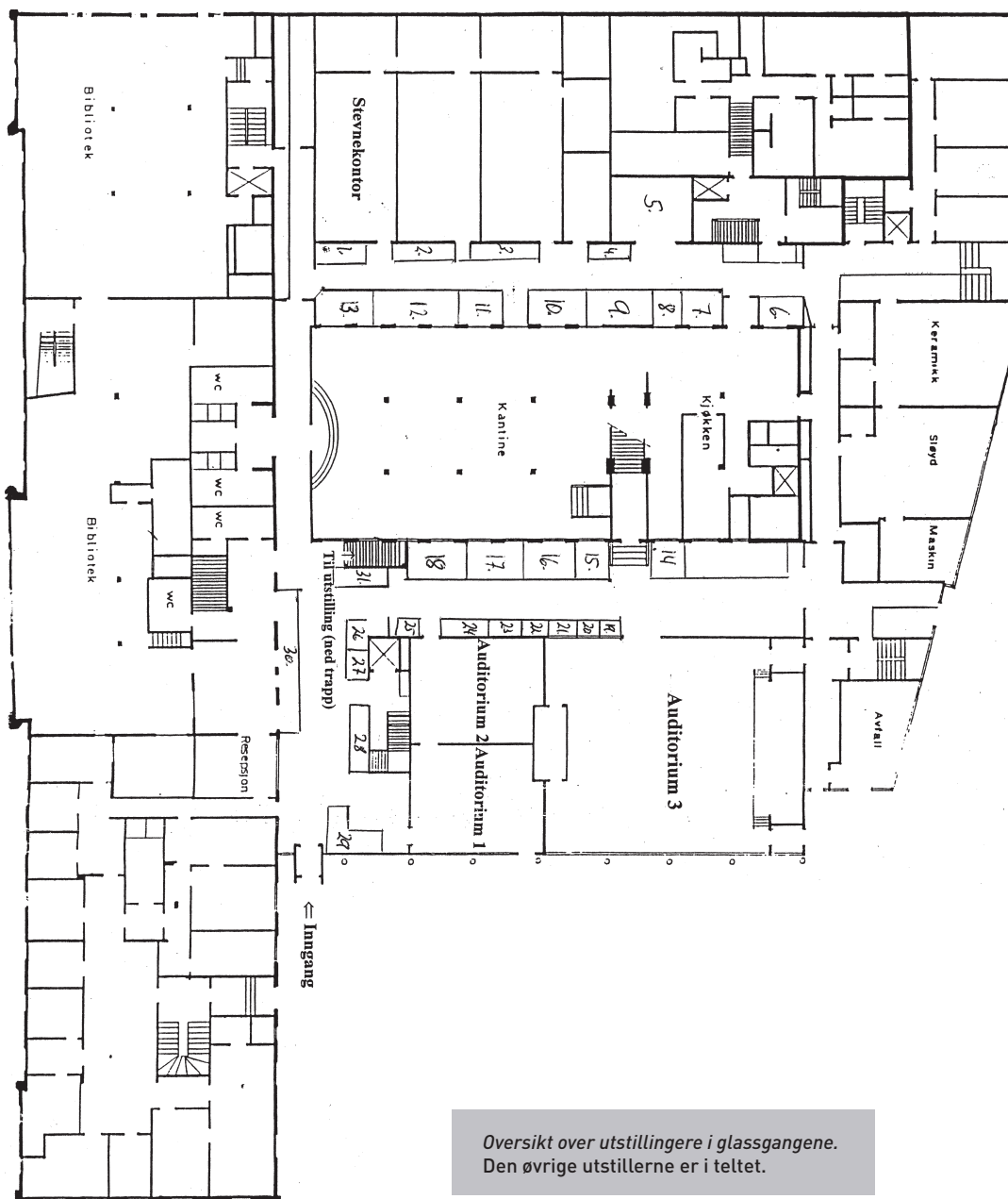
FIRMA	PLASSERING	STAND NR
Ascehoug Undervisning	Teltet	32
Arbeid med Ord	Teltet	33
ASIO AS	Teltet	41
AV-form	Teltet	57
Basiskunnskap	Teltet	45
BRIK	Teltet	56
Cappelen Damm Grunnskole	Teltet	36
Cyber Book	Teltet	40
Det norske skogsselskap	Teltet	48
e-Lector	Teltet	63
Fagbokforlaget	Teltet	35
FFO Oslo	Teltet	43
Front Forlag	Teltet	51
Gan Ascehoug	Teltet	64
Gyldendal Undervisning	Teltet	38
Intempo As	Teltet	52
LeseBedre	Teltet	53
Lydfarge AS	Teltet	55
Mangscou Forlag	Teltet	39
Musikk-Husets Forlag	Teltet	54
MV-Nordic AS	Teltet	65
Norges Forskningsråd	Teltet	58
Norsk Data Senter AS	Teltet	34
Norsk Skogmuseum	Teltet	48
Norsk Vann BA	Teltet	64
Skogbrukets Kursinstitutt	Teltet	47
Skolevisjoner AS	Teltet	44

Oversikt over utstillingerne i teltet.
Den øvrige utstillerne er i glassgangene.

38.	37.			
		36.	39.	40.
		35.	41.	

50.	51.
49.	52.

[illegible]

Oversikt over utstillere i glassgangene.
Den øvrige utstillerne er i teltet.

§1 MÅLSETTING

Formålet med Østlandsk Lærerstevne er å samle skolefolk, barnehagepersonell og andre interesserte til kurs, orienteringer og drøftinger av aktuelle skole- og utdanningsspørsmål.

§2 PROGRAM M.V.

Styret skal legge opp et allsidig program for hvert stevne. Programmet skal tilgodese interesser og behov hos brede grupper. Organisasjonsmessige spørsmål skal holdes utenfor programmet.

Stevnet bør omfatte en utstilling av læremidler og undervisningsutstyr.

§3 STYRET

Stevnet ledes av et styre som består av leder, nestleder og ni medlemmer. Styret velges på årsmøte etter innstilling fra en valgkomite (jfr. §5). Dersom mer enn to styremedlemmer går ut av styret i perioden, avgjør styret selv om suppleanter skal tiltre styret fram til neste valg.

Lederen velges ved særskilt valg for en periode på ett år. Styret velger nestleder blant styremedlemmene for en periode på ett år. Styremedlemmene velges for to år. Ved gjenvalg velges styremedlemmene for ett år av gangen.

Styret skal:

- Iverksette årsmøtets bestemmelser.
- Arbeide for å arrangere årlige stevner (jmfør §1)
- Oppnevne etter behov komiteer/utvalg/personer for spesielle oppgaver og utarbeide instruks for dem.
- Administrere og føre nødvendig kontroll med Østlandsk lærerstevnets økonomi i henhold til enhver tid gjeldende instruks og bestemmelser.
- Representere Østlandsk lærerstevne utad.

§4 STYRETS HONORAR

Leder mottar et honorar pr. år. Honorarets størrelse avgjøres av årsmøtet.

Styremedlemmer skal ikke motta honorar for sine verv

§5 VALGKOMITÉ

Styret oppnevner valgkomité på første styremøte i januar.

§6 ÅRSMØTE

Årsmøte avholdes til vanlig årlig. Dette kunngjøres i stevnekatalogen. På hvert årsmøte skal styret legge fram en årsmelding. Dessuten skal forretningsføreren avgi rapport om regnskapet. Revisorene skal avgi revisjonsberetning. Alle som møter på årsmøtet har stemmerett.

§7 FORRETNINGSFØRER

Styret kan tilsette forretningsfører for ett år av gangen. For forretningsføreren gjelder egen instruks som fastsettes av styret.

§8 OPPLØSNING

Vedtak om oppløsning skal fattes av årsmøtet. Den eventuelle kapital institusjonen eier skal avsettes til et fond. Fondet skal komme tilsatte i barnehager og skoler på Østlandet til gode i form av stipend som deles ut etter søknad. Til å forvalte fondet oppnevner årsmøtet et fonds-styre med fem medlemmer. Fondsstyret skal søke å finne grunnlag for å gjenoppta driften. For at forslag om oppløsning skal kunne behandles, må årsmøtet være innkalt gjennom offentlig kunngjøring, der forslaget er referert.

SPENNENDE DIGITALE LÆREMIDLER

Ressursrik programvare

VUNNET BETT
OG ERA-PRISER

*Matematikk
Fysikk
Kjemi
Biologi og
for de minste*

LA BARNA PRØVE GRATIS

Enkel IKT Skandinavia

BARNESKOLE - UNGDOMSSKOLE - BARNEHAGE

*Kom til vår stand
i glassgangen.
Se demonstrasjon eller
prøv programmene selv.*

BESTILL GRATIS
PRØVELISENS I DAG
enkelikt.net

Velkommen til Norsk Skogmuseum

17 ulike temauker for grunnskolen gjennom året!

Museet for skog, utmarksbruk, jakt og fiske.

For våren 2015 anbefaler vi tømmerdrift på gamlemåten i uke 6 og 7, Tømmerfløtinga i uke 19 og Skog og Vann i uke 23 og 24.

Temadagene innbærer deltakelse og prøving for alle!

Spørsmål og booking 62409040 eller www.skogmus.no